

**CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ CBBiH
ZA 2014. GODINU**

mart 2015.

Uvodna riječ guvernera

Poštovani,

U skladu s članom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni list Bosne i Hercegovine" broj 1/97) propisana je obaveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sljedeća dokumenta:

- Izvještaj o stanju privrede;
- Izvještaj o poslovanju tokom godine; i
- Finansijski izvod ovjeren od vanjskog revizora;

Godišnji izvještaj CBBiH za 2014. godinu usvojen je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH, održanoj u Banjoj Luci, 31. marta 2014. godine.

Iako se s blagim optimizmom gledalo na 2014. godinu i na mogućnost jačeg ekonomskog oporavka Bosne i Hercegovine, nepredviđene okolnosti, poput prirodne nepogode i poplava u Bosni i Hercegovini, značajno su uticale na ekonomski rast. Realna stopa rasta u BiH za 2014. godinu iznosila je 0,7% BDP-a, što je znatno manje od planiranog. No, treba napomenuti da to nije karakteristično samo za BiH – ostvarene stope privrednog rasta u 2014. godini na globalnom nivo, u euro zoni su ispod planiranih vrijednosti u 2014. godini, te je ekonomski oporavak bio sporiji od očekivanog i u drugim jačim ekonomijama. Efekti poplava u BiH imaju značajan uticaj i na potencijalni BDP, te će ekonomski rast zavisiti od brzine i obima sanacije oštećene javne infrastrukture u BiH.

Bankarski sektor u BiH je i u 2014. godini pokazivao stabilnost i visoku likvidnost, ali je evidentan problem porasta nekvalitetnih kredita (NPL 14,0%), koji se ogleda u poteškoćama otplate kredita fizičkih, a posebno pravnih lica.

Iako je djelovala u vrlo složenom okruženju, CBBiH je svoje osnovne ciljeve – osiguranje stabilnosti domaće valute, KM, odnosno očuvanje monetarne i finansijske stabilnosti u potpunosti ispunila.

U skladu sa zadacima i mandatom, CBBiH je nastavila dobru saradnju s ostalim institucijama Bosne i Hercegovine u pitanjima ostvarivanja finansijske stabilnosti, a predstavnici CBBiH su

dali svoj puni doprinos učešćem u radu u tijelima poput Agencije za osiguranje depozita BiH, Stalnog komiteta za finansijsku stabilnost BiH i Fiskalnog vijeća BiH, a CBBiH je nastavila aktivnu ulogu u koordinaciji s agencijama za bankarstvo RS i FBA.

Tokom 2014. godine CBBiH je uredno servisirala sve obaveze BiH kao fiskalni agent države i izvršila sve neophodne pripreme za misije agencija za kreditni rejting – Standard and Poor's i Moody's, te su predstavnici ove dvije agencije na raspolaganju imali sve uslove i relevantne informacije neophodne za rad na ocjeni rejtinga države.

Upravno vijeće, Uprava i Investicioni komitet su uspješno odgovorili svim postavljenim zadacima u kompleksnim tržišnim uslovima, upravljajući portfolijem Centralne banke BiH na siguran i profitabilan način. Iako u izuzetno teškim uslovima kada je CBBiH prvi put suočena s negativnim kamatnim stopama na finansijskim tržištima EU, CBBiH je ipak u 2014. godini ostvarila pozitivne poslovne rezultate, te je godinu završila s čistim profitom u iznosu od 35.410.680,98 KM, što je više u odnosu na godinu ranije. Od tog iznosa će, u skladu s članom 27. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, na račun obaveza prema budžetu institucija Bosne i Hercegovine biti transferisan iznos od 21.246.408,59 KM, dok će iznos od 14.164.272,39 KM ostati na računu generalnih rezervi CBBiH.

Nastavljeno je s unapređenjem poslovanja, modernizaciji i automatizaciji sistema u cilju efikasnijeg načina obavljanja poslovnih procesa, pri čemu je potrebno posebno naglasiti puštanje u upotrebu nove IT platforme za statistiku na bazi Business Intelligence (BI), uključujući i potpuno novu platformu za diseminaciju podataka na web stranici CBBiH. CBBiH je postala jedna od rijetkih institucija koja posjeduje ovakvu bazu u regionu, a ovim projektom je napravljen značajan iskorak u kvalitetu čuvanja, obrade i korištenja statističkih podataka. Sada zainteresovani korisnici u realnom vremenu imaju pristup svim statističkim podacima koje producira CBBiH, te uz pomoć alata za analitiku i prilagođavanje podataka brzo mogu producirati izvještaje u skladu sa svojim potrebama.

Nakon osiguranja adekvatnih poslovnih prostora za organizacione jedinice Centralne banke Bosne i Hercegovine u Sarajevu, Brčkom, Mostaru, u 2014. godini završena je izgradnja poslovnog prostora i u Banjoj Luci.

CBBiH je i tokom 2014. godine radila na promovisanju i uvođenju društvenoodgovornog poslovanja kao zajedničke i redovne prakse poslovanja Centralne banke uključujući projekat reciklaže starog papira, dobrovoljno darivanje krvi gdje se odazvao veći broj službenika. U

maju 2014. godine, kada je stanovništvo BiH bilo pogođeno poplavama, organizovana je velika akcija prikupljanja novčanih i materijalnih sredstava za stanovništvo. Također, službenici su se na dobrovoljnoj osnovi odrekli dijela svoje mjesečne naknade do kraja 2014. godine za pomoć ugroženom stanovništvu.

I pored uspješnih rezultata tokom 2014. godine, CBBiH se na kraju godine suočila sa, do sada nezabilježenim, grubim prekršajem jednog službenika koji je počinio pronevjeru, gdje je internim kontrolama CBBiH otkriven počinitelj i predat nadležnim institucijama na daljnje postupanje u skladu sa zakonom. Uprkos vanrednoj situaciji, zahvaljujući zalaganju znatnog broja službenika CBBiH nije bilo zastoja u redovnim poslovnim procesima s komercijalnim bankama.

Stoga želim zahvaliti svim zaposlenim u CBBiH, Upravnom vijeću i Upravi na ostvarenim rezultatima koji se, uprkos svim teškoćama, mogu smatrati zadovoljavajućim.

dr. Kemal Kozarić, guverner

Pravni status

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997.¹ i počela je s radom 11. augusta 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema kursu: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definiše i kontroliše provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od institucija na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno depozite entiteta i njihovih javnih institucija na osnovu zajedničke odluke entiteta, kao i depozite komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno je vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedavajući ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Distriktu Brčko.

Sadržaj

Uvodna riječ guvernera.....	1
Pravni status	4
Lista tabela	8
Lista grafikona	9
1. Ekonomska kretanja u 2014. godini.....	12
1.1 . Međunarodno ekonomsko okruženje	12
1.1.1. Trendovi u realnom sektoru	12
1.1.2. Monetarni trendovi.....	15
1.2. Izvještaj o stanju privrede BiH.....	17
1.2.1. Realni sektor	21
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo.....	21
II. Cijene	24
III. Zaposlenost i plaće.....	26
1.2.2. Fiskalni sektor.....	29
1.2.3. Finansijski sektor	38
I Bankarski sektor.....	38
II Nebankarski sektor.....	38
1.2.4. Vanjski sektor	44
I. Platni bilans.....	44

II.	Nominalni i realni efektivni devizni kurs	49
2.	Izveštaj o poslovanju CBBiH u 2014. godini	52
2.1.	Monetarna politika	55
2.2.	Račun rezervi kod CBBiH.....	56
2.3.	Upravljanje deviznim rezervama.....	61
2.4.	Upravljanje gotovim novcem	67
2.5.	Održavanje platnih sistema	71
2.6.	Uloga fiskalnog agenta.....	74
2.7.	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	75
2.8.	Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	77
2.9.	Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting-agencijama	80
2.10.	Proces interne revizije	82
2.11.	Ostalo	83
2.11.1.	Upravljanje ljudskim resursima	83
2.11.2.	Društveno odgovorno poslovanje	86
III.	Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora	87
IV.	Publikacije i web-servisi	88
V.	Statističke tabele	90

Lista tabela

Tabela 1.1:	Stopa nezaposlenosti u EU i stopa rasta BDP-a u procentima	13
Tabela 1.2:	Namjena sredstava od zaduženja kod inozemnih kreditora u 2014. godini	34
Tabela 1.3:	IV SBA s MMF-om	34
Tabela 1.4:	Emisije javnog duga RS-a i FBiH.....	37
Tabela 1.5:	Vrijednost imovine finansijskih posrednika.....	42
Tabela 2.1:	Kretanje tržišnih prinosa na vrijednosne papire zemalja eurozone najvišeg kreditnog rejtinga (AAA).....	622
Tabela 2.2:	Apoenska struktura novca u opticaju na dan 31.12.2014. godine.....	69
Tabela 2.3:	Pregled optica ja gotovine, uništenih novčanica i falsifikata u periodu 1998–2014. godina	70
Tabela 2.4:	Registrovane krivotvorene novčanice i kovanice BAM u 2014. godini	70
Tabela 2.5:	Platni promet preko komercijalnih banaka u 2014. godini.....	71
Tabela 2.6:	Pregled prometa karticama na ATM i POS-uređajima.....	72
Tabela 2.7:	Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	72
Tabela 2.8:	Zastupljenost kartica prema brendovima.....	73
Tabela 2.9:	Rukovodna struktura CBBiH	844

Lista grafikona

Grafikon 1.1:	Robne cijene	14
Grafikon 1.2:	Kurs EUR prema USD	17
Grafikon 1.3:	Osnovni uzroci promjena u BDP-u u prva tri kvartala 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine	20
Grafikon 1.4:	Obim proizvodnje električne energije u poređenju s istim mjesecom prethodne godine.....	22
Grafikon 1.5:	Obim proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa u poređenju s istim mjesecom prethodne godine.....	23
Grafikon 1.6:	Promjene u ekonomskoj djelatnosti građevinarstva u poređenju s istim periodom prethodne godine	24
Grafikon 1.7:	Stvarna i procijenjena temeljna inflacija.....	25
Grafikon 1.8:	Godišnje promjene u nivou cijena.....	26
Grafikon 1.9:	Promjena u stopi nezaposlenosti u odnosu na isti kvartal prethodne godine	28
Grafikon 1.10:	Godišnja promjena u visini prosječne neto plaće.....	29
Grafikon 1.11:	Mjesečna struktura prihoda od neto indirektnih poreza u 2014. godini	30
Grafikon 1.12:	Budžetski deficit BDP-a u procentima	31
Grafikon 1.13:	Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga	32
Grafikon 1.14:	Servisirani vanjski dug BDP-a u procentima	33
Grafikon 1.15:	Stanje deviznih rezervi na kraju mjeseca i devizne rezerve umanjene za efekte povlačenja sredstava od inozemnih kreditora	35
Grafikon 1.16:	Emitovanje vrijednosnih papira u FBiH i RS-u	36
Grafikon 1.17:	Procijenjena stopa prinosa na dužničke vrijednosne papire Republike Srpske ...	37
Grafikon 1.18:	Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka.....	38
Grafikon 1.19:	Mjesečne promjene u stavkama strane pasive i strane aktive	39
Grafikon 1.20:	Novi plasmani i novi depoziti domaćih sektora u BAM	40

Grafikon 1.21: Doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima	41
Grafikon 1.22: Tekući račun i njegove komponente	44
Grafikon 1.23: Finansijski račun i njegove komponente	46
Grafikon 1.24: Tokovi DSI u BiH po zemljama	47
Grafikon 1.25: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda (godišnje promjene)	49
Grafikon 1.26: Godišnje promjene nominalnog kursa BAM prema odabranim valutama u decembru	50
Grafikon 1.27: Nominalni i realni efektivni kurs BAM	51
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH	52
Grafikon 2.2: Faktori koji su utjecali na promjene u deviznim rezervama CBBiH	53
Grafikon 2.3: Relativni značaj faktora za promjene u deviznim rezervama CBBiH	54
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	56
Grafikon 2.5: Kvartalne promjene u obavezama banaka i računu rezervi kod CBBiH	57
Grafikon 2.6: Promjene u BAM osnovici za obračun RR i novi vanjski javni dug	58
Grafikon 2.7: Multiplikacija novca	59
Grafikon 2.8: Stanja na računu rezervi kod CBBiH	60
Grafikon 2.9: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH	66
Grafikon 2.10: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	67
Grafikon 2.11: Gotovina izvan monetarnih vlasti	68
Grafikon 2.12: Broj zaposlenih u CBBiH	85

Skraćenice

ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (engl. <i>Asset-backed securities purchase programme</i>)
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BIS	Banka za međunarodna poravnanja (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (engl. <i>Covered Bond Purchase Programme</i>)
ECB	Evropska centralna banka
FBiH	Federacija BiH
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (engl. <i>Federal Open Market Committee</i>)
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
MMF	Međunarodni monetarni fond
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PSPP	Program kupovine javnog sektora (engl. <i>Public Sector Purchase Programme</i>)
QE	Program kvantitativnih olakšica (engl. <i>Quantitative Easing Program</i>)
RS	Republika Srpska
SDR	Specijalna prava vučenja (engl. <i>Special Drawing Rights</i>)
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinansiranja (engl. <i>Targeted longer-term refinancing operations</i>)
VP	Vrijednosni papiri

1. Ekonomska kretanja u 2014. godini

1.1. Međunarodno ekonomsko okruženje

1.1.1. Trendovi u realnom sektoru

Ostvarene stope privrednog rasta u 2014. godini na globalnom nivou u zoni eura i SAD-a su ispod projektovanih vrijednost u 2013. godini². Vrijednost svjetske proizvodnje roba i usluga (engl. *world output*) porasla je za oko 3,3%³, što je ispod očekivanih 3,6%⁴. Uprkos izuzetno niskim kamatnim stopama, rast u naprednim ekonomijama (engl. *advanced economies*) još se suočava s ograničavajućim faktorima, oličenim u jakim deflacijskim pritiscima i usporavanju rasta u tržištima u nastajanju i zemljama u razvoju (engl. *emerging markets and developing economies*). Kao u SAD-u, i u zoni eura ekonomski je oporavak sporiji od očekivanog. Američka ekonomija realno je porasla za 2,4% (očekivano 2,6%), a ekonomija zone eura za 0,9% (očekivano 1%), dok će tržišta u nastajanju i zemlje u razvoju u 2014. godini zabilježiti stopu rasta od oko 4,4%, u odnosu na očekivanih 5,1%.

Zona eura i EU u 2014. godini nakon dvije godine recesije uspjele su se vratiti na stazu ekonomskog rasta i negativna privredna kretanja (rast realnog BDP-a u zoni eura u 2012. godini i 2013. godini bio je -0,8% i -0,4% respektivno) preokrenuti u pozitivna. Ekonomski rast ostvaren je u uvjetima neznatnog rasta javnog duga zone eura (sa 91% BDP-a u Q3 2013. godine na 92,05% BDP-a u Q3 2014. godine), politike štednje reprezentovane kroz smanjenje budžetskog deficita (sa -3,28% BDP-a u Q3 2013. godine na -2,51% u Q3 2014. godine), ali i visoke stope nezaposlenosti i neriješene i akutne krize javnog duga u pojedinim članicama zone eura. Trend pada inflacije u zoni eura, koji je započet u 2013. godini nastavljen je i u 2014. godini, uprkos ekspanzivnoj monetarnoj politici ECB, koju su obilježile nestandardne mjere ECB i snižavanje referentnih kamatnih stopa ECB, a posebno negativna kamatna stopa na dio sredstava koje banke drže kod ECB. Opadajuća stopa inflacije u 2014. godini na kraju se pretvorila u deflaciju (u XII 2014. godine u odnosu na XII 2013. godinu stopa inflacije

2 IMF.

3 WEO, X. 2014. godine.

4 WOE, IV. 2013. godine.

mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena je -0,2%) i to je prvi put nakon duboke recesije iz 2009. godine da je stopa inflacije u zoni eura negativna.

Tokom 2014. godine nezaposlenost u zoni eura blago je smanjena (sa 11,86% u XII 2013. godine na 11,33% u XII 2014. godine), a u većini zemalja iz kojih u BiH stižu radničke doznake ona je i smanjena i ispod je prosjeka u zoni eura (Tabela 1). Na kraju 2014. godine najnižu stopu nezaposlenosti iz ove grupe zemalja ima Njemačka (4,8%), a najvišu Hrvatska (16,3%), koja i pored pristupanja EU u 2014. godini ima negativnu stopu privrednog rasta (-0,4%). Slovenija i Švedska sa stopama rasta BDP-a od 2,6% i 2,1% su iznad prosječnih stopa rasta BDP-a u EU28 (1,3%) i zona eura (0,9%). Srbija je 2014. godinu završila s padom realnog BDP-a od 1,8% (2014/2013.) i stopom nezaposlenosti od 16,8% (IV 2014. godine).

Tabela 1.1: Stopa nezaposlenosti u EU i stopa rasta BDP-a u procentima

	EU 28	Zona eura	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska
Stopa nezaposlenosti 12/2014.	9,9	11,3	6,2	4,8	16,3	4,9	9,7	7,6
Stopa rasta realnog BDP, 2014/2013.	1,3	0,9	1	1,6	-0,4	0,3	2,6	2,1

Izvor: Eurostat

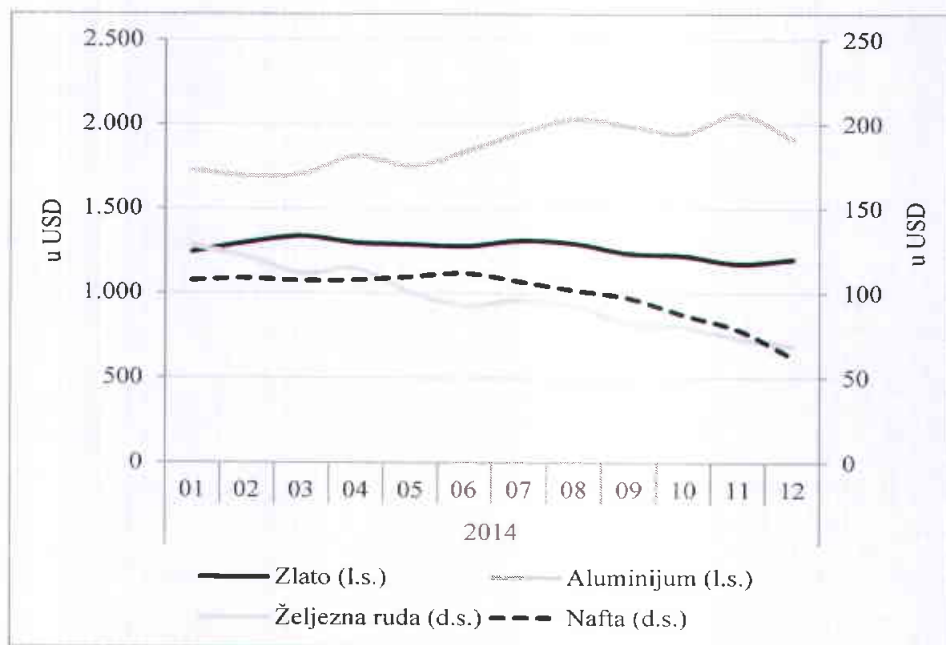
Zahvaljujući visokim stopama privrednog rasta u 2014. godini i produžetku privredne ekspanzije iz 2013. godine u SAD-u je stopa nezaposlenosti sa 6,7% (XII 2013. godine) smanjena na 5,6% (XII 2014. godine)⁵. Stopa rasta realnog BDP-a SAD-a u 2013. godini bila je 2,2% (2013/2012), a u 2014. godini rast je nastavljen po stopi od 2,4% (2014/2013). U četvrtom kvartalu ponovo je zabilježena visoka stopa rasta realnog BDP-a (Q4 2014/Q4 2013 = 2,4%), što bi mogao biti nagovještaj održavanja postojećeg tempa privrednog rasta SAD-a i u 2015. godini, s pritiskom na rast referentnih kamatnih stopa FED-a i implikacijama na rast kamatnih stopa na svjetskom finansijskom tržištu. Kao i u svim naprednim ekonomijama i u SAD-u je u 2014. godine inflacija imala opadajući trend, da bi u decembru mjereno indeksom potrošačkih cijena (CPI) dostigla nivo od 0,8% (m/m-12), a mjereno harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena (HICP) nivo od 0,2% (m/m-12). Očekuje se da će usljed značajne razlike u stopama inflacije i stopama nezaposlenosti između zone eura i

⁵ Prosječna stopa nezaposlenosti u 2012. godini u SAD-u bila je 8,1%.

SAD-a tokom 2015. godine doći do još većeg razmimoilaženja u monetarnim politikama ECB i FED-a, na način da će monetarna politika ECB postajati sve ekspanzivnija, a monetarna politika FED-a orijentisana ka restriktivnom djelovanju.

Globalni rast niži od očekivanog, odluka zemalja OPEK-a da ne smanjuju nivo proizvodnje, kao i razvoj i primjena novih metoda proizvodnje nafte u SAD-u djelovali su na smanjenje cijena nafte (Grafikon 01). Cijena barela nafte (engl. *brent crude oil*) smanjena je za 43,81% (XII 2014/ XII 2013. godine), sa USD 110,63 (XII 2013.) na USD 62,16 (XII 2014.), a kroz sličan pad prošla je i cijena željezne rude, koja je na godišnjem nivou korigovana za 49,33%. Cijena zlata je u prvoj polovini godine bilježila rast, da bi pred sam kraj druge polovine godine naglo izgubila na vrijednosti i gotovo se izjednačila vrijednosti zlata s kraja prethodne godine (XII 2014/ XII 2013 = -1,71%). Od ključnih robnih cijena jedino je zbog visoke potražnje porasla cijena aluminija; na godišnjem nivou za 9,75%. Na kraju 2014. godine cijena zlata je 1200,62 USD po unci, a aluminija 1.909,46 USD po metričkoj toni.

Grafikon 1.1: Robne cijene

Izvor: IMF. Napomena: Sirova nafta: *Crude Oil (petroleum), Dated Brent, light blend 38 API, fob U.K., US Dollars per Barrel*; Zlato: *Gold (UK), 99.5% fine, London afternoon fixing, average of daily rates*; Željezo: *China import Iron Ore Fines 62% FE spot (CFR Tianjin port), US Dollars per Dry Metric Ton*; Aluminij: *Aluminum, 99.5% minimum purity, LME spot price, CIF UK ports, US Dollars per Metric Ton*.

1.1.2. Monetarni trendovi

Politika ECB je u 2014. godini bila fokusirana na suzbijanje deflatorskih pritiska, jačanje agregatne potražnje i olakšavanje uvjeta kreditiranja malih i srednjih preduzeća. Posljedično, banke su destimulirane da drže prekonoćne depozite kod ECB na način da su odgovarajuće kamatne stope u odnosu na kraj 2013. godine snižene za 20 bp na -0,20%. Jednako su smanjene i kamatne stope na osnovne operacije refinansiranja (engl. *Main refinancing operations*) na nivo od 0,05%, stvarajući preduvjete za dodatno smanjenje kamatnih stopa na tržištu novca. Kamatna stopa na prekonoćni kredit ECB za likvidnost (engl. *Marginal lending facility*) snižena je u istom periodu za 45 bp na nivo od 0,30%, čime se ograničila mogućnost visokih stopa na međubankarskom tržištu novca.

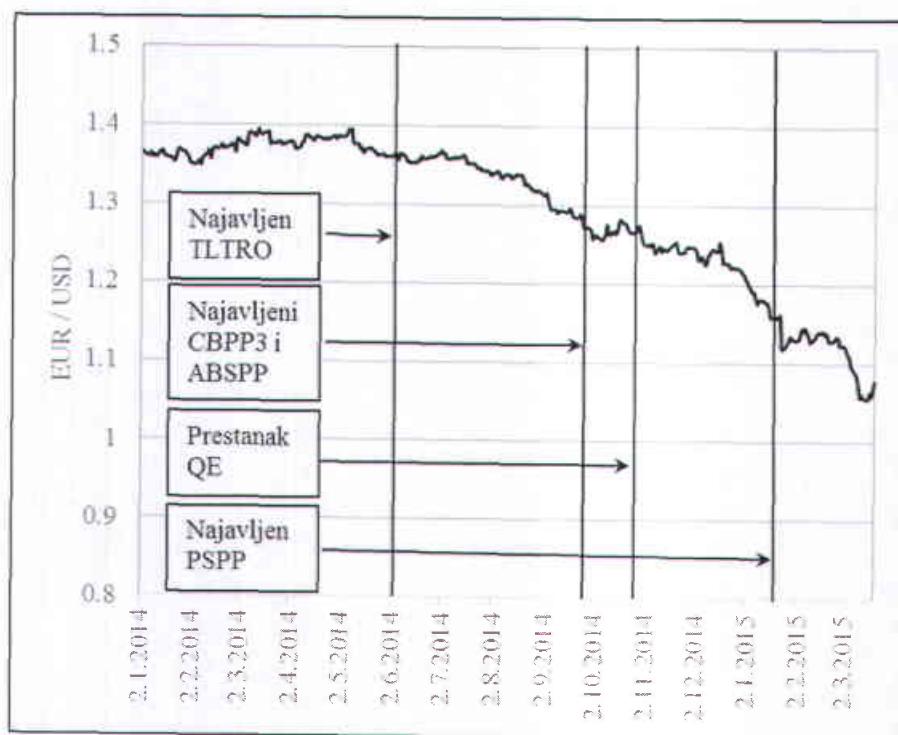
Iz ovakvih trendova u ključnim kamatnim stopama bilo je evidentno da u eurozoni slaba likvidnost više nije osnovni problem, nego slab kreditni rast, koji je dodatno potiskivao slabu agregatnu potražnju. Stoga su finansijska tržišta u značajnoj mjeri i anticipirala promjene u prirodi novih nestandardnih mjera monetarne politike ECB, koje su najavljene i djelimično implementirane u 2014. godini, a kojima se želi postići aktivno upravljanje ka značajnom povećanju bilansne sume i smanjiti ovisnost o volji banaka da koriste likvidnost koju pruža ECB. U junu je konačno reapsorbovana likvidnost pružena kroz Program tržišta kapitala (engl. *Securities Market Programme*), te su okončane i sedmične operacije finog prilagođavanja ECB (engl. *Fine-tuning operations*). Istovremeno, najavljena je serija ciljanih operacija dugoročnog refinansiranja (engl. *Targeted longer-term refinancing operations – TLTRO*), kojima se želi podstaknuti kreditiranje nefinansijskog sektora (isključujući kreditiranje stanovništva za kupovinu nekretnina) u eurozoni. U oktobru je počela kupovina pokrivenih obveznica u sklopu trećeg programa (engl. *Covered Bond Purchase Programme – CBPP3*), a najavljeno je da će program trajati najmanje dvije godine. U novembru se počelo s kupovinom vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (engl. *Asset-backed securities – ABSPP*), a predviđeno je i da ovaj program traje bar dvije godine. Kako će oba spomenuta programa, skupa s ciljanim operacijama dugoročnog refinansiranja, rezultirati značajnim povećanjem bilansne sume ECB, očekuje se da će njihov utjecaj na tržišta i realni sektor biti dalekosežniji od direktnog utjecaja na smanjenje raspona kamatnih stopa na kupljena sredstva. Kroz prvi kanal monetarne transmisije želi se postići promjena u očekivanjima investitora u pogledu budućih trendova. Drugim se kanalom želi postići „portfelj-efekt“ i izazvati efekti prelijevanja na sve vrste aktive bankarskog sektora. U martu 2015. godine

počelo se i s kupovinom obveznica izdatih od centralnih vlada eurozone i određenih agencija i međunarodnih institucija sa sjedištem u eurozoni u sklopu programa kupovine javnog sektora (engl. *Public Sector Purchase Programme; PSPP*). Ovaj je program komplementaran s kupovinom pokrivenih obveznica u sklopu trećeg programa i vrijednosnih papira pokrivenih imovinom, a planirano je trajanje bar do septembra 2016. godine.

Šestogodišnji program kvantitativnih olakšica (engl. *Quantitative Easing Program – QE*) u SAD-u, kojim je kroz program kupovine obveznica u vrijednosti od 4.500 milijardi USD značajno napuhana bilansna suma FED, konačno je okončan u oktobru 2014. godine. Međutim, FOMC (engl. *Federal Open Market Committee* – Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu) najavio je zadržavanje ključne kamatne stope na rekordno niskom nivou, u rasponu 0.00% - 0.25% još neko vrijeme, posebno ako projekcije inflacije i dalje budu znatno ispod ciljanog dugoročnog nivoa od 2%.

Posljedica promjena u monetarnim politikama, posebno ECB, bila je pad vrijednosti EUR prema USD u 2014. godini (Grafikon 1.2). Tokom 2014. godine EUR je izgubio 11,11% vrijednosti prema USD, a zatim i dodatnih 12,34% do polovine februara 2015. godine. Jačanje USD bio je i jedan od razloga pada cijena nafte na svjetskim tržištima, što je uzrokovalo korekcije na niže u vrijednosti niza tzv. naftnih valuta, u prvom redu ruske rublje.

Grafikon 1.2: Kurs EUR prema USD

Izvor: ECB

1.2. Izvještaj o stanju privrede BiH

I pored majskih i augustovskih poplava i smanjenja proizvodnje jednog od glavnih izvoznih proizvoda – električne energije, procjenjuje se da je ekonomija ostvarila i nominalni i realni rast u odnosu na prethodnu godinu. Prema procjeni CBBiH, nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u 2014. godini je 26,93 milijarde BAM (Tabela 01)⁶, što predstavlja rast od 2,48% u odnosu na 2013. godinu. Uz pretpostavljeni BDP-deflator od 5,2% za 2014. godinu, realni BDP je procijenjen na 25,60 milijardi BAM (+0,7% u odnosu na prethodnu godinu). Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS), u prva tri kvartala 2014. godine u

⁶ Statističke tabele u poglavlju 5 ovog Izvještaja u tekstu su označene prema redoslijedu u poglavlju 5, poput Tabele 01. Dodatne tabele koje se nalaze u tekstu označene su rednim bojem poglavlja i rednim brojem tabele u tom poglavlju, naprimjer Tabela 1.1. Grafikoni u tekstu numerisani su koristeći istu analogiju.

odnosu na isti period 2013. godine ekonomija je rasla po stopi od 3,17%. Prema istom izvoru, rast realnog BDP-a u prva tri kvartala 2014. godine procijenjen je na 0,99%.

Za procjenu efekata poplava na ekonomsku aktivnost u 2014. godini u CBBiH korišten je dokument pod nazivom *Bosnia and Herzegovina Floods, 2014: Recovery needs assessment*⁷. Ovaj je dokument pripremila bh. vlast na svim nivoima uz tehničku i finansijsku podršku EU, WB/IBRD i UN-a i ne obuhvata efekte augustovskih poplava. Još uvijek ne raspolažemo procjenom efekata poplava na potencijalni BDP, međutim, imajući u vidu da se trenutna ekonomska aktivnost pokazala otpornom na tako značajne šokove⁸, vjerovžno je da će većinu tereta efekata poplava snositi ekonomski potencijal. S većim stepenom oštećene javne infrastrukture bez njene sanacije potencijal za ekonomski rast je umanjen. Pri tome treba uzeti u obzir ranije poteškoće s održavanjem fiskalne stabilnosti zemlje i dodatne pritiske nastale zbog potrebe sanacije šteta i gubitaka od poplava. Servisiranje vanjskog duga je prioritet, a preostala sredstva, koja su vrlo ograničena i koja su također finansirana zaduživanjem, vlada će morati rasporediti između javnih radova i subvencija socijalno ugroženim kategorijama ukoliko se ne budu koristila donatorska sredstva za sanaciju šteta od poplava, pa čak i da se radi o kreditnim sredstvima. S tim u vezi, bitno je napomenuti i da će efekt javnih radova na potencijalni BDP ovisiti o vrsti radova, jer će sanacija oštećene infrastrukture imati slabiji efekt na rast potencijalnog BDP-a od izgradnje novih objekata ili pružanja novih usluga.

Konačno, očekuju se i dugoročni efekti poplava na BDP zbog smanjenja agregatne potrošnje, u kojoj su izdaci za krajnju potrošnju domaćinstava daleko najznačajnija stavka. Potrošnja domaćinstava u BiH determinisana je potrošnjom esencijalnih roba i usluga, a dva segmenta s najznačajnijim gubicima i štetama od poplava su, prema spomenutom Izvještaju, stambene jedinice i kućanski aparati, te uvjeti življenja i zaposlenost. Imajući u vidu nizak nivo raspoloživog dohotka, koji se u najvećoj mjeri troši na osnovne potrepštine, prilagođavanja u krajnjoj potrošnji domaćinstava ne moraju nužno biti značajna⁹. Procjena utjecaja poplava na

7 Dostupan na: <http://europa.ba/Download.aspx?id=1521&lang=EN>

8 Prema ovom izvještaju, štete i gubici zbog majskih poplava procijenjeni su na 2,04 milijardi EUR, odnosno 15,1% nominalnog BDP-a u 2013. godini, dok su sredstva potrebna za opravak i rekonstrukciju procijenjena na 1,77 milijardi EUR, što je u visini 13,1% nominalnog BDP-a u 2013. godini.

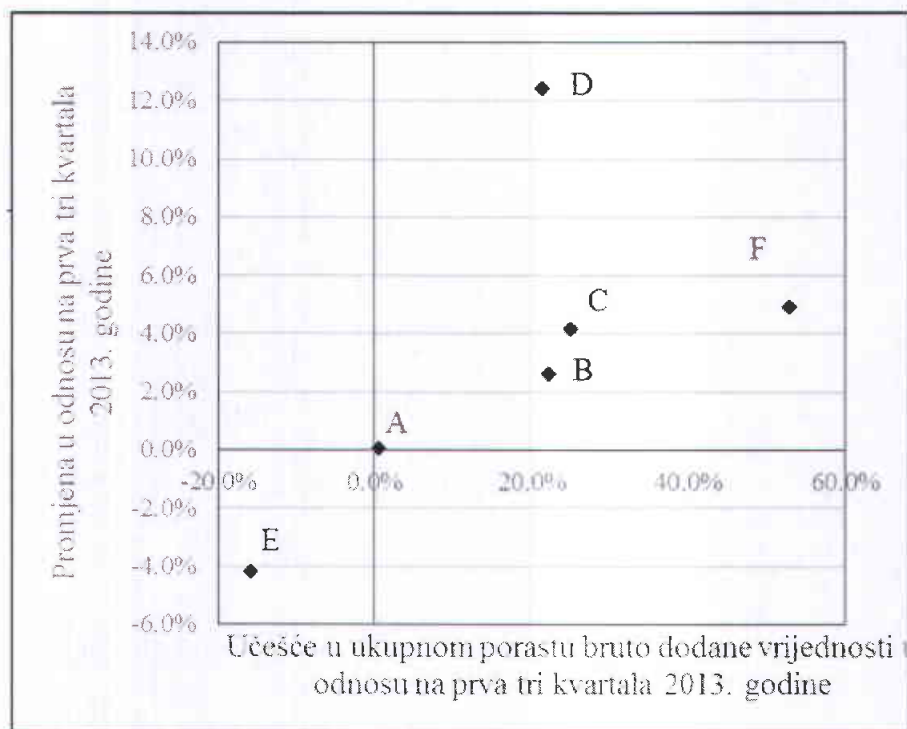
9 Zbog slabe kupovne moći stanovništva (koja se ogleda u niskom BDP-u po stanovniku) najveći dio BDP-a u BiH konzumira se u tekućoj godini (94% naspram 71,8% u EU28). Osnovni egzistencijalni troškovi, u kojima

nivo siromaštva iznesena u Izvještaju o poplavama ukazuje da bi se, u zavisnosti od toga da li se koristi broj već izgubljenih ili/i ugroženih radnih mjesta, stopa krajnjeg siromaštva mogla povećati sa 18,7% za 0,4 i 1,8 procentualnih poena respektivno. Odnosno, procijenjeno je da bi se zbog poplava ispod granice siromaštva moglo naći novih između četiri i 18,5 hiljada porodica. Dodatni pritisak na raspoloživi dohodak stanovništva, što će u konačnici utjecati i na potencijalni BDP, imat će i način finansiranja sanacije ili zamjene uništenih stambenih jedinica i opreme u domaćinstvima (lična ušteđevina, donacije nevladinih organizacija, donacije stranih vlada, donacije domaće vlade ili zaduživanje).

Prema podacima za prva tri kvartala, rast BDP-a u 2014. godini uzrokovan je prvenstveno rastom aktivnosti u devet ekonomskih djelatnosti grupisanim u stavci „Ostalo“, koje su u prva tri kvartala 2013. godine činile svega 28,19% bruto dodane vrijednosti. I pored tako značajnog utjecaja na rast bruto dodane vrijednosti, učešće u 2014. godini povećano je tek na 28,83% (Grafikon 1.3). Značajan doprinos rastu nominalnog BDP-a za prva tri kvartala dao je sektor građevinarstva, dok su trgovina i budžetski korisnici zabilježili skroman porast u odnosu na isti period prethodne godine. Bruto dodana vrijednost industrijske proizvodnje je gotovo nepromijenjena u odnosu na prva tri kvartala 2013. godine, dok je zabilježen snažan pad u poljoprivredi, vjerovatno kao posljedica poplava u 2014. godini.

dominiraju troškovi hrane i bezalkoholnih pića, najznačajnija su stavka u strukturi stvarne pojedinačne potrošnje. Ako se kao egzistencijalne potrebe (koje se ne mijenjaju značajno s promjenama u općem nivou cijena) identifikuju hrana i bezalkoholna pića, odjeća i obuća, stanovanje i režije te zdravstvo, udio ove grupe roba i usluga u stvarnoj pojedinačnoj potrošnji u BiH iznosio je 54,3%. Izvor podataka: Eurostat.

Grafikon 1.3: Osnovni uzroci promjena u BDP-u u prva tri kvartala 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine

Legenda:

Grupa A: industrijska proizvodnja; statistička područja djelatnosti B (vađenje rude i kamena), C (prerađivačka industrija) i D (proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija).

Grupa B: budžetski korisnici; statistička područja djelatnosti O (javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite).

Grupa C: trgovina; Statističko područje djelatnosti G (trgovina naveliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala).

Grupa D: građevinarstvo; statističko područje djelatnosti F (građevinarstvo).

Grupa E: poljoprivreda; statističko područje djelatnosti A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov).

F: Ostalo.

Izvor: BHAS

Kada se posmatra doprinos ekonomskih djelatnosti rastu realnog BDP-a, nalazi se da je rast ekonomske aktivnosti, osim u slučajevima kategorija ostalo i trgovina, uglavnom posljedica rasta cijena roba i usluga proizvedenih u zemlji, a ne obima proizvodnje.

1.2.1. Realni sektor

Imajući u vidu njihov značaj za nivo ekonomske aktivnosti, u sklopu Potpoglavlja 1.2.1. poseban akcent stavljen je na industrijsku proizvodnju i građevinarstvo. Pored aktivnosti u ovim djelatnostima, naznačeni su i osnovni trendovi u općem nivou cijena u 2014. godini, te trendovi u zaposlenosti i plaćama.

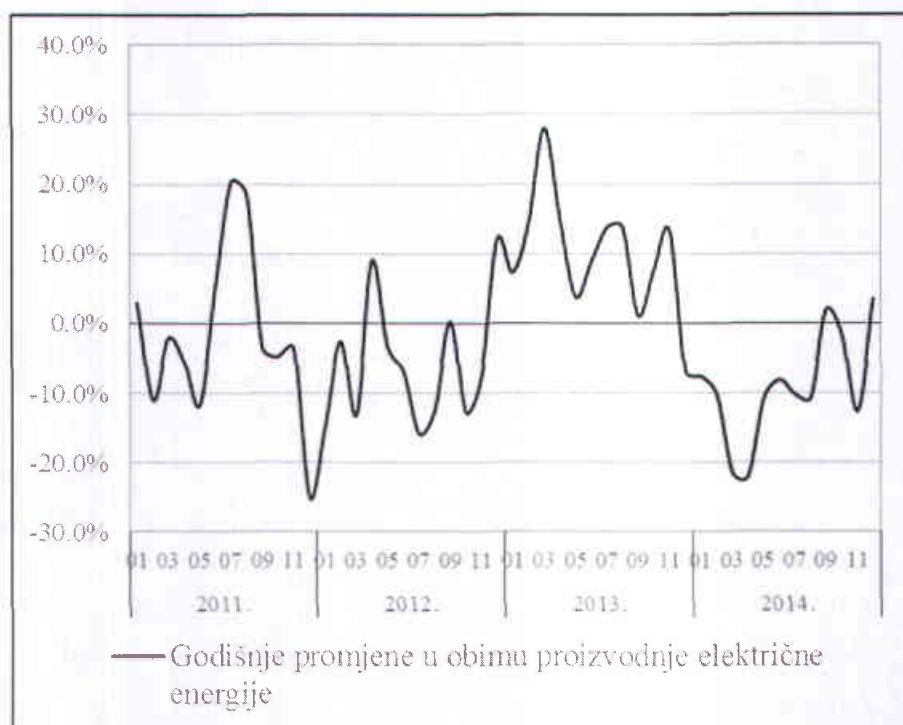
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

Obim industrijske proizvodnje gotovo je nepromijenjen u odnosu na 2013. godinu, te je zabilježen rast od svega 0,18%. U decembru je zabilježen pad industrijske proizvodnje na godišnjem nivou od 1,36% (Tabela 03). Slab rast obima industrijske proizvodnje na godišnjem nivou posljedica je i vanredno visokih stopa rasta zabilježenih u 2013. godini. Kako je utvrđeno da je natprosječan godišnji rast indeksa industrijske proizvodnje u 2013. godini prvenstveno posljedica niskog rasta u 2012. godini i da su zabilježene stope rasta u 2013. godini na nivou trenda karakterističnog za period nakon 2008. godine, u tom kontekstu i zabilježeni obim industrijske proizvodnje u 2014. godini treba smatrati prosječnim.

Međutim, za razliku od prethodne godine, kada je zabilježen snažan rast u gotovo svim industrijskim grupama¹⁰, u 2014. godini je pad u obimu proizvodnje u glavnoj industrijskoj grupi energija gotovo neutralisao rast obima industrijske proizvodnje u ostalim industrijskim grupama. Pad proizvodnje u ovoj industrijskoj grupi uzrokovan je u najvećoj mjeri padom proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom (-9,61% u 2014. u odnosu na 2013. godinu). Smanjenje proizvodnje u ovoj oblasti nije posljedica majskih i augustovskih poplava, nego je trend prisutan od početka godine (Grafikon 1.4).

¹⁰ Izuzetak je jedino bila glavna industrijska grupa trajni proizvodi za široku potrošnju, koja zbog niskog pondera nema značajan utjecaj na nivo indeksa industrijske proizvodnje.

Grafikon 1.4: Obim proizvodnje električne energije u poređenju s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: BHAS

Utjecaj smanjenja proizvodnje u glavnoj industrijskoj grupi energija neutralisao je porast proizvodnje u glavnoj industrijskoj grupi proizvodi za međufaznu potrošnju (+5,06% u 2014. u odnosu na 2013. godinu). Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa (Grafikon 1.5) uzrokovala je spomenuti rast proizvodnje unutar grupe intermedijarni proizvodi. Porast od čak 32,28 indeksnih poena u odnosu na 2013. godinu (što implicira porast obima proizvodnje od 30,34%), uz ponder u industrijskoj grupi proizvodi za međufaznu potrošnju od ispod 3%, sugerise da je vanredni rast obima proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa prisutan od drugog kvartala 2014. godine značajno ublažio pad obima industrijske proizvodnje u 2014. godini. Daleko skromniji rast zabilježen je u djelatnostima proizvodnje gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme i prehrambenih proizvoda, ali se zbog širine oblasti djelatnosti ne može sa sigurnošću tvrditi da se radi o proizvodima za međufaznu potrošnju.

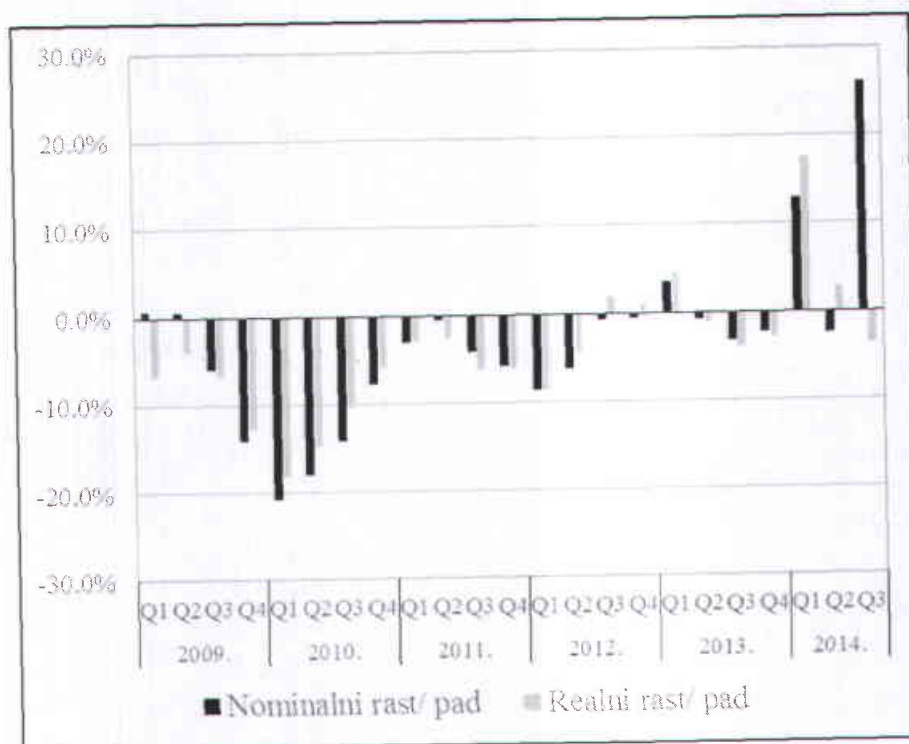
Grafikon 1.5: Obim proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa u poređenju s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: BHAS

U ekonomskoj djelatnosti građevinarstvo zabilježen je rast u prva tri kvartala u odnosu na isti period 2014. godine od čak 12,4%. Međutim, ukoliko se u obzir uzme cjenovni efekt, rast u posmatranom periodu je svega 4,6%. Cjenovni efekt bio je posebno naglašen u trećem kvartalu 2014. godine, što implicira da su aktivnosti na izgradnji infrastrukture značajno doprinosile rastu cijena domaćih proizvoda u djelatnosti građevinarstva (Grafikon 1.6).

Grafikon 1.6: Promjene u ekonomskoj djelatnosti građevinarstva u poređenju s istim periodom prethodne godine

Izvor: BHAS

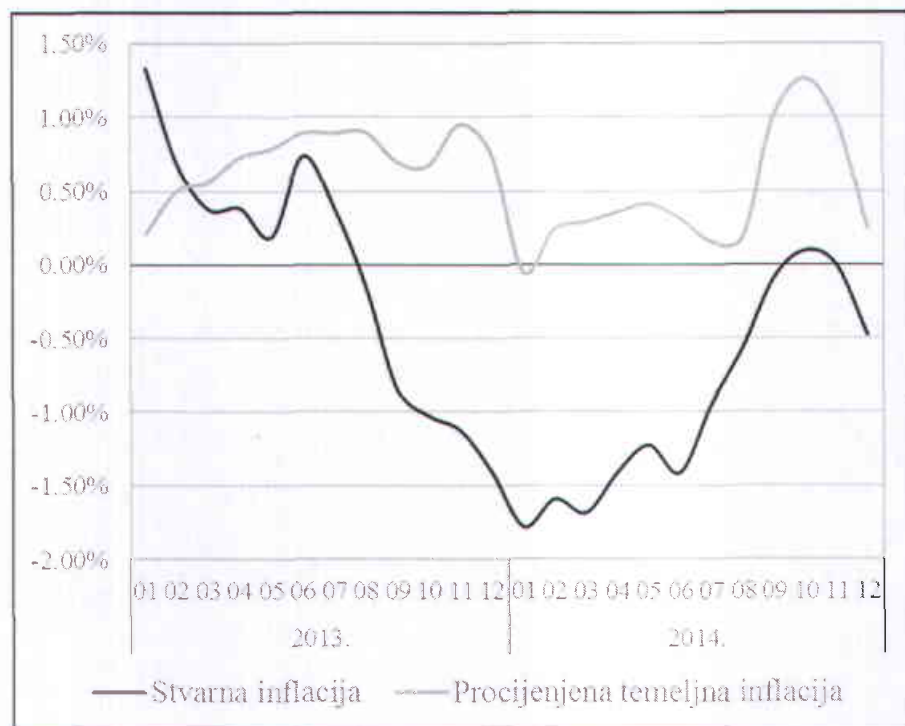
II. Cijene

Već početkom godine deflatorni pritisci, prisutni od polovine 2013. godine, počeli su popuštati (Tabela 04), ali su opće potrošačke cijene u 2014. godini mjerene indeksom potrošačkih cijena (CPI) bile niže od zabilježenih u 2013. godini za 0,93%. Dugoročni inflatorni trend u BiH mjeran temeljnom inflacijom u 2014. godini iznosio je 0,45% i viši je od stvarne inflacije (Grafikon 1.7).¹¹ Vrijednosti stvarne i procijenjene temeljne inflacije u

¹¹ Tri cjenovna odjeljka koja su pod snažnim utjecajem cijena roba na međunarodnim tržištima su: hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane); stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti (zbog cijena prirodnog gasa); te prijevoz (zbog cijena nafte). Temeljna inflacija dobijena je tako što je zvanična inflacija umanjena za efekte promjena u cijenama u ova tri odjeljka. Kao ponderi korišteni su zvanični godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni od BHAS. Jedini izuzetak je 2013. godina, pošto za nju u momentu pisanja Godišnjeg izvještaja za 2013. godinu nisu bili objavljeni cjenovni ponderi. Stoga su i za 2013. godinu korišteni cjenovni ponderi za 2012. godinu.

2014. godini sugerišu da su promjene u cijenama roba i usluga kojima se u slučaju BiH obično ne trguje s inozemstvom rezultirale rastom općeg nivoa potrošačkih cijena.

Grafikon 1.7: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija

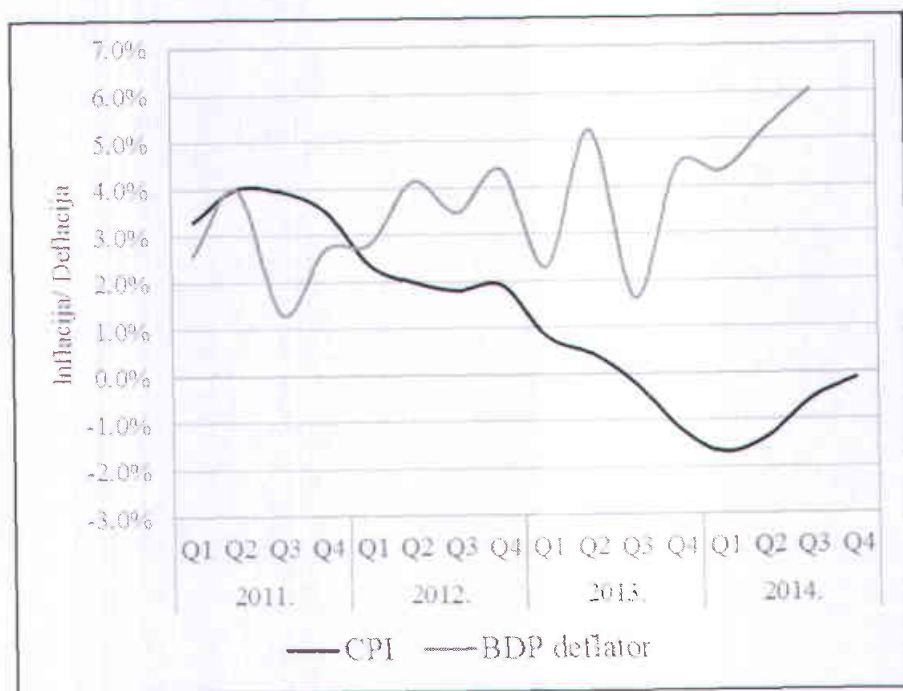

Izvor: BHAS, CBBiH. Napomena: Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

Inflacija mjerena BDP-deflatorom ukazuje na intenziviran rast cijena u drugom i trećem kvartalu 2014. godine (Grafikon 1.8). Poređenjem ovih dviju mjera inflacije, iako su konceptualno različite, dobijaju se značajne informacije o uzrocima promjena u cijenama. CPI je mjera promjena u općem nivou cijena roba i usluga koje konzumira prosječno domaćinstvo. Usljed pada cijena hrane na svjetskim tržištima u 2014. godini, a imajući u vidu visok trgovinski deficit na kategoriji hrana i prehrambeni proizvodi, cjenovni odjeljak hrana i bezalkoholna pića je tokom 2014. godine vršio deflatorne pritiske na opći nivo potrošačkih cijena. S druge strane, BDP-deflator predstavlja cijenu po jedinici BDP-a, a te robe i usluge proizvedene su u nacionalnoj ekonomiji. Značajan rast BDP-deflatora u drugom i trećem kvartalu zabilježen je u djelatnostima građevinarstvo, te poljoprivreda, šumarstvo i ribolov. Rast BDP-deflatora u djelatnosti građevinarstva u prva tri kvartala 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine ukazuje na rast cijena u ovoj djelatnosti od 7,5 procentnih poena. Kako se značajan dio aktivnosti u sektoru građevinarstva vezuje za infrastrukturne projekte, izvjesno je da potrošnja vlade kroz investicije uzrokuje određen rast domaćih cijena. Rast

BDP-deflatora u djelatnosti poljoprivreda, šumarstvo i ribolov u prva tri kvartala 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine ukazuje na rast cijena domaćih prehrambenih proizvoda od 6 procentnih poena. Ovaj je porast u značajnoj mjeri vjerovatno posljedica poplava, a slaba veza s rastom potrošačkih cijena u odgovarajućem cjenovnom odjeljku može ukazivati na dvije stvari: da prosječno domaćinstvo ne konzumira domaće prehrambene proizvode u značajnoj mjeri, ali i da je struktura korpe proizvoda na osnovu kojih se računa vrijednost indeksa u cjenovnom odjeljku hrana i bezalkoholna pića sastavljena od prvenstveno uvezenih proizvoda. Konačno, zanimljivo je da i pored pada cijena nafte na svjetskim tržištima od jula 2014. godine i odgovarajućeg trenda u cjenovnom odjeljku prijevoz, BDP-deflator u djelatnosti prijevoz i skladištenje ukazuje na nepromijenjen opći nivo cijena u trećem kvartalu 2014. godine u odnosu na isti kvartal godinu ranije. Drugim riječima, cijene domaćih proizvoda u djelatnosti prijevoz i skladištenje sporo se prilagođavaju promjenama u cijenama nafte na svjetskim tržištima.

Grafikon 1.8: Godišnje promjene u nivou cijena

Izvor: BHAS

III. Zaposlenost i plaće

Prema podacima BHAS, nezaposlenost u BiH je u decembru 2013. godine prema ILO-metodologiji (Međunarodna organizacija rada; engl. *International Labour Organization*)

iznosila 27,50% i nepromijenjena je u odnosu na 2013. godinu, dok je administrativna stopa nezaposlenosti bila 43,60% (-95 bp u odnosu na decembar 2013. godine). Iako se stope nezaposlenosti značajno razlikuju u nivoima, njihov trend je ujednačen, što ukazuje na to da je razlika u najvećoj mjeri uzrokovana različitim tretmanom kategorije stanovništva starijeg od 15 godina koje živi u privatnom domaćinstvu.¹² Prema tome, mjesečne promjene u broju zaposlenih i nezaposlenih prema djelatnostima trebale bi odražavati osnovne trendove na tržištu rada.¹³

Trend pada nezaposlenosti na godišnjem nivou prisutan je tokom čitave 2014. godine (Grafikon 1.9). Iako se radi o promjenama u stopama nezaposlenosti prema administrativnim podacima (odnosno stopama nezaposlenosti koje premašuju 40%), ohrabruje činjenica da se u 2014. godini prvi put nakon makroekonomskog šoka krajem 2008. godine nezaposlenost smanjuje u odnosu na prethodnu godinu, a ne samo da se bilježi usporavanje njenog rasta.

¹² ILO-metodologija tretira kategoriju osobe stare 15+ godina koje žive u privatnom domaćinstvu kao radno neaktivno stanovništvo i ova kategorija ne ulazi u ukupan broj nezaposlenih, odnosno ukupnu radnu snagu. Prema administrativnim podacima, ova kategorija stanovništva ulazi u ukupan broj nezaposlenih.

¹³ Podaci prema ILO-metodologiji su godišnji, dok su administrativni podaci o nezaposlenosti dostupni na mjesečnoj osnovi. Iako nije idealno rješenje, promjena u administrativnoj stopi nezaposlenosti trebala bi ukazivati na promjene na tržištu rada sve dok je trend ujednačen s podacima prema ILO-metodologiji.

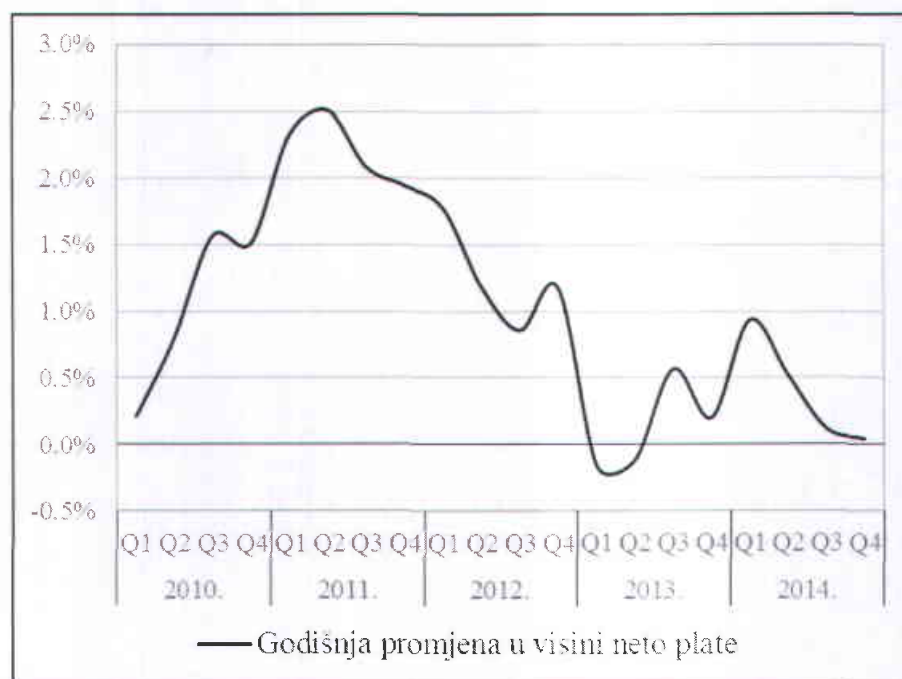
Grafikon 1.9: Promjena u stopi nezaposlenosti u odnosu na isti kvartal prethodne godine

Izvor: BHAS

Godišnje promjene u visini prosječne neto plaće impliciraju da se nominalne plaće i dalje prilagođavaju uvjetima na tržištu veoma sporo (Grafikon 1.10). Činjenica da se u 2014. godini bilježi usporavanje rasta nominalne plaće uz pad nezaposlenosti sugerira da je novozaposlena radna snaga vjerovatno niže stručne spreme. Najveći utjecaj na visinu prosječne plaće i u četvrtom kvartalu imaju: prerađivačka industrija, trgovina naveliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala; i javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje.

Grafikon 1.10: Godišnja promjena u visini prosječne neto plaće

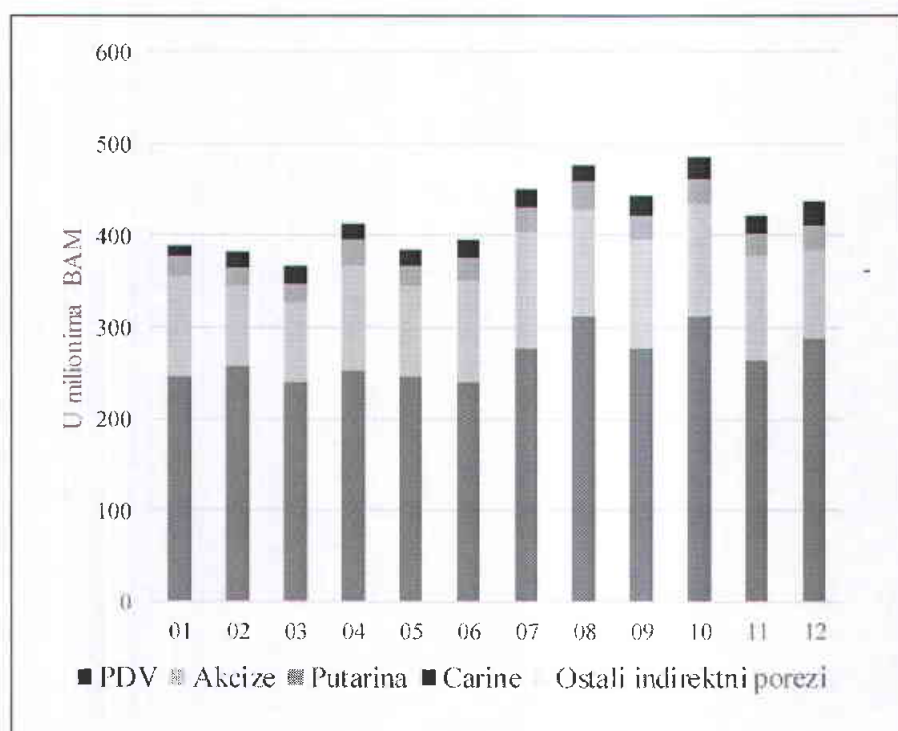

Izvor: BHAS

1.2.2. Fiskalni sektor

U 2014. godini fiskalni je sektor zabilježio pozitivna kretanja u sferi naplate prihoda od indirektnih poreza. Rezultat rasta prihoda su efekti izmjena Zakona o akcizama, naplata zaostalih dugova po osnovu PDV-a i akciza, kao i izmjene u načinu plaćanja uvoznih dažbina kod kompanija koje se bave lohn poslovima. Uvoz kapitalnih dobara, koji je u 2014. godini imao značajan doprinos na rast naplate prihoda od PDV-a, imat će negativan utjecaj na fiskalni bilans u 2015. godini kroz isplatu povrata. Naplata prihoda u 2014. godini također je bila pod utjecajem poplava i dinamike obnove devastiranih područja. U strukturi prihoda od indirektnih poreza najznačajnije mjesto ima PDV (Grafikon 1.11). U odnosu na 2013. godinu, neto prihodi po osnovu PDV-a zabilježili su rast od 105,0 miliona BAM (3,4%) i pored visokog nivoa povrata. Akcize su druga po značaju vrsta prihoda od indirektnih poreza, koje su zabilježile rast na godišnjem nivou od 40,0 miliona BAM (3,2%).

Grafikon 1.11: Mjesečna struktura prihoda od neto indirektnih poreza u 2014. godini

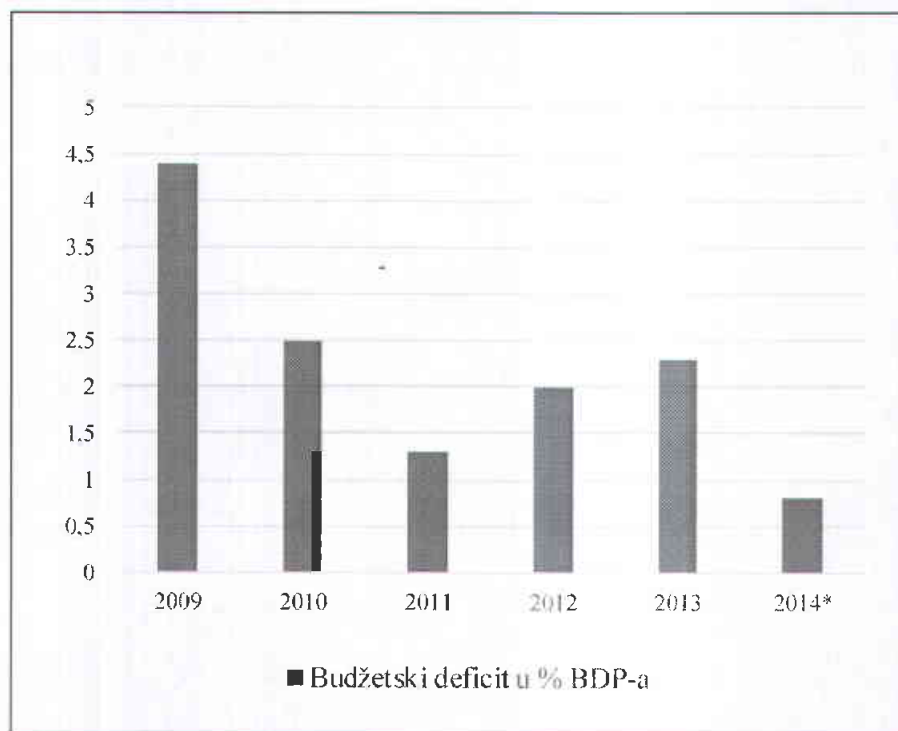
Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Konsolidovani budžet sektora generalne vlade¹⁴ obično bilježi deficit na kraju godine i pored suficita u prva tri kvartala, kao rezultat različitih evidencija rashoda i prihoda tokom godine. Prema podacima Ekonomsko-fiskalnog programa, za 2014. godinu projiciran je primarni deficit u visini od 0,8% BDP-a (Grafikon 1.12). Projicirani deficit predstavljat će veliki izazov za vlasti BiH, uzimajući u obzir nova zaduženja od inozemnih kreditora i rast neto zaduženosti na godišnjem nivou od 772,8 miliona BAM. Projicirani rast povrata za 2015. godinu po osnovu indirektnih poreza¹⁵ također će imati negativan efekt na fiskalnu održivost.

14 Godišnji podaci za konsolidovani budžet sektora generalne vlade nisu dostupni u momentu izrade ove publikacije.

15 Prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje.

Grafikon 1.12: Budžetski deficit BDP-a u procentima

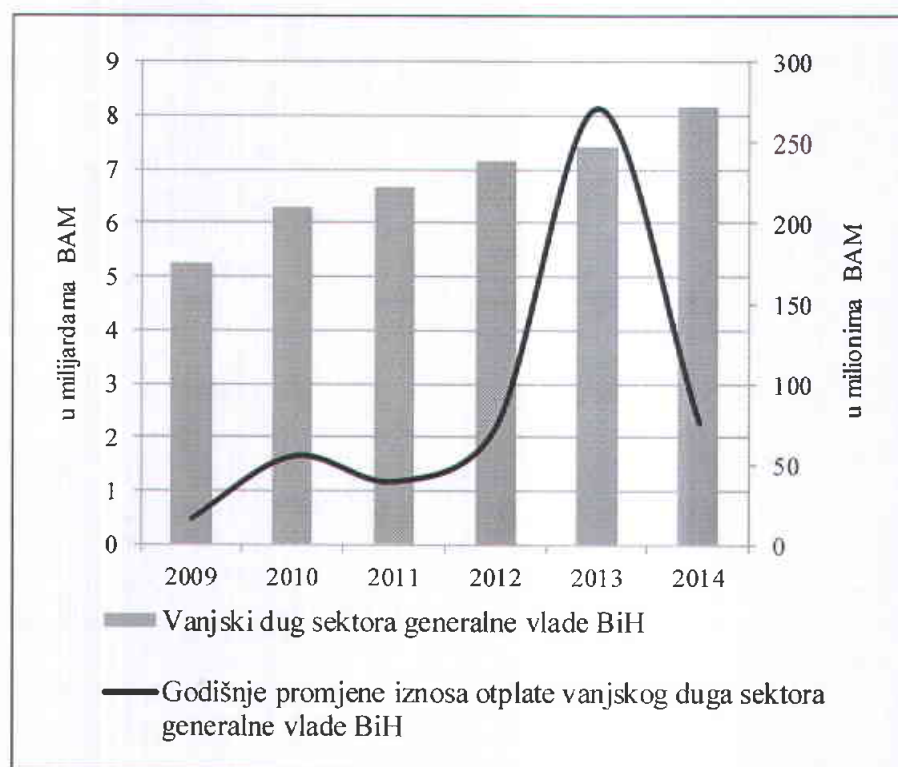

*Projekcija Ekonomsko-fiskalnog programa

Izvor: CBBiH

Trend rasta vanjskog duga sektora vlade nastavljen je i na kraju 2014. godine iznosio je 8,18 milijardi BAM (Grafikon 1.13). U odnosu na 2013. godinu vanjski je dug zabilježio rast od 772,8 miliona BAM. Kao rezultat rasta kursa dolara u odnosu na euro vanjska zaduženost BiH zabilježila je rast od oko 60,0 miliona BAM (učešće dolara u strukturi duga BiH je oko 20%).

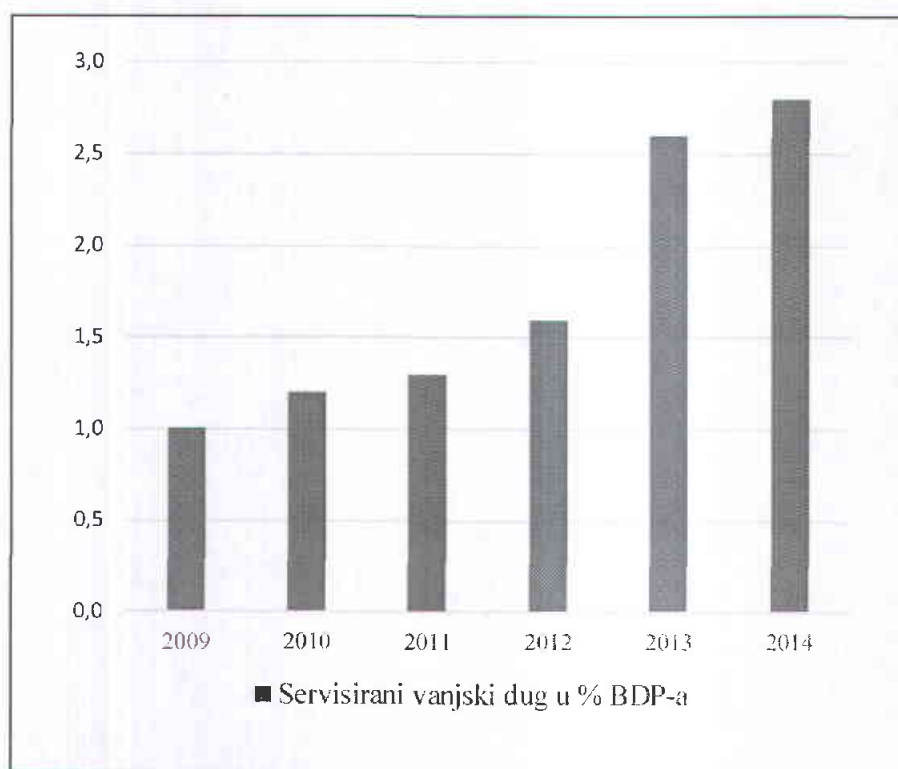
Grafikon 1.13: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

U 2014. godini servisiran je vanjski dug u iznosu od 760,9 miliona BAM, što predstavlja 2,8% BDP-a, i ukazuje na kontinuirani rast trenda učešća iznosa otplate vanjskog duga u BDP-u (Grafikon 1.14).

Grafikon 1.14: Servisirani vanjski dug BDP-a u procentima

Izvor: CBBiH

Sektor generalne vlade BiH se u 2014. godini zadužio za 1,15 milijardi BAM kod inozemnih kreditora (Tabela 1.2). Najveći iznos sredstava po pojedinačnom kreditoru povučen je po osnovu IV SBA, tako da je u 2014. godini angažovano 521,9 miliona BAM (u januaru 148,6 miliona BAM i u julu 373,3 miliona BAM, od čega je dio sredstava namijenjen za ublažavanje prirodne katastrofe od poplava). Najveći dio sredstava od SBA namijenjen je za konsolidaciju budžeta i finansiranje tekuće potrošnje. Značajan iznos povučenih sredstava uložen je u oblasti građevinskih radova na koridoru VC i projekata rekonstrukcije regionalnih puteva u BiH, što ima pozitivan efekt na rast ekonomije.

Tabela 1.2: Namjena sredstava od zaduženja kod inozemnih kreditora u 2014. godini

Namjena	u milionima BAM
MMF - Stand by aranžman 4	521.9
Infrastrukturni projekti (Koridor Vc, regionalna i gradska infrastruktura)	313.9
Razvoj malih i srednjih preduzeća	76.3
Sektor zdravstva	65.5
Elektroenergetski sektor, vodovod i kanalizacija	32
Hitna pomoć u slučaju poplava	26

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Tabela 1.3 ispod daje pregled tranši po IV SBA, po kojima je do kraja 2014. godine povučeno 422,8 miliona SDR.

Tabela 1.3: IV SBA s MMF-om

u milionima SDR					
Tranša	Planirani datum angažovanja sredstava	Datum angažovanja sredstava	Angažovani iznos	Otplaćeni iznos	Ostatak duga
I	26.09.2012.	26.09.2012.	50,7	0	50,7
II	15.12.2012.	21.12.2012.	50,7	0	50,7
III	15.03.2013.	08.05.2013.	33,8	0	33,8
IV	15.06.2013.	28.06.2013.	33,8	0	33,8
V	15.09.2013.	28.10.2013.	42,3	0	42,3
VI	15.12.2013.	31.01.2014.	42,3	0	42,3
VII i VIII+uvećanje*	15.05.14 15.06.2014	2.7.2014	169,1	0	169,1
VIII	15.06.2014.	-	0,0	0	0,0
Ukupno:			422,8	0	422,8

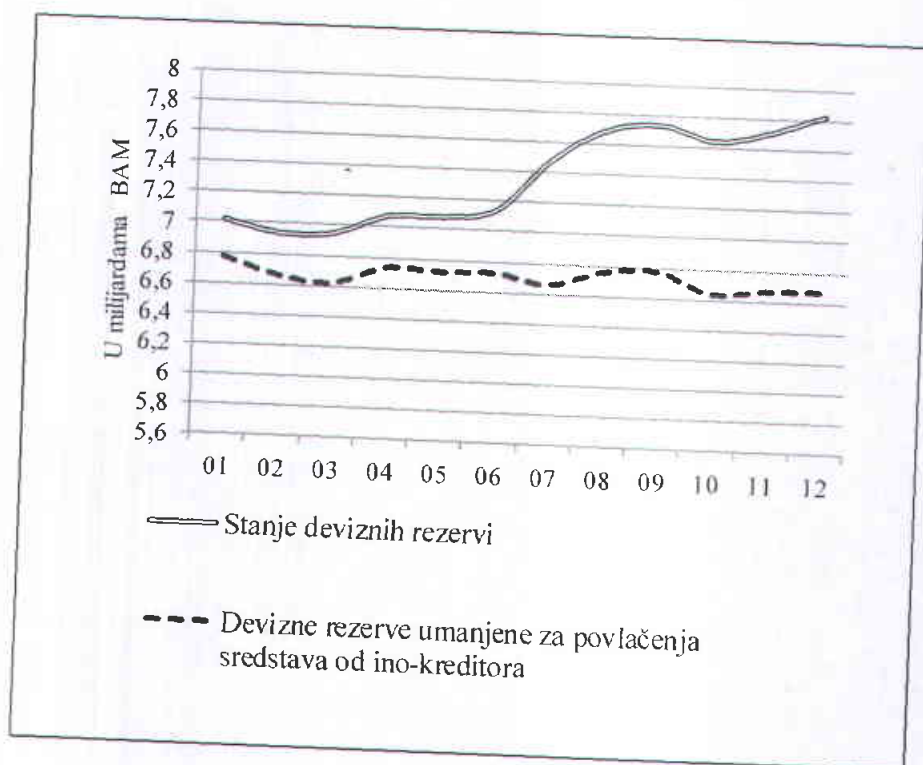
Izvor: CBBiH

* Tranše VII i VIII u iznosima od po 42.275.000 SDR i uvećanje standbaj aranžmana za 50% kvote, tj. 84.550.000 SDR namijenjeno za ublažavanje posljedica prirodne katastrofe (poplave u maju 2014. godine) odobrene su i angažovane 02.07.2014. godine.

Povučena sredstva imala su privremeni pozitivan efekt na rast deviznih rezervi u mjesecima (januaru i julu) u kojima su sredstva angažovana (Grafikon 1.15). Od ukupnog iznosa servisiranog vanjskog duga u 2014. godini 44,5% odnosi se na servisiranje obaveza po SBA s

MMF-om. U 2015. godini devizne rezerve smanjit će se za oko 100,0 miliona BAM po osnovu otplate duga koji dospijeva prema MMF-u.

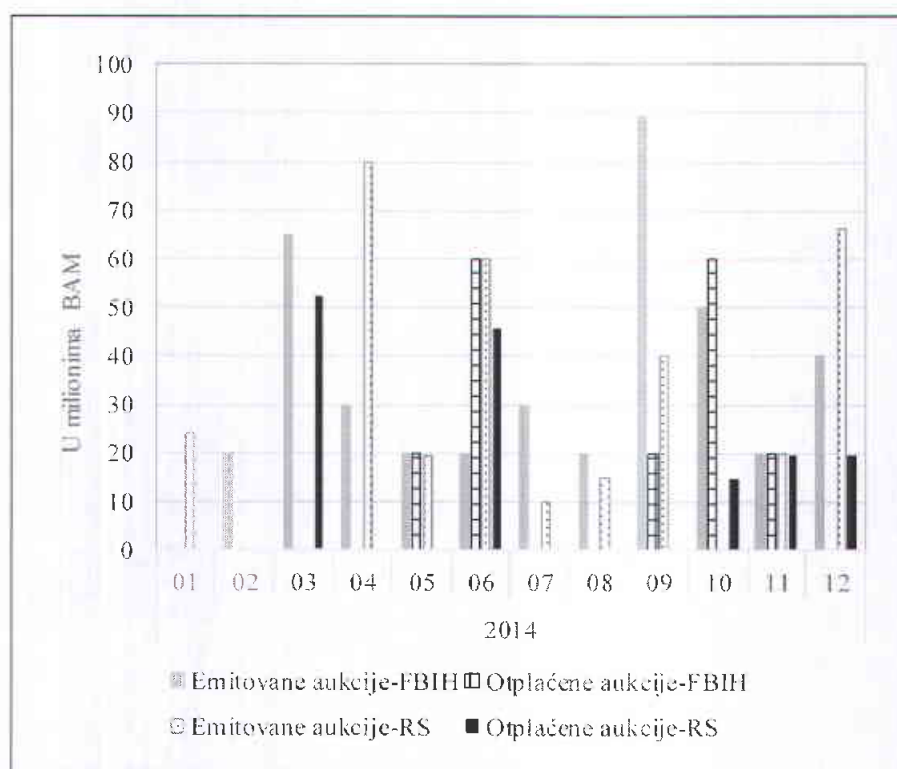
Grafikon 1.15: Stanje deviznih rezervi na kraju mjeseca i devizne rezerve umanjene za efekte povlačenja sredstava od inozemnih kreditora

Izvor: CBBiH

U 2014. godini vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske emitovale su vrijednosne papire u ukupnom iznosu od 738,0 miliona BAM (Grafikon 1.16). Osim zaduživanja na kratkoročnoj osnovi kako bi finansirale probleme u budžetima i povećale socijalna izdavanja nakon majskih poplava, entitetske vlade su izdavale i dugoročne vrijednosne papire s rokom otplate do pet godina (u iznosu od 327,5 miliona BAM). Tokom 2014. godine na naplatu je prispjelo 331,4 miliona BAM, a prema podacima s kraja decembra 2014. godine, tokom 2015. godine dospijeva dodatnih 191,9 miliona BAM.

Grafikon 1.16: Emitovanje vrijednosnih papira u FBiH i RS-u

Izvor: SASE i BLSE

Javne finansije entiteta su u deficitnom finansiranju velikim dijelom orijentisane na bh. finansijski sektor, pri čemu ključnu ulogu igra infrastruktura domaćeg finansijskog tržišta, odnosno nebankarske finansijske institucije – berze.

RS i FBiH su tokom 2014. godine izvršile 15, odnosno 16 emisija javnog duga (Tabela 1.4), u kojima su preovladavale kratkoročne emisije. Od ukupnog broja emisija 7, tj. 22,5%, odnosi se na obveznice, 77,5% na emisije kratkoročnog javnog duga tj. na emisije trezorskih zapisa, dok je ukupan iznos prikupljenih sredstava 378,75 miliona BAM (FBiH) i 359,3 miliona BAM (RS). Dvije emisije javnog duga, po jedna za FBiH i RS, nisu uspjele, a uzroci su bili loša pripremljenost emisija/aukcije, a ne averzija investitora prema ulaganju u javni dug RS-a i FBiH. U kratkoročnom javnom dugu dominiraju šestomjesečni trezorski zapisi, koji su u 2014. godini emitovani deset puta. Odlika domaćeg finansijskog tržišta je i dalje veća potražnja za javnim dugom FBiH, međutim, ta razlika se smanjila, što je dovelo do približavanja emisione cijene javnog duga FBiH i RS-a na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (koji je najlikvidniji segment tržišta), mada se FBiH i dalje finansira po mnogo nižoj

cijeni nego RS. Razlika u cijeni javnog duga među entitetima (na osnovu šestomjesečnih trezorskih zapisa) je u zadnjoj emisiji iz 2014. godine 85 bp, a u prosjeku tokom 2014. godine 160 bp u korist FBiH. Prosječan omjer pokrivenosti svih emisija javnog duga (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) za FBiH je 2,38, a za RS 1,82.

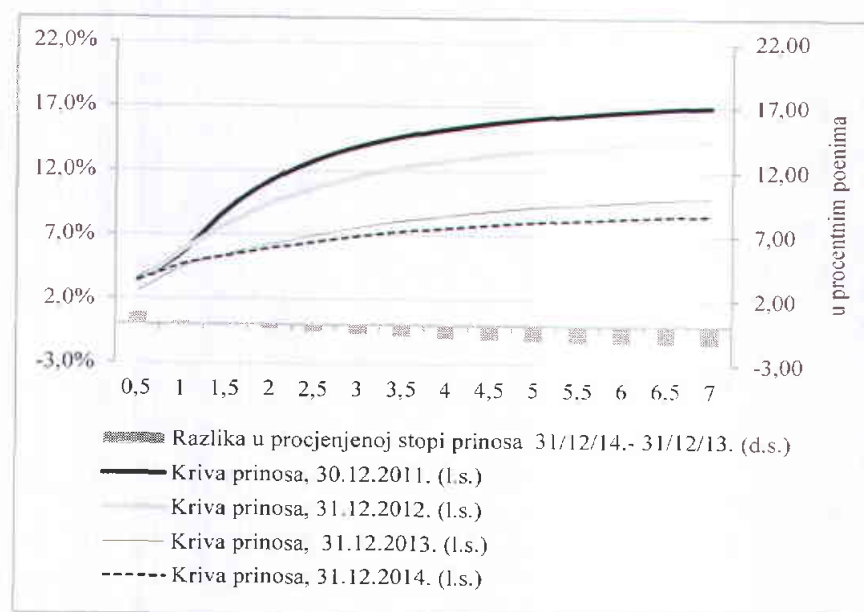
Tabela 1.4: Emisije javnog duga RS-a i FBiH

	Ročnost emisije, u mjesecima							Neuspjele emisije	Ukupno
	3	6	9	12	36	50	60		
RS	2	5	2	1	0	2	2	1	15
FBiH	4	5	2	1	2	0	1	1	16
Ukupno	6	10	4	2	2	2	3	2	31

Izvor: www.sase.ba i www.blberza.com

Procijenjena stopa prinosa na javni dug RS-a, koja se formira na osnovu tržišne cijene javnog duga RS-a, nastavila je tokom 2014. godine trend pada, što također implicira niže troškove finansiranja javnog duga RS-a (Grafikon 1.17), ali samo u dugom roku. U kratkom roku (do godinu dana) u odnosu na 2013. godinu procijenjena stopa prinosa na javni dug RS-a je u prosjeku porasla za 84,7 bp i za 20,5 bp za rok od pola odnosno jedne godine.

Grafikon 1.17: Procijenjena stopa prinosa na dužničke vrijednosne papire Republike Srpske

Izvor: www.blberza.com.

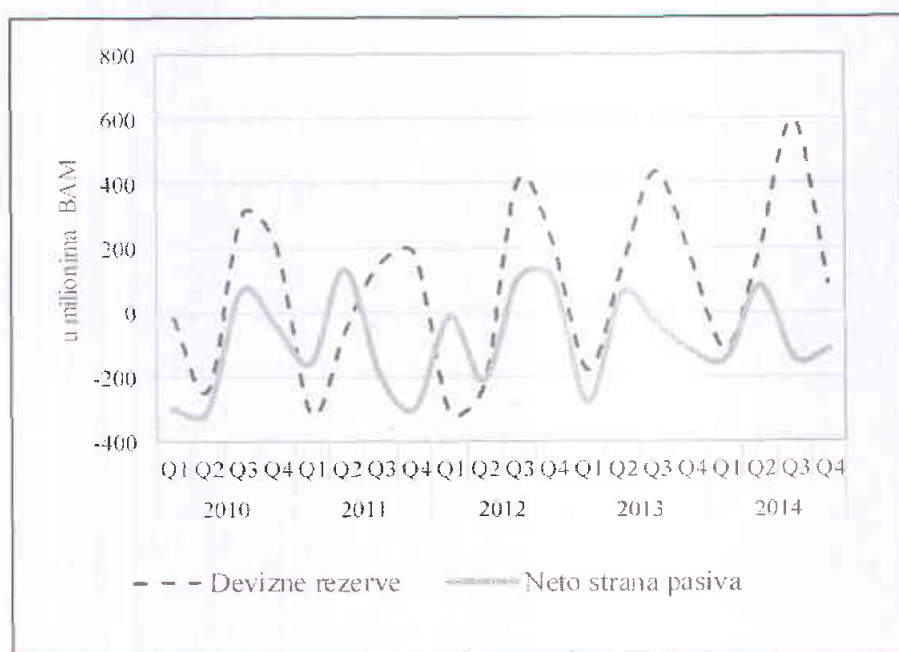
Konvergencija cijena javnog duga RS-a i FBiH i visoka potražnja za dužničkim vrijednosnim papirima entiteta omogućile su uredno funkcionisanje javnih finansija u BiH i redovno servisiranje dospjelih obaveza i pored rasta deficitnog finansiranja entitetskih budžeta, a stvorene su i pretpostavke za veći stepen integracije entitetskih finansijskih tržišta.

1.2.3. Finansijski sektor

I Bankarski sektor

Trend znatno usporenog rasta potraživanja od sektora rezidenata nastavljen je i u 2014. godini uslijed smanjenja privrednih aktivnosti u BiH. Depoziti su imali rastući trend tokom godine, a značajan utjecaj na njihov rast imali su prilivi sredstava po osnovu SBA-aranžmana, te prilivi sredstava zbog razmjera katastrofe koja je pogodila BiH. Smanjenje obaveza prema nerezidentima nastavljeno je tokom godine. Neto strana pasiva bankarskog sektora smanjena je za 323,7 miliona BAM u 2014. godini. Ovakvi trendovi u bankarskom sektoru imali su negativan utjecaj na devizne rezerve. Međutim, drugi su faktori imali značajniji utjecaj na kretanje deviznih rezervi (Poglavlje 2), što je neutralisalo utjecaj aktivnosti komercijalnih banaka na devizne rezerve (Grafikon 1.18).

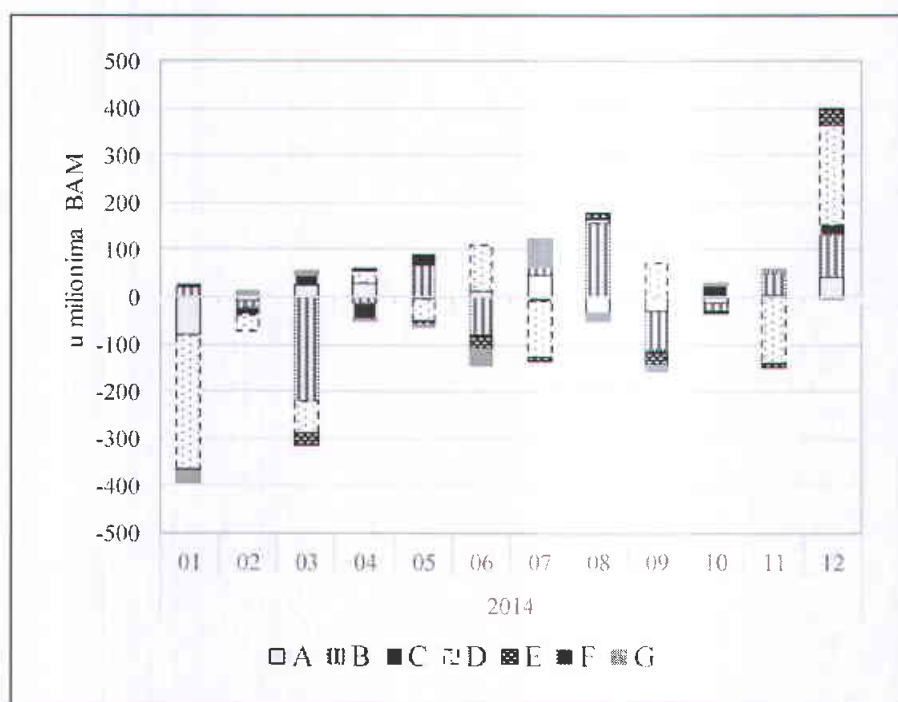
Grafikon 1.18: Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka

Izvor: Tabele 09 i 24

U 2014. godini nastavljeno je smanjenje strane pasive komercijalnih banaka. Depoziti nerezidenata, koji su većinom denominirani u stranoj valuti, smanjeni su za 280,7 miliona BAM u odnosu na kraj 2013. godine, što objašnjava 86,7% promjene u neto stranoj pasivi banaka (Grafikon 1.19). Otplata kredita uzetih od nerezidenata viša je od novih zaduženja, te su neto krediti smanjeni za 57,1 miliona BAM. Pored navedenog, tokom 2014. godine strana pasiva komercijalnih banaka dodatno je smanjena za 101,0 milion BAM uslijed prodaje i prijenosa dijela kreditnog portfelja dviju komercijalnih banaka u sektor nefinansijskih preduzeća.

Grafikon 1.19: Mjesečne promjene u stavkama strane pasive i strane aktive

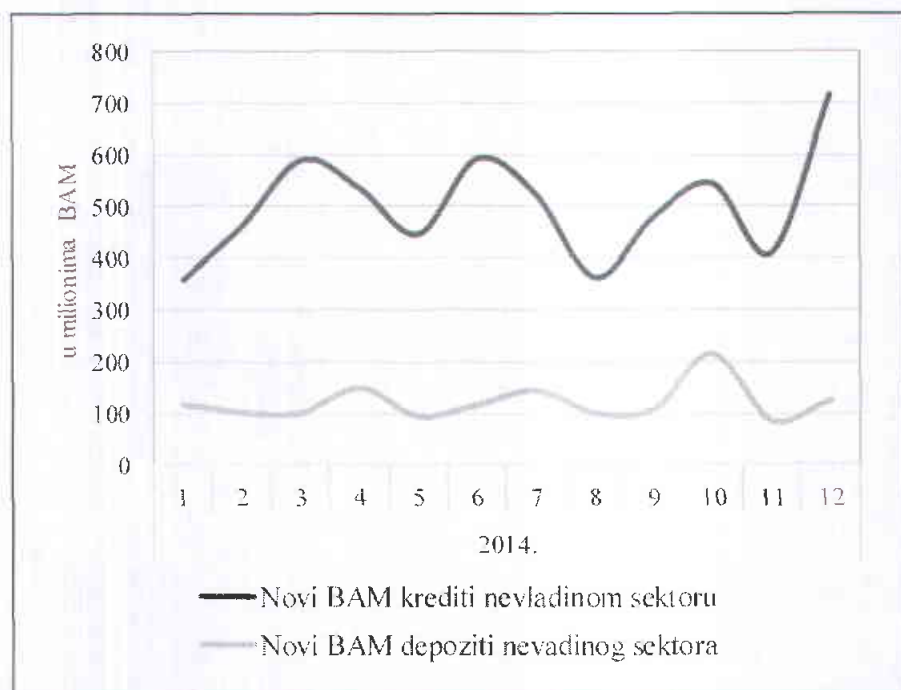

Izvor: CBBiH

- A Gotovina u trezoru
- B Depoziti plasirani kod nerezidenata
- C Vrijednosni papiri (osim dionica) – aktiva
- D Depoziti nerezidenata
- E Krediti uzeti od nerezidenta
- F Vrijednosni papiri – pasiva
- G Ostala aktiva (neto)

Navedeni trend strane pasive sugerirše da su domaći izvori finansiranja dovoljni da podmire trenutnu potražnju za kreditima, koja je na gotovo istom nivou kao i prethodne godine. Grafikon 1.20 prikazuje nove plasmane BAM domaćim sektorima (revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice nisu uračunati) i nove depozite BAM (depoziti po viđenju nisu uključeni) u 2014. godini.

Grafikon 1.20: Novi plasmani i novi depoziti domaćih sektora u BAM

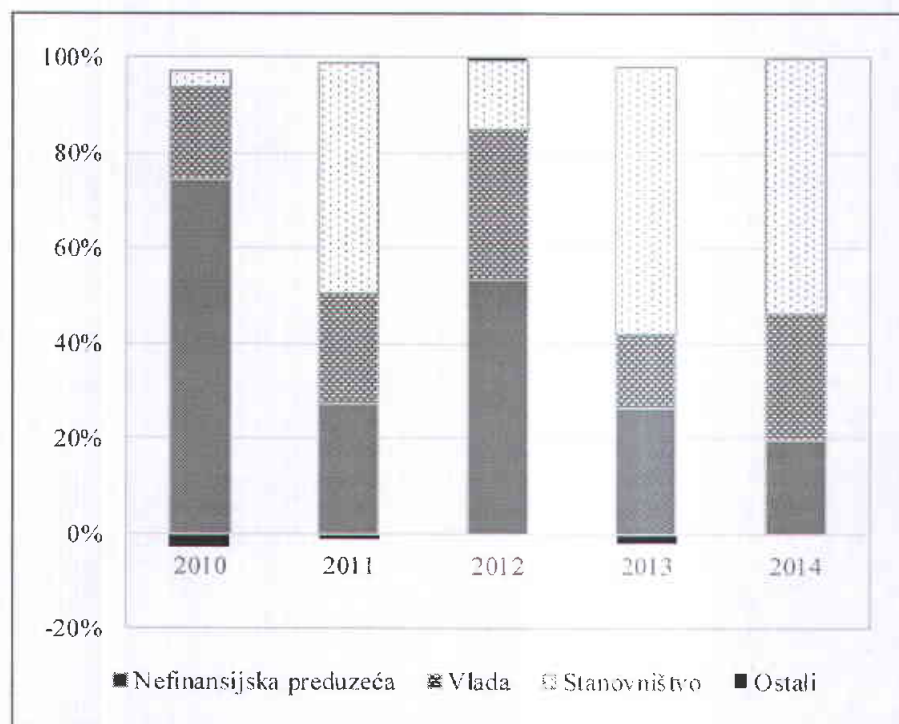
Izvor: CBBiH

Godišnje stope rasta kredita kretale su se između 2 i 4% tokom godine. Dugoročni krediti imali su nešto više stope rasta u odnosu na kratkoročne kredite. Međutim, navedeno ne implicira porast dugoročnih investicija jer nema značajnijeg oporavka privrednih aktivnosti koje su popraćene kreditnim aktivnostima komercijalnih banaka. Udio loših kredita u ukupnim kreditima iznosio je 14% na kraju 2014. godine.

Godišnja stopa rasta dugoročnih kredita privatnim nefinansijskim preduzećima iznosila je do skromnih 2% tokom godine. Rigorozniji uvjeti za odobravanje novih kredita dosta su doprinijeli slabim kreditnim aktivnostima prema nefinansijskim preduzećima. Uz dosta slabu potražnju za kreditima smanjenje kredita nefinansijskim preduzećima dodatno je uzrokovala prijevremena otplata revolving kredita kod manjeg broja banaka u 2014. godini. U kreditnom portfelju banaka udio kredita nefinansijskim preduzećima pao je ispod 50% uslijed viših stopa

rasta kreditiranja ostalih sektora. Grafikon 1.21 ilustruje doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima. Zbog realnijeg prikaza stvarnog doprinosa rastu ukupnih kredita podaci su korigovani kod privatnih preduzeća za iznose koji se odnose na pojedinačni slučaj ispisa sredstava ovom sektoru uslijed prodaje i prijenosa kreditnog portfelja kod dvije komercijalne banke.

Grafikon 1.21: Doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima

Izvor: Tabele 14 i 15.

Nešto veće stope rasta kredita zabilježene su kod stanovništva i sektora vlade. Godišnja stopa rasta kredita stanovništvu kretala se u prosjeku oko 5,7%, što je značajno više u odnosu na stope rasta kredita privatnim preduzećima. I kod sektora vlade prisutan je trend rasta potraživanja, te je ovaj sektor povećao svoje zaduženje prema bankama za 198,4 miliona BAM (22%), a veći dio odnosi se na dugoročna zaduženja.

Depoziti su nastavili trend rasta tokom cijele godine uslijed rasta javnog vanjskog duga, te rasta depozita privatnog domaćeg sektora, prvenstveno stanovništva. Depoziti stanovništva povećani su za ukupno 678,1 milion BAM i time prešli iznos od 9 milijardi BAM. Međutim, ovo povećanje ne predstavlja klasičnu štednju nego je jednim dijelom uzrokovano naplatom stare devizne štednje, kao i novim kreditnim zaduženjima. Naime, pojedine komercijalne

banke kao instrument osiguranja kredita za stanovništvo zahtijevaju deponiranje određenog iznosa od odobrenog kredita, što može objasniti i dio depozita oročenih na dugi rok, prvenstveno u domaćoj valuti.

Prema konačnim nerevidiranim podacima agencije za bankarstvo, bankarski je sistem ostvario pozitivan finansijski rezultat – dobit od 167,6 miliona BAM, a najveći dio dobiti koncentrisan je u manji broj najvećih banaka kao i u prethodnim godinama.

II Nebankarski sektor

Nizak nivo ekonomske aktivnosti, kao i slaba domaća tražnja determinisali su kretanja u nebankarskom finansijskom sektoru i u 2014. godini. Prema raspoloživim podacima za prvo polugodište 2014. godine, aktiva nebankarskog finansijskog sektora povećala se za 45,3 miliona BAM, odnosno 1,4% u odnosu na kraj 2013. godine. Ovo povećanje u najvećoj mjeri rezultat je rasta aktive u sektoru osiguranja. Neznatan rast aktive zabilježen je i u slučaju investicionih fondova (1,1%), dok su ostali finansijski posrednici bilježili kontrakciju bilansne sume (tabela 1.5). Učešće nebankarskih finansijskih posrednika u ukupnoj aktivu finansijskog sektora u prvom polugodištu 2014. iznosilo je 13%, što je za 0,4 procentnih poena više u odnosu na kraj prethodne godine.

Tabela 1.5: Vrijednost imovine finansijskih posrednika

	2011.		2012.		2013.		Q2 2014.	
	u milionima BAM	učešće %	u milionima BAM	učešće %	u milionima BAM	učešće %	u milionima BAM	učešće %
Banke ¹⁾	20.995	86,0	21.186	86,3	22.026	87,1	22.157	87,0
Lizing kompanije ¹⁾	767	3,1	716	2,9	597	2,4	525	2,1
Mikrokreditne organizacije ¹⁾	742	3,0	676	2,8	667	2,6	647	2,5
Investicijski fondovi ²⁾	828	3,4	811	3,3	775	3,1	784	3,1
Društva za osiguranje i reosiguranje ³⁾	1.080	4,4	1.174	4,8	1.231	4,9	1.361	5,3
Ukupno	24.412		24.564		25.297		25.473	

Izvor:

1 - FBA i ABRS,

2 - CBBiH

3 - Entitetske agencije za nadzor osiguravajućih društava

Na tržištu osiguranja u BiH u 2014. godini poslovalo je 24 društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, te je njihov broj ostao isti kao i u prethodnoj godini. Od toga je u FBiH poslovalo 13 društava za osiguranje i reosiguranje, a u RS 12 društava za osiguranje. Rast premije u sektoru osiguranja nastavljen je i u 2014. godini i to 6,6% na godišnjem nivou, pri čemu je ukupna premija osiguranja na kraju godine iznosila 562,1 milion BAM. Od ukupne obračunate premije, na neživotna osiguranja se odnosi 79,6%, odnosno 447,6 miliona BAM. Obračunata premija na životna osiguranja je iznosila 114,5 miliona BAM, čime je nastavila trend povećanja učešća u ukupnoj premiji na 20,4%, s ranijih 18,9%. Ukupne bruto isplaćene štete iznose 249,6 miliona BAM i čine 44,4% ukupne obračunate premije.

U 2014. godini dozvolu za rad imala su 34 investiciona fonda, od čega 18 u FBiH i 16 u RS. Vrijednost imovine investicionih fondova u prvom polugodištu 2014. godine zabilježila je skroman rast u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 783,5 miliona BAM.

Na kraju 2014. godine u BiH je poslovalo 18 mikrokreditnih organizacija (MKO), od čega 14 mikrokreditnih fondacija (MKF) i četiri mikrokreditna društva (MKD). U FBiH poslovalo je 11 MKF i 1 MKD, dok je u RS poslovalo tri MKF i tri MKD. U toku 2014. godine oduzeta je dozvola za rad dvije MKO, dok je jedna nova MKO počela s radom. Na kraju prvog polugodišta bilansna suma MKO iznosila je 647,1 milion BAM i zabilježila je smanjenje u iznosu od 3% odnosu na kraj 2013. godine. Kreditni portfolio MKO manji je za 2,1% u odnosu na kraj 2013. godine, jednim dijelom i uslijed smanjenja izvora sredstava. Rezervisanja za kreditne gubitke veća su za 142,2% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedica značajnog pogoršanja kvalitete aktive kod jedne MKF. S obzirom da je krajem godine došlo do oduzimanja dozvole za rad jednoj MKF koja ima značajno učešće u bilansnoj sumi, očekuje se daljnja kontrakcija bilansne sume i kreditnog portfolija mikrokreditnog sektora.

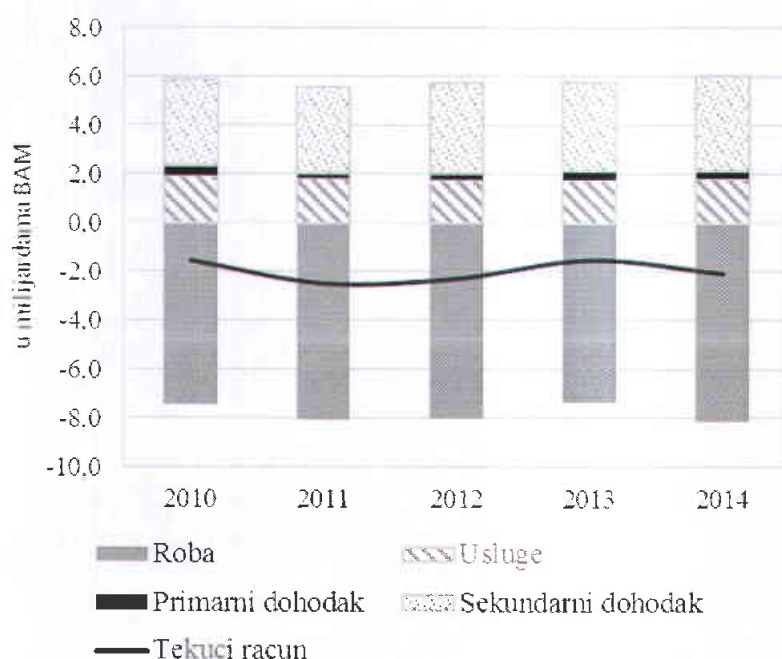
Na kraju 2014. godine dozvolu za rad imalo je sedam društava za lizing, od toga šest u FBiH i jedno u RS. Ukupna bilansna suma društava za lizing na kraju prvog polugodišta iznosila je 525 miliona BAM, i niža je za 12,1% u odnosu na kraj prethodne godine. U strukturi ukupne aktive neto potraživanja po finansijskom lizingu imaju najznačajnije učešće u ukupnoj aktivni od 65,9%. Neto potraživanja po finansijskom lizingu manja su za 10% u odnosu na prethodnu godinu.

1.2.4. Vanjski sektor

I. Platni bilans

Platnobilansna pozicija u 2014. godini pogoršana je u odnosu na prethodnu godinu. Deficit tekućeg računa iznosi 2,07 milijardi BAM i veći je za 555,8 BAM ili 36,7%. (Grafikon 1.22) Najveća promjena dogodila se na računu robe, gdje je došlo do produbljivanja trgovinskog deficita. Suficit na računu usluga je neznatno porastao, a unutar kojeg je i neto izvoz roba nakon procesuiranja zabilježio rast u odnosu na 2013. Ostale vrste usluga imaju pozitivne stope rasta (noćenja stranih turista, građevinske usluge i usluge transporta). Suficit primarnog dohotka također je smanjen za 5,0% i to isključivo zbog isplate dividendi preduzeća u većinskom stranom vlasništvu. Rast sekundarnog dohotka donekle je smanjio pritisak na tekući račun, odnosno njegovo produbljjenje, te se i pozitivno odrazio na rast deviznih rezervi. Suficit na računu sekundarnog dohotka povećan je za 229,7 miliona BAM ili 6,2%. Rast bilježe kako vladin sektor, tako i privatni transferi (penzije i doznake), a opet zbog povećanih novčanih transfera za sanaciju šteta od poplava. Prilivi na kapitalnom računu povećali su se za više od 50%, kao posljedica jednostranih transfera stranih vlada za pomoć u sanaciji šteta od poplava.

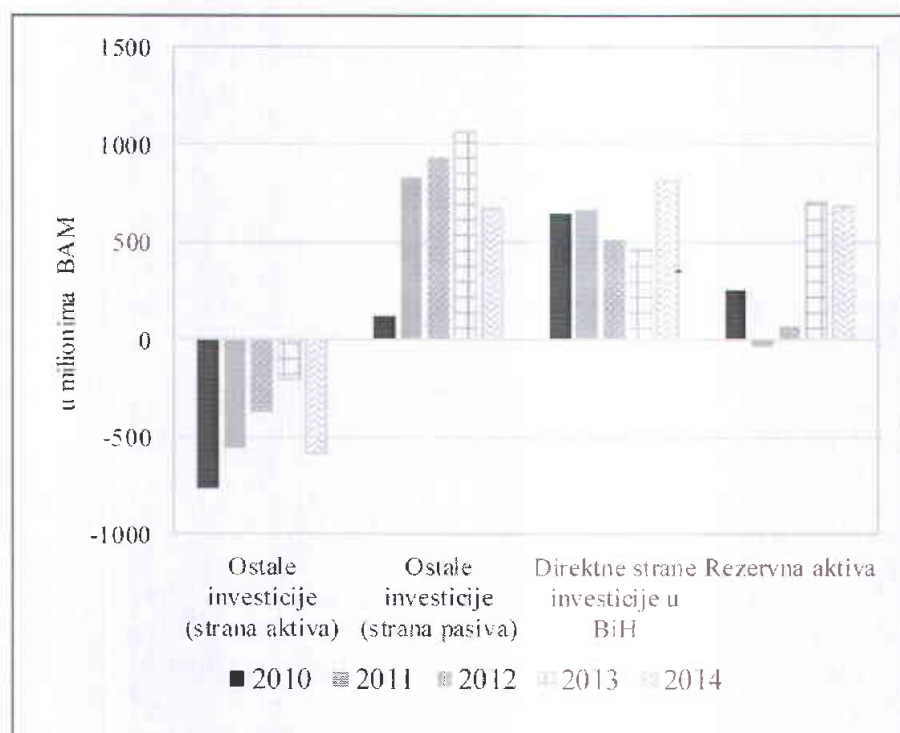
Grafikon 1.22: Tekući račun i njegove komponente

Izvor: Tabela 19.

S druge strane, priliv sredstava na finansijskom računu skoro je duplo veći u odnosu na prethodnu godinu. Priliv po osnovu direktnih stranih investicija povećan je za 386,6 miliona BAM, s tim da se polovina ovog povećanja odnosi na zadržanu zaradu u bankarskom sektoru. Neto zaduženje vlade iznosi 527,7 miliona BAM, što je povećanje od 6,9% u odnosu na zaduženje u 2013. godini. Bankarski je sektor i u 2014. godini nastavio s razduživanjem, iako u većem obimu nego što je to bio slučaj u 2013. godini, te je otplata strane pasive za 160 miliona BAM veća na godišnjem nivou. Ostali sektori također se u znatno većoj mjeri razdužuju u odnosu na prethodnu godinu. Rast rezervne aktive iznosi 684,7 miliona BAM i manji je za 24,2 miliona BAM ili 3,4% (Grafikon 1.23).

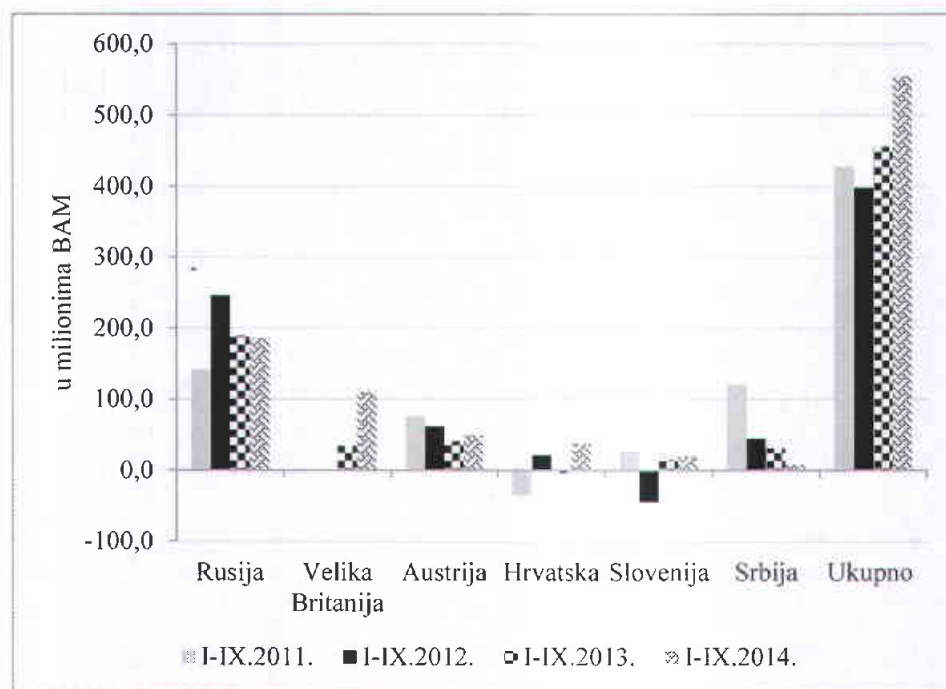
Grafikon 1.23: Finansijski račun i njegove komponente

Izvor: CBBiH

Rusija je i u prvih devet mjeseci 2014. godine zadržala poziciju najvećeg investitora u BiH s aspekta direktnih stranih investicija – DSI (Grafikon 1.24). U tom periodu DSI iz Rusije, bez zadržanih zarada iznosile su 186 miliona BAM, a slijede Velika Britanija i Austrija sa 110,9 miliona BAM i 49,4 miliona BAM. U istom periodu DSI iz Hrvatske, Slovenije i Srbije iznosile su 38,5 mil. BAM, 20,5 mil. i 8,3 mil. respektivno. U prva tri kvartala 2014. godine ukupne DSI iznosile su 554,7 mil. i veće su u odnosu na isti period prethodne godine za 21,6%. Najveća koncentracija DSI je u tri djelatnosti: proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (184 miliona BAM), vađenje ugljena i lignita (110,7 miliona BAM) i finansijske i uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova (62,6 miliona BAM). Prema platnobilansnim podacima o DSI koji sadrže procjenu zadržanih zarada u periodu Q1 2014. godine do Q3 2014. godine ukupne DSI porasle su za 18,7% (I-IX 2014/ I-IX 2013. godine) i dostigle su nivo od 667 miliona BAM.

Grafikon 1.24: Tokovi DSI u BiH po zemljama

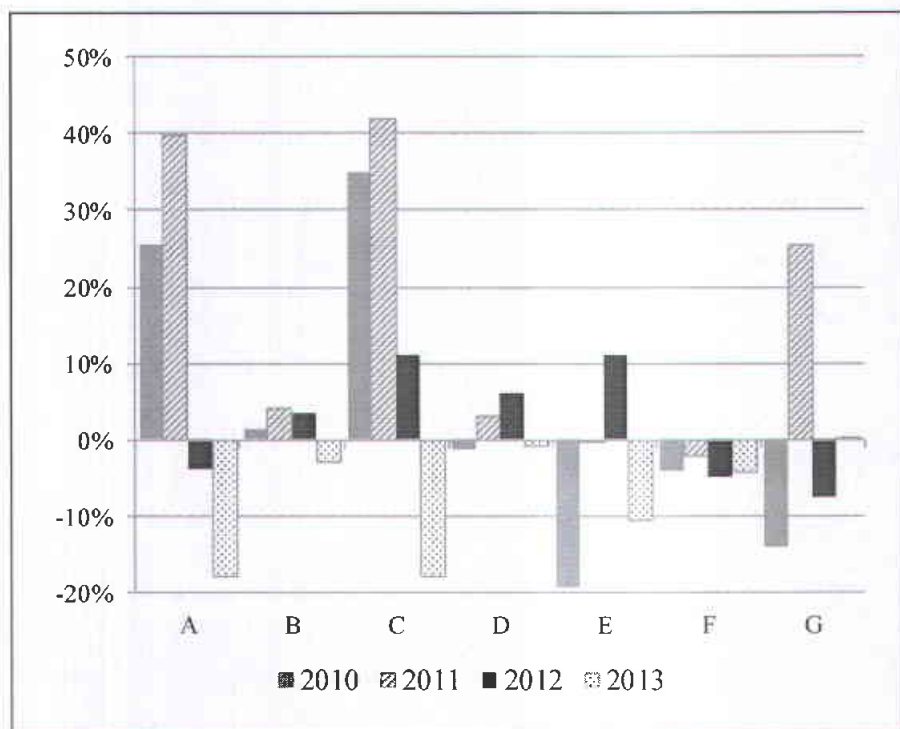
Izvor: CBBiH. * Napomena: Bez zadržane zarade.

U odnosu na 2013. godinu, gdje je bio prisutan trend rasta izvoza i stagnacija uvoza, 2014. godinu karakteriše pad ili relativno niska stopa rasta izvoza i rast uvoza, što je u konačnici i dovelo do produbljenja trgovinskog deficita, koji je na godišnjem nivou veći za 726,0 miliona BAM ili 11,0%, što je opet imalo negativan utjecaj na devizne rezerve. Najznačajnija razlika u 2014. godini na strani izvoza jeste da je u odnosu na 2013. godinu po kvartalima došlo do pada izvoza ili su stope rasta bile dosta niže, te je izvoz na godišnjem nivou veći za svega 3,6%. Nadalje, drugi i treći kvartal obilježile su katastrofalne poplave, što je imalo kratkoročne negativne efekte na neke od izvoznih proizvoda (npr. izvoz namještaja i drveta, poljoprivredne proizvode). Podaci za treći i četvrti kvartal pokazuju da se radilo o kratkoročnim pojavama i da je većina izvoznih firmi uspjela, uprkos određenim smanjenjima u proizvodnji da odgovori na potražnju glavnih trgovinskih partnera. Ono što je dominantno utjecalo na smanjenje izvoza je, ustvari, smanjenje vrijednosti izvoza električne energije, koji je u 2013. godini bio glavni generator rasta izvoza. Izvoz proizvoda mineralnog porijekla, što se najvećim dijelom odnosi na električnu energiju, manji je za 13,1% i isključivo je rezultat smanjenja cijena električne energije na tržištu naših susjeda, dok je došlo do povećanja

izvezene količine. Iako je u posljednjem kvartalu došlo do stabilizacije izvoza el. energije, smanjenje od više od 40% u drugom kvartalu dominantno je utjecalo na konačnu negativnu godišnju stopu rasta. Izvoz baznih metala, koji čini jednu petinu ukupnog izvoza, na godišnjem nivou manji je za 0,3%. U drugoj polovini 2014. godine došlo je do porasta cijena aluminijske, što je uprkos smanjenju izvezene količine umanjilo pad izvoza aluminijske, koji je u odnosu na 2013. godinu manji za 3,4%. S druge strane, povećana količinska potražnja za željezom uprkos značajnom padu cijena željezne rude uzrokovala je godišnji rast izvoza ove rude od 5,8%. Ostale glavne izvozne grupe proizvoda imaju pozitivne i visoke stope rasta. Tako je godišnji rast izvoza proizvoda hemijske industrije iznosio 13,7%, drveta i proizvoda od drveta 11,3%, obuće, šešira i kapa 19,6%, mašina i aparata 9,3%, te namještaja 5,5%. Stoga se nameće kao zaključak da je na izvoz u 2014. godini dominantan utjecaj imalo smanjenje cijena el. energije, cijene baznih metala na svjetskom tržištu, te umjeren rast odnosno potražnja zemalja članica EU28 za našim proizvodima, što se u najvećoj mjeri odnosi na Austriju i Italiju, te Sloveniju.

Osnovna karakteristika i promjena u uvozu u odnosu na 2013. godinu je sljedeća: došlo je do rasta uvoza koji je uzrokovan porastom potrošnje, kako vladinog, tako i privatnog sektora, te sektora stanovništva. Naime, poplave koje su pogodile našu zemlju utjecale su i na porast potražnje za uvoznim robama. Vladin je sektor povećao investicijsku potrošnju za obnovu uništene infrastrukture, dok je povećanje socijalnih transfera namijenjenih stanovništvu povećalo ličnu potrošnju, te većina glavnih grupa proizvoda bilježi visoke stope rasta, s izuzetkom proizvoda mineralnog porijekla i hrane. Rast uvoza u 2014. godini na godišnjem nivou iznosi 6,8%. Posmatrano prema grupama proizvoda, 2014. godinu karakteriše pad uvoza proizvoda mineralnog porijekla i stagnacija uvoza hrane i prehrambenih preradevina, što su grupe proizvoda koje su u prethodnim godinama imale značajan doprinos u produbljivanju trgovinskog deficita. Razlog za smanjenje vrijednosti uvoza ove dvije grupe proizvoda je smanjenje cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu. Tako je godišnji pad vrijednosti uvoza proizvoda mineralnog porijekla (što se u najvećoj mjeri odnosi na naftu i naftne derivate) iznosio 7,6%, uprkos blagom povećanju uvezene količine. Ostale glavne grupe proizvoda imaju dosta visoke stope rasta. To je slučaj s proizvodima hemijske industrije, gdje je stopa rasta iznosila 6,1%, tekstilom i proizvodima od tekstila 19,2%, mašinama, aparatima i mehaničkim uređajima 25,2%, te transportnim sredstvima 10,8%.

Grafikon 1.25: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda (godišnje promjene)

Izvor: BHAS

Legenda:

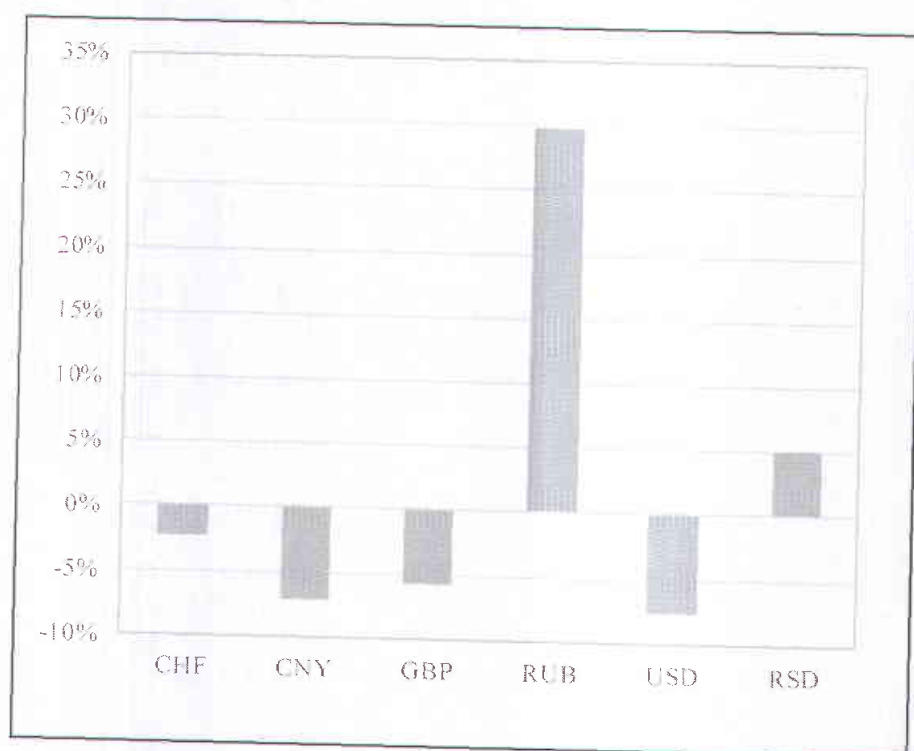
- A Žitarice
- B Razni prehrambeni proizvodi
- C Mineralna goriva, mineralna ulja, električna energija
- D Farmaceutski proizvodi
- E Mašine, aparati i mehanički uređaji
- F Električne mašine i oprema i njihovi dijelovi
- G Vozila

II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

U 2014. godini nastavlja se aprecijacijski trend nominalnog efektivnog kursa BAM (NEER), što je rezultat kretanja EUR, naše sidrene valute prema drugim valutama naših trgovinskih partnera. Iako je u drugoj polovini godine došlo do slabljenja eura prema američkom dolaru (vidjeti objašnjenje u Poglavlju „Međunarodno ekonomsko okruženje“), kao i slabljenja eura prema švicarskom franku, te deprecijacije i prema kineskom juanu i britanskoj funti,

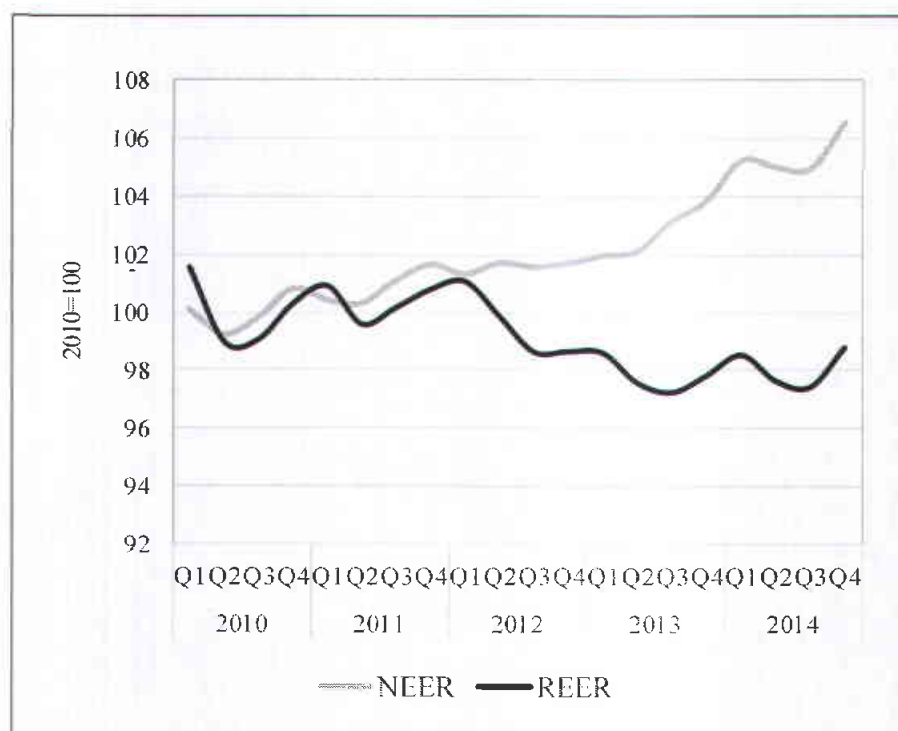
nominalni efektivni kurs na godišnjem nivou u decembru veći je za 1,03 procentna poena. Na aprecijaciju je dominantno utjecalo slabljenje ruske rublje i to za skoro 30 procentnih poena, što je opet rezultat geopolitičkih previranja i ukrajinske krize (Grafikon 1.26). Nakon prošlogodišnjeg deprecijacijskog trenda realnog efektivnog kursa (REER) u 2014. godini došlo je do stabilizacije REER i u posljednjem kvartalu čak i do blagog porasta, te je u odnosu na treći kvartal REER aprecioirao za 1,36 pp, dok aprecijacija na godišnjem nivou iznosi 96 bp (Grafikon 1.27). Ovakav trend REER negativno se odražava na cjenovnu konkurentnost BiH izvoza. Veliki raspon između NEER i REER rezultat je značajno niže inflacije u BiH u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere.

Grafikon 1.26: Godišnje promjene nominalnog kursa BAM prema odabranim valutama u decembru

Izvor: CBBiH

Grafikon 1.27: Nominalni i realni efektivni kurs BAM

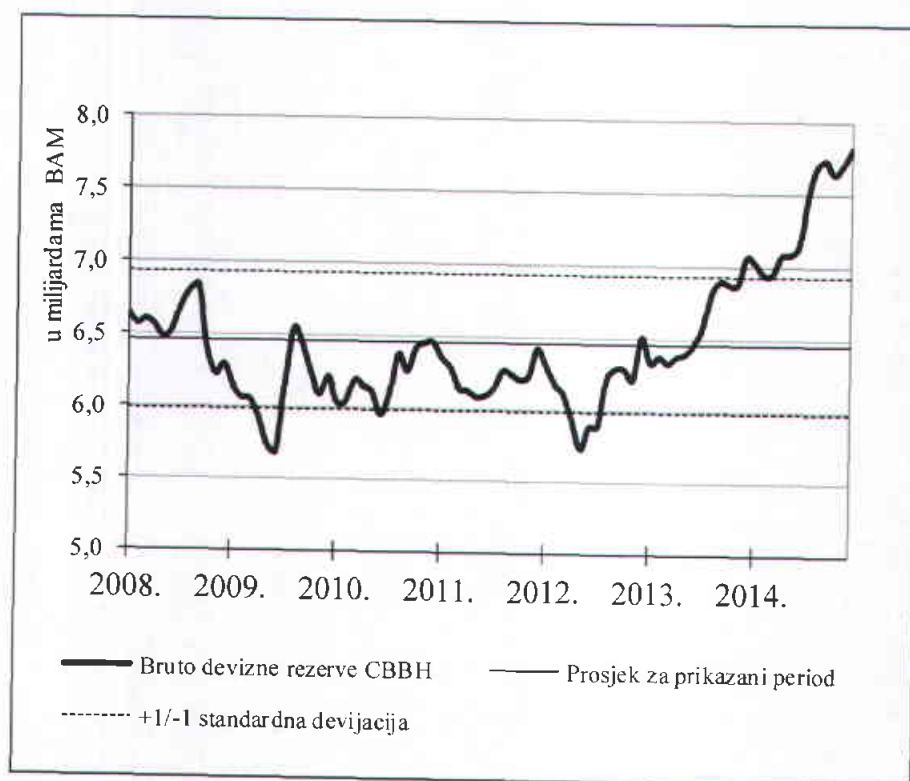

Izvor: Tabela 37.

2. Izvještaj o poslovanju CBBiH u 2014. godini

Bruto devizne rezerve na kraju 2014. godine iznosile su 7,82 milijarde BAM, uz godišnji rast u iznosu 757,3 miliona BAM (10,7%) (Tabela 24). Snažan rast deviznih rezervi tokom godine naročito je izražen sredinom godine. Uz redovan sezonski utjecaj otkupa deviza tada je došlo i do značajnog rasta javnog vanjskog duga (Grafikon 2.1 ispod). Ovo povećanje javnog vanjskog duga rezultat je doznacavanja VII i VIII tranše IMF SBA, uvećanih za sredstva namijenjena za ublažavanje posljedica prirodne katastrofe u ukupnom iznosu 373,3 miliona BAM.

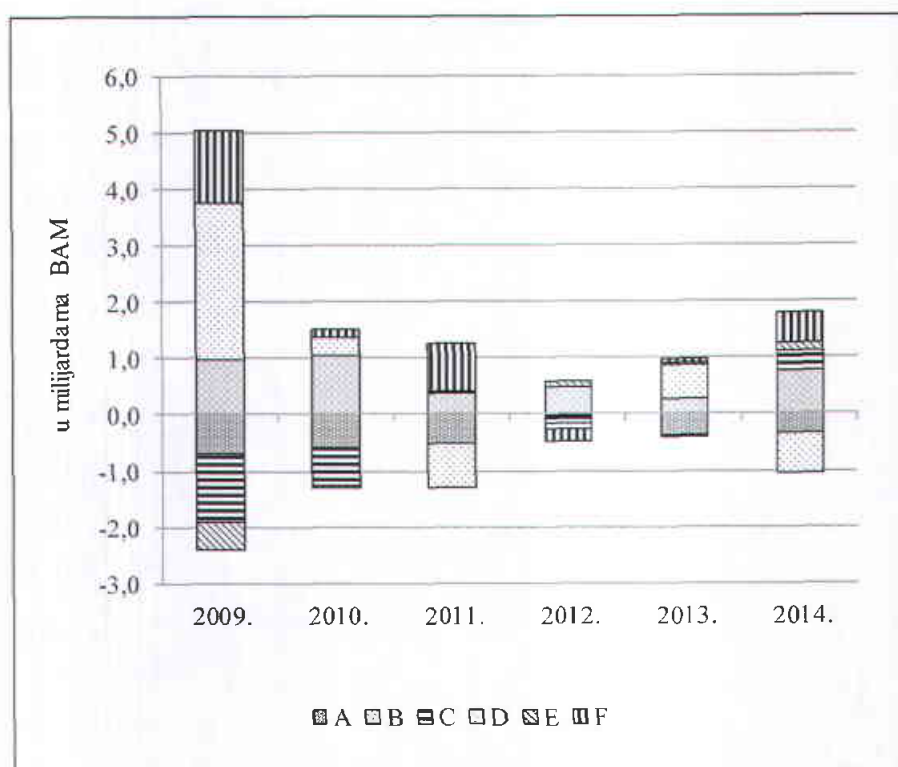
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH

Izvor: Tabela 24.

Grafikoni 2.2 i 2.3 ispod ilustruju promjene u faktorima koji determinišu nivo deviznih rezervi. Historijski posmatrano, promjene u domaćoj potražnji te promjene u vanjskom dugu bankarskog i javnog sektora osnovni su faktori koji su determinisali promjene u deviznim rezervama.

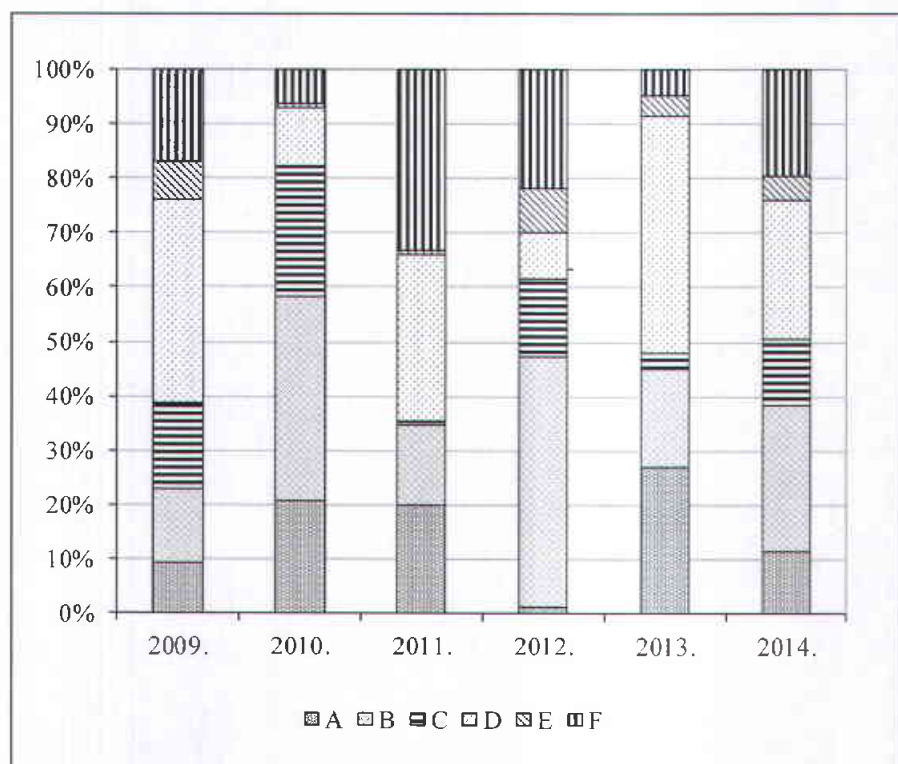
Grafikon 2.2: Faktori koji su utjecali na promjene u deviznim rezervama CBBiH

Legenda:

- A: Promjena u neto stranoj pasivi banaka
- B: Promjena u javnom vanjskom dugu
- C: Promjena u direktnim investicijama (koje obuhvataju i zadržanu dobit)
- D: Promjena u robnom deficitu
- E: Promjene u doznakama
- F: Ostalo

Grafikon 2.3: Relativni značaj faktora za promjene u deviznim rezervama CBBiH

Legenda, napomene i izvor kao uz Grafikon 2.2.

Vanjski je dug bankarskog sektora procikličan. Tako u periodima ekonomske ekspanzije ima pozitivan utjecaj na rast deviznih rezervi usljed zaduživanja banaka u inozemstvu u svrhu plasiranja sredstava u zemlji. U periodima nepovoljnih makroekonomskih uvjeta, kada nastupa proces razduživanja banaka, njihov je utjecaj na devizne rezerve negativan. Proces razduživanja nastavljen je i tokom 2014. godine (Potpoglavlje 1.2.3) i imao je negativan utjecaj na devizne rezerve.

Promjene u vanjskom dugu vlade imale su pozitivan utjecaj na devizne rezerve. Uprkos značajnom pritisku otplate duga nova zaduženja po osnovu IV IMF SBA, ali i od drugih kreditora utjecala su na povećanje deviznih rezervi CBBiH.

U 2014. godini rast uvoza i niska stopa rasta izvoza utjecali su na produbljenje trgovinskog deficita, što je imalo negativan utjecaj na devizne rezerve, dok je u prethodnoj godini utjecaj smanjenja trgovinskog deficita imao i dominantan utjecaj na rast deviznih rezervi. U prethodnoj godini utjecaj smanjenja vanjskotrgovinskog deficita na devizne rezerve bio je oko

50%, dok je u 2014. taj utjecaj negativan i značajno umanjen (25%). S druge strane, rast priliva direktnih stranih investicija pozitivno se odrazio na devizne rezerve i utjecaj tog priliva na kretanje deviznih rezervi povećao se za 9 pp na godišnjem nivou.

1.3. Monetarna politika

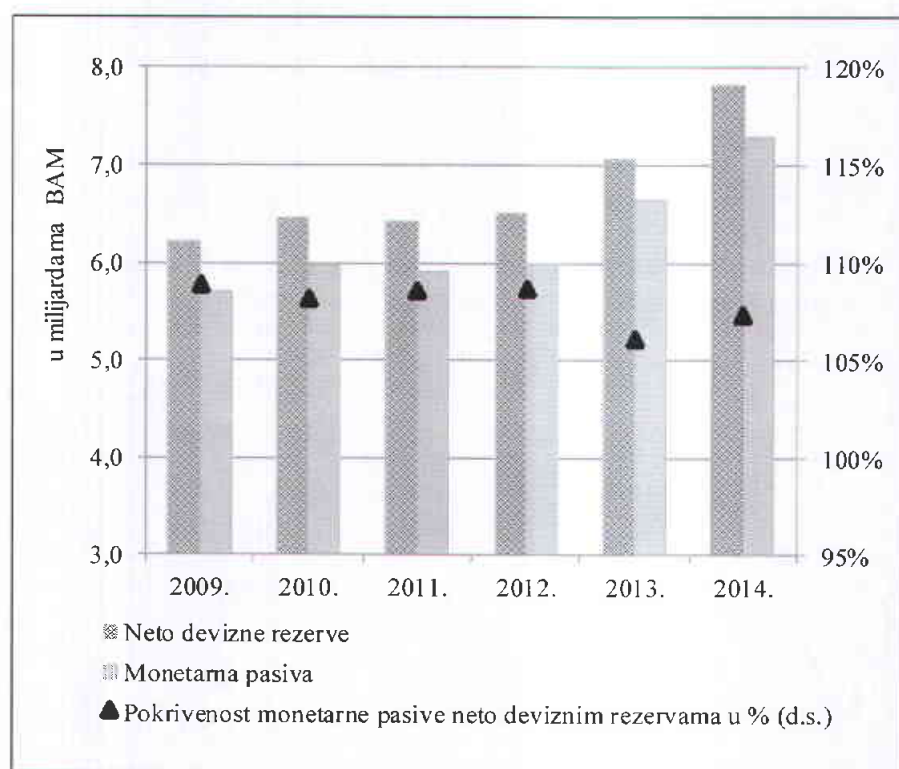
CBBiH je i u 2014. godini ispunila cilj koji je definisan Zakonom kao izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona CBBiH je obavezna osigurati da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne prijeđe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno. Pored toga, centralna je banka obavezna i održavati generalnu rezervu do nivoa iznosa odobrenog kapitala banke, koji mora iznositi minimalno pet procenata ukupnog iznosa novčane pasive prikazane na računima centralne banke za kraj te finansijske godine. U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od rezidentnih vlasnika računa.

Na kraju 2014. godine pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama iznosila je 107,3% i veća je u odnosu na prethodnu godinu jer su neto devizne rezerve zabilježile znatno veći rast u odnosu na monetarnu pasivu.

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

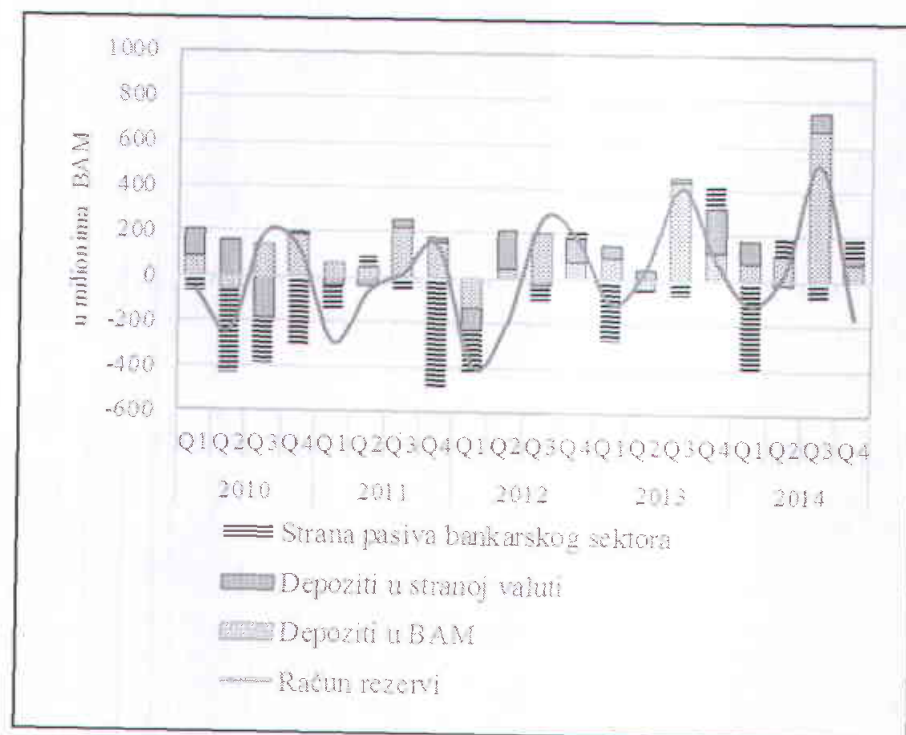

Izvor: Tabela 24.

1.4. Račun rezervi kod CBBiH

Osnovica za obračun obavezne rezerve zabilježila je godišnje povećanje u iznosu od 771,7 miliona BAM (5,0%). Povećanje osnovice u domaćoj valuti iznosilo je 894,3 miliona BAM (11,7%), dok se osnovica u stranoj valuti smanjila za 122,5 miliona BAM (1,5%). Ovakva kretanja osnovice ukazuju da je i dalje prisutan trend razduživanja banaka, iako sredstva pozajmljena nakon novembra 2008. godine ne ulaze u obračun obavezne rezerve. S druge strane, trend povećanja depozita, naročito depozita stanovništva, te rast javnog vanjskog duga bili su glavne determinante kretanja osnovice u domaćoj valuti (Grafikon 2.5). Depoziti domaćih sektora u BAM najveće su povećanje bilježili u mjesecima priliva po osnovu SBA-aranžmana, pored kontinuiranog rasta depozita stanovništva tokom cijele godine. Naime, nova zaduženja sektora generalne vlade, naročito polovinom godine dovela su i do značajnog rasta depozita ostalih sektora u narednim mjesecima nakon distribucije ovih sredstava nižim nivoima vlasti i krajnjim korisnicima.

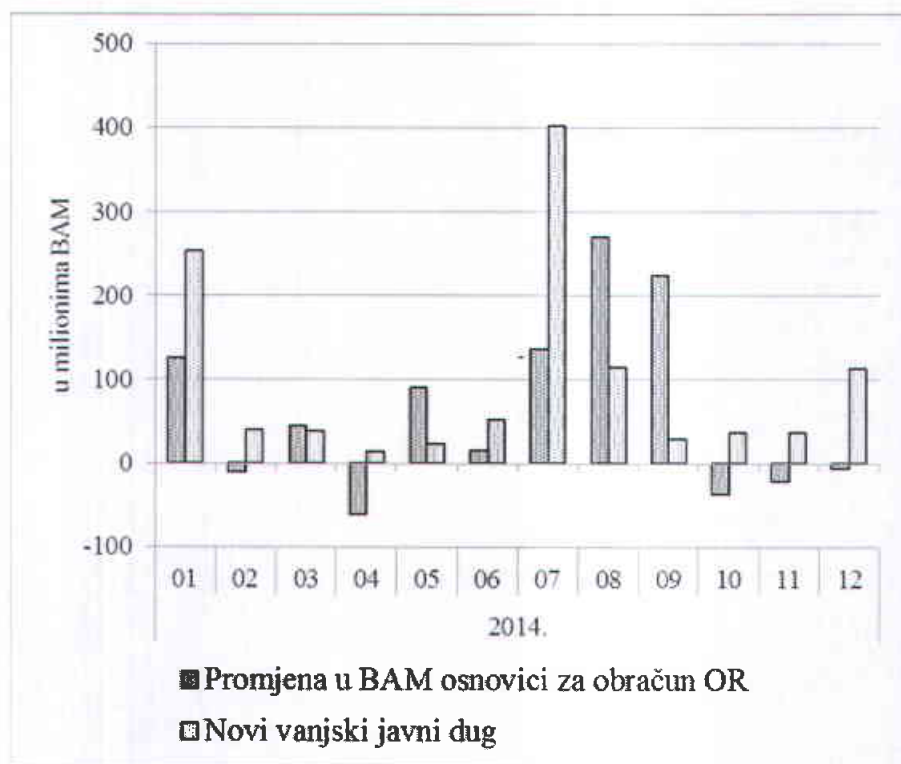
Grafikon 2.5: Kvartalne promjene u obavezama banaka i računu rezervi CBBiH

Izvor: Tabele 06, 07 i 09.

Grafikon 2.6 ispod prikazuje promjene u BAM osnovici za obračun OR i novom vanjskom javnom dugu (Potpoglavlje 1.2.2). Utjecaj vanjskog javnog duga na promjene osnovice u domaćoj valuti naročito je izražen u mjesecima značajnijih povećanja, s tim da je potrebno napomenuti da se ovo povećanje depozita u BAM po osnovu javnog vanjskog duga reflektuje na osnovicu u domaćoj valuti tek u narednom obračunskom periodu (dekadi), a što utječe i na mjesečne prosječne iznose.

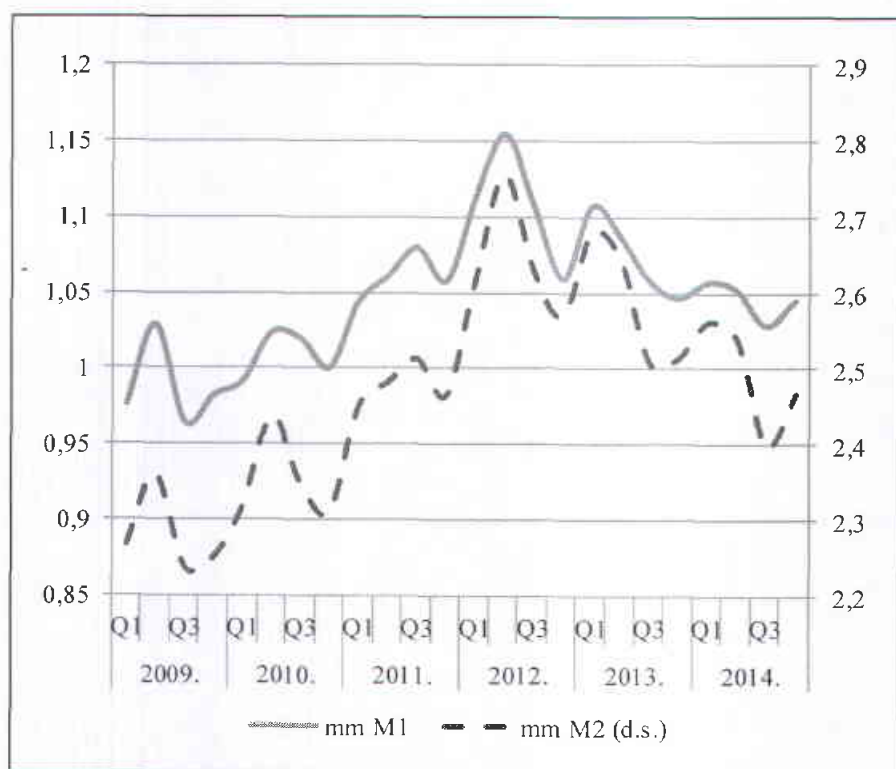
Grafikon 2.6: Promjene u BAM osnovici za obračun RR i novi vanjski javni dug

Izvor: CBBiH i Ministarstvo finansija i trezora BiH

Potražnja domaćeg sektora za dugoročnim kreditima bilježi veće stope u odnosu na prethodnu godinu, ali još se ne može govoriti o značajnijem oporavku koji bi doveo do ubrzanja privrednih aktivnosti i domaće potrošnje. Usljed rasta depozita banke se sve više oslanjaju na domaće izvore finansiranja, međutim dobar dio ovog rasta depozita i dalje nije rezultat klasične štednje (Potpoglavlje 1.2.3). Ovakva je politika kreiranja depozita i jedan od razloga postojanja razlike između nivoa rezervnog novca centralne banke i ukupnog depozitnog novca. Monetarna multiplikacija nastavila je trend smanjenja, prisutan od polovine 2012. godine, što ukazuje da rast nivoa računa rezervi koje banke drže kod CBBiH nadmašuje rast depozita.

Grafikon 2.7: Multiplikacija novca

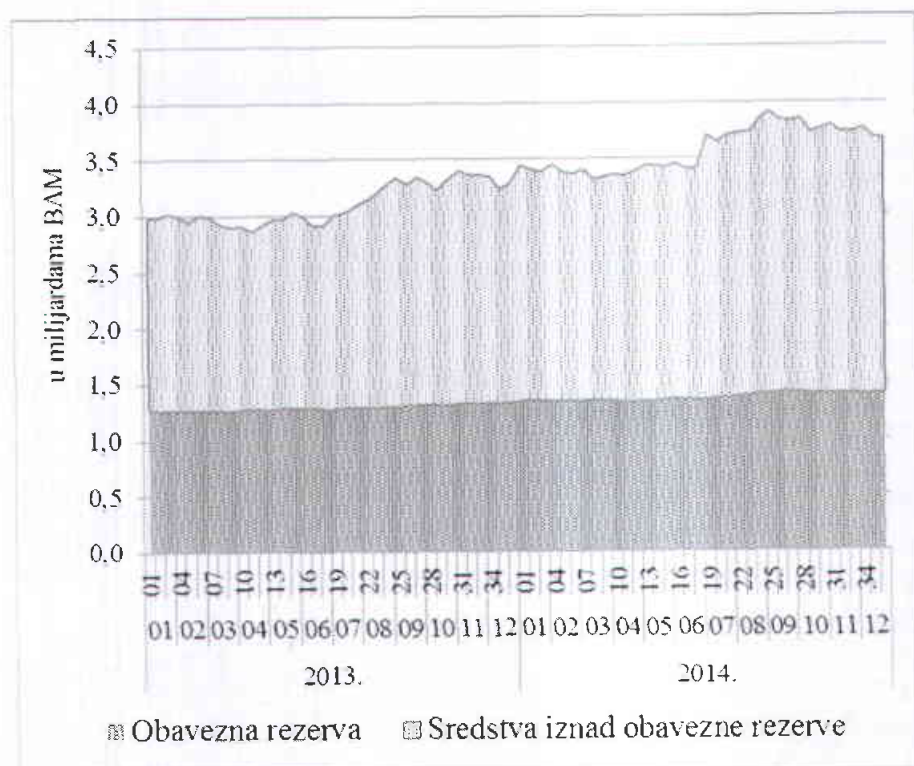

Izvor: Tabela 06.

Iako je osnovica za obračun OR na godišnjem nivou povećana, stanja na računu rezervi kod CBBiH determinisana su prvenstveno viškom sredstava koje banke drže kod CBBiH iznad OR (Grafikon 2.8). Najviše usljed priliva po osnovu javnog vanjskog duga, ali i uz utjecaj sezonskih faktora u toku ljeta i krajem godine, stanje računa rezervi povećalo se na godišnjem nivou za 419,6 miliona BAM (12,8%), od čega povećanje viška sredstava iznosi 346,5 miliona (17,7%). Kraj godine bilježi stanje računa rezervi u iznosu 3,67 milijardi BAM, dok su dnevne vrijednosti u trećem kvartalu dosežale i 4,00 milijardi BAM, što čini više od polovine ukupnih deviznih rezervi CBBiH. Nivo depozita banaka kod monetarnih vlasti determiniran je s više faktora. Jedan od njih su i limiti bankarskih supervizora (entitetskih agencija za bankarstvo) u pogledu likvidnosti, ročne strukture, te deviznog rizika koji su daleko stroži od propisa o OR. Sa stanovišta ispunjavanja propisa o likvidnosti bankama je sasvim svejedno da li višak gotovine drže u vlastitim trezorima, na računu kod CBBiH ili na nostro računima u inozemstvu. U uvjetima niskih i čak negativnih kamatnih stopa na evropskom bankarskom tržištu, uz stalne analize rejtinga, odluka o držanju sredstava na

računu kod CBBiH sa stanovišta bankarskog sektora je logična. U svakom slučaju, činjenica je da banke i dalje raspolažu značajnim sredstvima likvidnosti, što je posljedica smanjenja ročnosti do dospeljeća finansijskih obaveza banaka u odnosu na ranije periode.

Grafikon 2.8: Stanja na računu rezervi kod CBBiH

Izvor: Tabela 17.

U sistemu obavezne rezerve tokom 2014. godine bilo je 28 banaka koje su s izuzetkom Bobar banke a.d. Bijeljina uredno ispunjavale zakonsku obavezu držanja sredstava na računu kod CBBiH. Ova banka nije uspjela ispuniti obaveznu rezervu za tri obračunska perioda četvrtog kvartala. Odbor za finansijsku stabilnost nakon nastanka problema u poslovanju Bobar banke a.d. Bijeljina kontinuirano je razmatrao stanje u bankarskom sektoru i zaključio da je riječ o izolovanom slučaju koji nema sistemski utjecaj na finansijsku stabilnost bh. bankarskog sektora. Dana 23.12.2014. godine Agencija za bankarstvo RS-a prihvatila je izvještaj privremenog upravnika o finansijskom stanju i perspektivi Bobar banke a.d. Bijeljina i prijedlog da se nad bankom otvori postupak likvidacije. Istog dana banci je oduzeta dozvola za rad, čime je nastupila obaveza Agencije za osiguranje depozita BiH (AODBiH) za isplatu osiguranih depozita. Isplata osiguranih depozita počela je 19.1.2015. godine (15 radnih dana

nakon oduzimanja dozvole za rad banci). Ukupan broj osiguranih deponenata u Bobar banci, prema podacima sa 23.12.2014. godine, bio je 21.379 vrijednosti 86,6 miliona BAM.

1.5. Upravljanje deviznim rezervama

Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH, od izbijanja globalne finansijske krize do perioda obuhvaćenog ovim Godišnjim izvještajem, bili su u znatnoj mjeri determinisani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa zakonom o CBBiH, investiraju devizne rezerve. Utjecaj globalnih kretanja na relevantnim finansijskim tržištima na proces i rezultate upravljanja deviznim rezervama CBBiH u periodu od 2008. do 2013. godine detaljnije je objašnjen u Godišnjem izvještaju za prethodnu 2013. godinu. Zbog daljnjeg pogoršanja stanja u ekonomiji zemalja eurozone i dodatnih stimulativnih mjera monetarne politike koje je ECB bila prinuđena preduzeti, tokom 2014. godine došlo je do daljnjeg pada kamatnih stopa i stopa prinosa na evropskom finansijskom tržištu, što je dodatno otežalo proces upravljanja deviznim rezervama CBBiH u odnosu na 2013. godinu.

Prosječne godišnje vrijednosti jednomjesečnog (Euribor 1m) i tromjesečnog euribora (Euribor 3m) ostale su na približno istom nivou kao i 2013. godine, ali je ECB u 2014. godini u dva navrata (u junu i septembru) smanjila sve tri ključne kamatne stope. Naime, referentna kamatna stopa ECB je na kraju 2014. godine (0,05%) za 20 baznih poena niža od njenog nivoa na početku iste godine (0,25%), dok je kamatna stopa po kojoj ECB kreditira banke na kraju 2014. godine (0,30%) za 45 baznih poena niža od njenog nivoa na početku iste godine (0,75%), a stopa po kojoj banke deponuju sredstva kod ECB na kraju 2014. godine (-0,20%) je za 20 baznih poena niža od njenog nivoa na početku iste godine (0,00%). Mjere monetarne politike koje je preduzela ECB utjecale su na daljnji pad kamatnih stopa na depozite kod poslovnih inozemnih banaka kod kojih CBBiH investira i stopa prinosa na trezorske zapise i obveznice u koje CBBiH investira devizne rezerve. Krajem 2014. godine ponuđene kamatne stope na kratkoročne depozite konvergirale su nultoj vrijednosti, a kamatne stope na depozite po videnju postale su negativne. Pad tržišnih prinosa najviše je bio izražen kod državnih obveznica zemalja eurozone kreditnog rejtinga AAA. Primjera radi, prosječne stope prinosa na jednogodišnje obveznice opale su sa 0,06% na 0,01% (tj. bile su u 2013. godini deset puta više nego u 2014. godini), a prosječne stope prinosa na dvogodišnje obveznice sa 0,18% na 0,04% (tj. bile su u 2013. godini pet puta više nego u 2014. godini). Nešto blaži pad tržišnih

prinosa imale su desetogodišnje obveznice: prosječan prinos u 2013. godini (1,89%) bio je 1,4 puta veći nego u 2014. godini (1,38%).

Tabela 2.1: Kretanje tržišnih prinosa na vrijednosne papire zemalja eurozone najvišeg kreditnog rejtinga (AAA)

Period	Prinos na vrijednosne papire			
	Jednogodišnje	Dvogodišnje	Petogodišnje	Desetogodišnje
Prosjeak za I-XII 2013.	0.056%	0.176%	0.841%	1.890%
Prosjeak za I-XII 2014.	0.005%	0.037%	0.490%	1.377%
Prosjeak na dan 31.12.2013.	0.094%	0.248%	1.059%	2.159%
Prosjeak na dan 31.12.2014.	-0.091%	-0.116%	0.071%	0.637%
Omjer: I-XII 2013/I-XII 2014	10.41	4.82	1.72	1.37

Izvor: ECB Data Warehouse (17.02.2015. godine).

U takvim okolnostima CBBiH se i tokom 2014. godine kontinuirano prilagođavala izmijenjenim okolnostima na relevantnim finansijskim tržištima. Zbog niskih, a krajem godine i negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite dio deviznih rezervi preusmjeren je u VP i to VP koje dospijevaju u dužim vremenskim rokovima i/ili u VP koje imaju nešto niže nivoe kreditnog rejtinga. Na taj je način struktura deviznih rezervi izmijenjena u pogledu veće izloženosti rizicima (prije svega kreditnom kroz investiranje u instrumente nižeg rejtinga i tržišnom, odnosno kamatnom riziku kroz investiranje u instrumente dužeg preostalog roka do dospijeća) radi ostvarenja zadovoljavajućeg nivoa kamatnih prihoda.

Proces restrukturiranja deviznih rezervi još traje, pri čemu se vodi računa o likvidnosti, sigurnosti i profitabilnosti CBBiH, a primjenjuje se i aktivniji pristup upravljanju portfeljem deviznih rezervi, čime se nastoji kompenzirati nizak nivo ostvarenih kamatnih prihoda. Kako dostupne prognoze i očekivanja kretanja kamatnih stopa i prinosa, te kretanja cijene zlata i kursa dolara ukazuju da će oporavak u eurozoni biti usporen i neuravnotežen, za očekivati je da postojeća struktura portfelja deviznih rezervi u narednim godinama neće moći generisati značajno viši nivo godišnjih kamatnih deviznih prihoda, pa samim tim ni značajno viši nivo ukupnih prihoda CBBiH.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH i odgovarajućim internim aktima, CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa likvidnosti i sigurnosti investiranja. Navedeno podrazumijeva da, uz održavanje visoke likvidnosti deviznih rezervi i

prihvatljivu izloženost rizicima, nastoji ostvariti povoljne prinose na investirane devizne rezerve uz osiguranje visokog stepena sigurnosti. Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: (1) strateškom – Upravno vijeće, (2) taktičkom – Investicijski komitet i (3) operativnom – organizacijski oblici CBBiH nadležni za poslove upravljanja rizicima, bankarstva i monitoringa i analiza. Upravno vijeće odobrava Smjernice CBBiH o upravljanju deviznim rezervama kojim se određuje tip i nivo rizika koji je CBBiH spremna preuzeti i diskrecijski prostor za taktički i operativni nivo. Investicijski komitet usmjerava proces upravljanja deviznim rezervama u okviru Smjernica i donosi Operativna pravila o investiranju. Organizacijski oblici Centralne banke nadležni za poslove investiranja deviznih rezervi, upravljanja rizicima, monitoringa i analiza djeluju u skladu sa smjernicama i operativnim pravilima, uključujući i donošenje operativnih odluka o investiranju.

U procesu upravljanja deviznim rezervama tokom 2014. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Također su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja tržišnim uvjetima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za kretanje prinosa na finansijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih rezervi, osnovni makroekonomski pokazatelji i projekcije za relevantne države, eurozonu i globalnu svjetsku ekonomiju, kao i informacije vezane za rejtinge inobanaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i države koje su emitenti vrijednosnih papira (VP) zastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH u cilju minimiziranja kreditnog rizika.

Portfelj deviznih rezervi izložen je prvenstveno finansijskim rizicima i to: kreditnom, tržišnom (kamatnom i deviznom riziku), te riziku likvidnosti. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u odabrane centralne banke u eurozoni, odabrane poslovne inobanke i BIS banku, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Upravljanje kreditnim rizikom vrši se definisanjem standarda podobnosti instrumenata/ugovornih strana i ograničenja koncentracije ulaganja u svaku pojedinačnu zemlju i pojedinu poslovnu inozemnu banku. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi

računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting-agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik smanjenja vrijednosti portfelja deviznih rezervi zbog promjena kamatnih stopa, kontroliše se primjenom tzv. referentnih portfelja (engl. *Benchmark portfolios*), kao i regulisanjem dužine trajanja (engl. *Duration*) ukupnog portfelja deviznih rezervi. Devizni rizik predstavlja mogućnost da CBBiH ostvari gubitak zbog promjene vrijednosti devizne aktive i devizne pasive, kao posljedica mogućeg nepovoljnog kretanja deviznih kurseva valuta u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Minimiziranje ovog rizika CBBiH vrši držanjem deviznih rezervi pretežno u eurima, s obzirom da je kurs konvertibilne marke fiksiran u odnosu na euro. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod centralnih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih inozemnih banaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika, te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima. Rizik likvidnosti kontroliše se investiranjem deviznih rezervi u depozite s kratkim dospeljem i kratkoročne vrijednosne papire.

Devizne su rezerve CBBiH tokom 2014. godine investirane u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH, Smjernicama Centralne banke o upravljanju deviznim rezervama i u skladu s Operativnim pravilima za investiranje, kao i instrukcijama Investicijskog komiteta. U 2014. godini prosječno dnevno stanje deviznih rezervi iznosilo je oko 7,34 milijardi BAM, što je za 764 miliona BAM više od prosječnog dnevnog stanja deviznih rezervi u 2013. godini, kada je ono iznosilo 6,57 milijardi BAM.

Iznos neto strane aktive, koja predstavlja pozitivnu razliku deviznih rezervi nakon pokrića monetarne pasive (BAM novac u opticaju i depoziti komercijalnih banaka) i obaveza prema nerezidentima je tokom 2014. godine oscilirao usljed promjena nivoa kako deviznih rezervi, tako i monetarne pasive. Krajem godine neto strana aktiva iznosila je 531,42 miliona BAM, što je za 123,31 miliona BAM ili za 30,21% više u odnosu na iskazano stanje na kraju 2013. godine. Devizne rezerve na kraju 2014. godine iznosile su 7.825,59 miliona BAM i povećane su za 10,71%, odnosno za 757,25 miliona BAM u odnosu na kraj 2013. godine, dok je monetarna pasiva u istom periodu zabilježila rast od 9,52% ili za 633,89 miliona BAM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih rezervi i ugroziti princip pune pokrivenosti monetarne pasive

deviznim rezervama, kao jednog od osnovnih principa na kojem se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2014. godine činili su: investicijski portfelj s učešćem od 37,78%, likvidni portfelj s učešćem od 59,89% i monetarno zlato s učešćem od 2,34%. Likvidni portfelj čine depoziti kod centralnih banaka, BIS-a i inobanaka (27,88% ukupnih deviznih rezervi), gotovina u trezoru CBBiH (0,92% ukupnih deviznih rezervi), specijalna prava vučenja (SDR) kod MMF-a (0,07% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje (31,02% ukupnih deviznih rezervi). Stanje vrijednosnih papira kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, kao najveće stavke likvidnog portfelja na kraju 2014. godine iznosilo je 2,43 milijarde BAM. Stanje depozita kod nerezidentnih banaka, kao druge najveće stavke likvidnog portfelja na kraju 2014. godine iznosilo je 2,18 milijardi BAM. Prosječno trajanje portfelja depozita je u 2014. godini iznosilo 27,72 dana (21,57 dana 2013. godine), te je oročavanje deviznih depozita vršeno na periode od jedne sedmice do šest mjeseci.

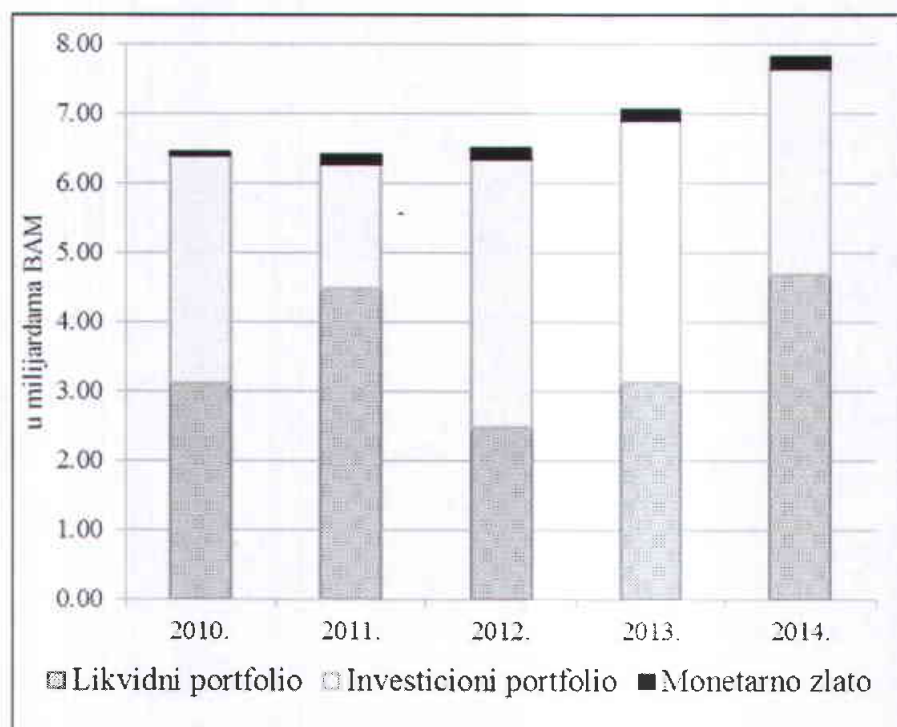
Investicijski portfelj čine: VP kojima je do dospijeca preostalo više od godinu dana, a koji su raspoloživi za prodaju (32,3% ukupnih deviznih rezervi) i VP za držanje do dospijeca (5,5% ukupnih deviznih rezervi). S ciljem zaštite od kreditnog rizika vrši se investiranje u VP evropskih zemalja s visokim rejtingom, uz ograničenja maksimalnog učešća dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju. Modifikovano trajanje portfelja VP je na kraju 2014. godine iznosilo 2,84 godine.

CBBiH je prestrukturirala portfelj deviznih rezervi na način da su vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje iz investicijskog portfelja preklasifikovani u likvidni portfelj, tako da je kategoriju trezorski zapisi zamijenila kategorija vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje. Ovim se učešće likvidnog portfelja povećalo s prošlogodišnjih 44,18% na 59,89%, dok se učešće investicijskog portfelja smanjilo s prošlogodišnjih 53,50% na 37,78% ukupnih deviznih rezervi.

Prateći kretanja na tržištu, u odnosu na kraj 2013. godine sredstva deponovana kod nerezidentnih banaka smanjena su za 35,9 miliona BAM (1,62%), dok su sredstva investirana u vrijednosne papire (vrijednosne papire kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i

manje, vrijednosne papire kojima je do dospjeća preostalo više od godinu dana i vrijednosne papire za držanje do dospjeća) povećana za 791,8 miliona BAM (17,24%).

Grafikon 2.9: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH

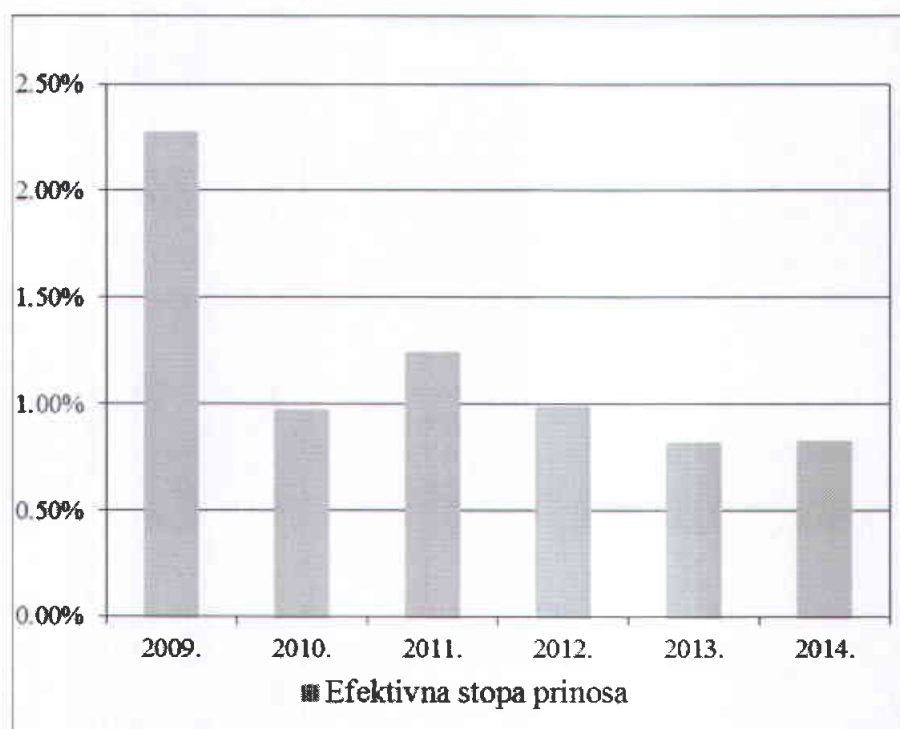
Izvor: CBBiH

Dio dobiti ostvarene u 2013. godini u iznosu od 18,05 miliona BAM doznačen je u aprilu 2014. godine na račun Ministarstva finansija i trezora BiH, koje je zaduženo za budžet institucija Bosne i Hercegovine.

Kombinovani efekt na bilans uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato iznosi 60,53 miliona BAM, a izražen efektivnom stopom prinosa¹⁶ za period 1.1.–31. 12. 2014. godine iznosi 0,83% (Grafikon 2.10).

¹⁶ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako da su ukupni efekti investiranja sredstava deviznih rezervi (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizovani neto kapitalni dobiti/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih rezervi CBBiH.

Grafikon 2.10: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

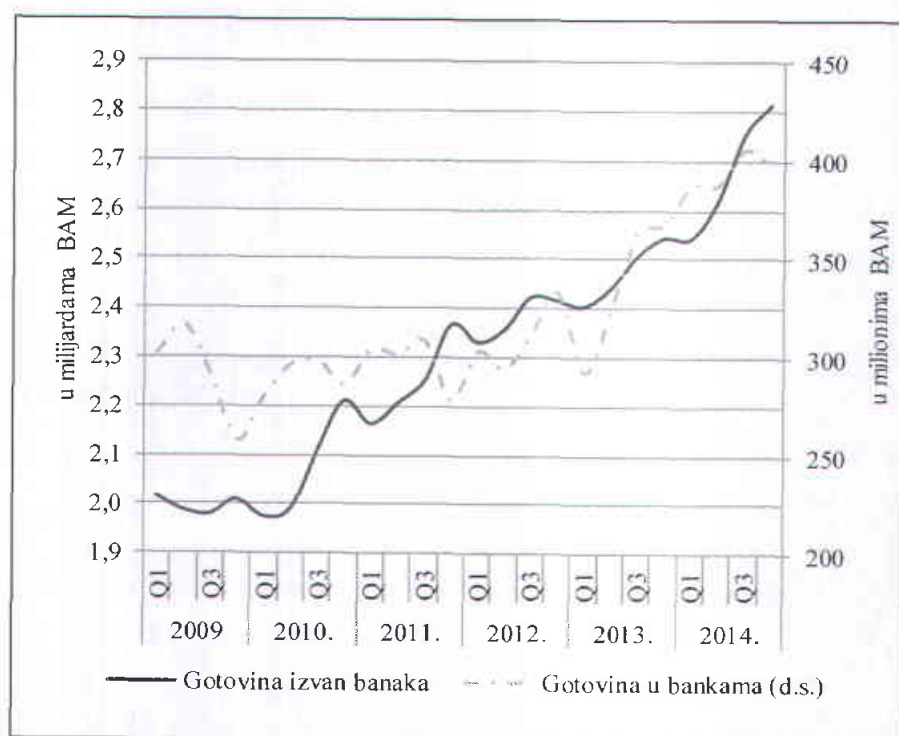

Izvor: CBBiH

1.6. Upravljanje gotovim novcem

Količina novca u opticaju u uvjetima aranžmana valutnog odbora uvjetovana je visinom sredstava na računu rezervi kod CBBiH i sastoji se od gotovine u trezorima banaka i gotovine izvan banaka, odnosno količine novca koji cirkuliše u ekonomiji. Izražen rastući trend bilježi ne samo gotovina izvan banaka nego i gotovina u trezorima banaka i to već drugu godinu zaredom (Grafikon 2.11).

Grafikon 2.11: Gotovina izvan monetarnih vlasti

Izvor: Tabela 06.

Naglašena potražnja za gotovinom u domaćoj valuti može imati transakcijski ili štedni karakter. S obzirom na sklonost građana ka štednji u stranoj valuti, te odsustva značajnijih šokova koji bi mogli narušiti stabilnost finansijskog sektora u 2014. godini, ova potražnja bi se najprije mogla objasniti transakcijskim zahtjevima i to usljed nezvaničnih gotovinskih tokova koji su karakteristični za zemlje s velikim udjelom sive ekonomije. Potražnja za gotovinom od banaka rezultat je uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i izuzetno niske kamatne stope na depozite, naročite na kratak rok. Na ovaj je način oportunitetni trošak držanja gotovine u potpunosti minimaliziran.

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. Komunikacija vezana za snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem obavlja se isključivo putem platforme elektronskog međubankarskog tržišta novca. Na dan 31.12.2014. godine ukupna vrijednost gotovine u opticaju iznosila je 3,21 milijardu BAM; u opticaju je bilo 51.148.669 komada novčanica ukupne vrijednosti 3,08 milijardi BAM i 268.097.485 komada kovanog novca ukupne vrijednosti 135,6 miliona BAM (Tabela 2.2).

Tabela 2.2: Apoenska struktura novca u opticaju na dan 31.12.2014. godine

Apoen	Datum puštanja u opticaj	Komada	Vrijednost	Učešće u opticaju
<i>Novčanice</i>				
200	15.05.2002. godine	2,536,326	507,265,200.0	15.80%
100	27.07.1998. godine	15,009,750	1,500,975,000.0	46.75%
50	27.07.1998. godine	16,307,726	815,386,300.0	25.40%
20	27.07.1998. godine	7,834,425	156,688,500.0	4.88%
10	22.06.1998. godine	9,460,442	94,604,420.0	2.95%
Ukupno novčanica		51,148,669	3,074,919,420.0	95.78%
<i>Kovanice</i>				
5	04.01.2006. godine	7,885,767	39,428,835.0	1.23%
2	28.06.2000. godine	10,603,352	21,206,704.0	0.66%
1	28.06.2000. godine	39,434,542	39,434,542.0	1.23%
0.5	09.12.1998. godine	27,975,084	13,987,542.0	0.44%
0.2	09.12.1998. godine	56,700,122	11,340,024.4	0.35%
0.1	09.12.1998. godine	78,327,610	7,832,761.0	0.24%
0.05	04.01.2006. godine	47,171,008	2,358,550.4	0.07%
Ukupno kovanica		268,097,485	135,588,958.8	4.22%
UKUPNO			3,210,508,378.8	100.00%

Izvor: CBBiH

Ukupna vrijednost gotovine u opticaju na dan 31.12.2014. godine u odnosu na 31.12.2013. godine povećana je za 300.650.290,50 BAM (10,33%). Količina novčanica u odnosu na isti period prošle godine povećala se za 4.198.808 komada ukupne vrijednosti 291.981.600,00 BAM. U ovoj godini povećana je količina novčanica svih apoena. Količina kovanog novca u opticaju u odnosu na isti period prošle godine povećala se za 21.948.028 komada ukupne vrijednosti 8.668.690,50 BAM. Najviše su se povećale količine kovanica apoena 10 feniga (6,4 miliona komada, odnosno za 8,87%) i 5 feniga (5,7 miliona komada, odnosno 13,65%).

Centralna banka vrši kontinuirano povlačenje oštećenih novčanica, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem oštećenih i pohabanih novčanica i puštanjem u opticaj novčanica nove serije održava se zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2014. godini uništeno je 8.923.635 oštećenih novčanica ukupne vrijednosti 342,0 miliona BAM i 55.243 komada oštećenog kovanog novca ukupne vrijednosti 75.6 hiljada BAM (Tabela 2.3).

Tabela 2.3: Pregled opticaja gotovine, uništenih novčanica i falsifikata u periodu 1998.–2014. g

Godina	Opticaj, u BAM	Uništene novčanice, u BAM	Falsifikati, u vrijednosti BAM
1998	114,598,095	-	40
1999	167,458,839	363,364	142,485
2000	695,887,615	8,405,863	230,204
2001	1,805,962,219	193,834,014	112,185
2002	1,870,782,940	92,531,914	41,665
2003	1,721,858,246	201,504,034	66,831
2004	1,817,427,255	118,743,350	44,153
2005	1,907,182,940	82,025,000	66,285
2006	2,154,234,164	93,830,269	51,202
2007	2,439,709,153	279,167,134	44,166
2008	2,552,431,902	867,449,706	49,831
2009	2,267,734,115	573,411,726	111,438
2010	2,497,501,445	261,884,788	72,701
2011	2,645,055,508	13,809,849	63,047
2012	2,747,511,841	477,374,530	33,604
2013	2,909,858,088	333,310,750	50,009
2014	3,210,508,379	342,006,890	34,748

Izvor: CBBiH

U 2014. godini u CBBiH registrovane su 951 krivotvorena novčanica i 1.613 krivotvorene kovanice konvertibilne marke u ukupnoj vrijednosti 34,7 hiljada BAM (Tabela 2.4). U odnosu na 2013. godinu broj krivotvorenih novčanica niži je za 27,9%, a broj registrovanih krivotvorenih kovanica niži je za 37,89%.

Tabela 2.4: Registrovane krivotvorene novčanice i kovanice BAM u 2014. godini

Apoen	Novčanice					Kovanice			Ukupno
	200	100	50	20	10	5	2	1	
Komada	9	87	167	626	62	255	125	1,233	2,564
Učešće	0.95%	9.15%	17.56%	65.83%	6.52%	15.81	7.75	76.44	-
Vrijednost	1,800	8,700	8,350	12,520	620	1,275	250	1,233	34,748

Izvor: CBBiH

U 2014. godini od proizvođača je primljen kovani novac izdanja 2013. godine: apoena 1 BAM u količini 3.000.000 komada, apoena 50 feninga u količini 3.000.000 komada, 20 feninga u količini od 17.200.000 komada, 10 feninga u količini od 22.200.000 komada i 5

feninga u količini od 21.564.000 komada. Sva obilježja na kovanicama izdanja 2013. godine ostala su ista kao i na prethodnim izdanjima. Navedeni kovani novac pušta se u opticaj sukcesivno kao zakonsko sredstvo plaćanja u BiH preko svojih glavnih jedinica i filijala.

1.7. Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2014. godini; održavani su Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar transakcijskih računa (JRTR), a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom.

U odnosu na 2013. godinu zabilježen je značajan porast transakcija u platnom prometu, posebno međubankarskom (Tabela 2.5 ispod). Rast broja i vrijednosti interbankarskih transakcija uzrokovan je rastom transakcija kroz sistem poravnanja u realnom vremenu, RTGS (Tabela 18). Kao i u ranijim periodima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 49,8% ukupne vrijednosti i 49,4% ukupnog broja transakcija u platnom prometu.

Tabela 2.5: Platni promet preko komercijalnih banaka u 2014. godini

	Interbankarske transakcije	Promjena u odnosu na	Intrabankarske transakcije	Promjena u odnosu na	Ukupno	Promjena u odnosu na
Broj, u milionima						
2013.	35.8	5.8%	58.2	-10.1%	94.0	-4.6%
2014.	37.9	6.0%	59.7	2.6%	97.7	3.9%
Vrijednost, u milijardama BAM						
2013.	76.60	-6.0%	84.98	-5.5%	161.59	-5.8%
2014.	87.86	14.7%	87.84	3.4%	175.70	8.7%

Za razliku od klasičnog platnog prometa, kartično plaćanje gotovo je nepromijenjeno u odnosu na prethodnu godinu (Tabela 2.6). U 2014. godini zabilježen je porast transakcija na bankomatima, a smanjenje na POS terminalima (engl. *Point of sale*; mjesto prodaje). Smanjenje na POS terminalima u odnosu na prethodnu godinu uzrokovano je smanjenjem kupovine, ali i realizovane gotovine. Realizovana gotovina na POS terminalima (10,75% ukupne realizovane gotovine u 2014. godini) iznosila je 643,9 miliona BAM, što je za 9,34% manje nego prethodne godine. Prodaja na POS terminalima iznosila je 1,18 milijardi BAM, što je čak 23,87% niže u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje prodaje na POS terminalima u najvećoj mjeri uzrokovano je smanjenjem realizacije inostranih kartica u BiH (Tabela 2.7).

Podaci iz iste tabele ukazuju i da je tokom 2014. godine došlo do smanjenja realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u bh. bankama.

Tabela 2.6: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2011	2012	2013	2014
POS, u milijardama BAM	1.71	1.70	2.27	1.83
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	9.3%	-0.7%	33.3%	-19.3%
ATM, u milijardama BAM	4.32	4.63	4.92	5.35
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	10.7%	7.2%	6.3%	8.7%
Ukupno, u milijardama BAM	6.03	6.33	7.18	7.18
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	10.3%	4.9%	13.5%	-0.1%

Izvor: CBBiH

Tabela 2.7: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milionima BAM				
2010	529.5	74.2	155.6	759.4
2011	560.6	74.7	186.0	821.2
2012	674.6	76.7	201.2	952.5
2013	969.0	85.6	324.4	1,379.0
2014	807.9	70.9	266.1	1,144.9
Realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milionima BAM				
2010	109.0	2.3	160.0	271.3
2011	103.4	1.7	181.2	286.2
2012	116.1	1.6	216.9	334.6
2013	124.8	0.0	312.1	436.9
2014	140.5	1.7	232.6	374.9

Izvor: CBBiH

Tradicionalno najzastupljeniji brend kartica u BiH je Visa (Tabela 2.8). Najveći promet bilježi se na debitnim karticama, od čega je udio Visa debitnih kartica 63,03%.

Tabela 2.8: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ostale	Ukupno
2010	1,171,237	486,230	8,363	25,618	1,003	1,015	1,693,466
2011	1,258,923	506,181	7,390	17,649	902	0	1,791,045
2012	1,275,925	541,389	7,390	13,418	804	95	1,839,021
2013	1,261,893	607,700	6,098	12,774	676	0	1,889,141
2014	1,268,252	645,879	6,570	11,200	453	0	1,932,354

Izvor: CBBiH

U BiH je u 2014. godini bilo instalirano 24.420 bankomata, od čega je: 1.426 bankomata (+4,24% u odnosu na 2013. godinu), 21.792 POS terminala za trgovinu (+6,81% u odnosu na 2013. godinu) i 1.202 POS terminala za gotovinu (-3,69% u odnosu na 2013. godinu). Internet bankarstvo ili neku vrstu elektronskog bankarstva pravnim licima i stanovništvu u 2014. godini nudilo je 25 banaka. Iako broj korisnika iz godine u godinu značajno raste, broj od 213.562 korisnika (0,01% broja ukupnih kartica u BiH u 2014. godini), većinom fizičkih lica, nije pretjerano impresivan.

CBBiH je doprinosila finansijskoj stabilnosti i održavajući centralni registar kredita (CRK), koji na dnevnoj osnovi podacima ažuriraju 29 poslovnih banaka, 18 mikrokreditnih organizacija, 14 lizing kompanija i ostalih institucija. CRK se u toku 2014. godine pristupalo 2,47 miliona puta (-9,97% u odnosu na 2013. godinu). Ukupan broj pristupnih tačaka registru je 1.709 (+11,77% u odnosu na 2013. godinu), a poslovne banke koriste najviše pristupnih mjesta – 1.346. Slijede mikrokreditne organizacije sa 178 pristupnih mjesta, lizing kuće i ostale institucije sa 37 pristupnih mjesta.

U jedinstvenom registru transakcijskih računa (JRTR) na kraju 2014. godine bili su pohranjeni podaci o 290.178 transakcijskih računa, od čega 222.359 aktivnih i 67.819 blokiranih računa. JRTR se pristupalo sa 1.641 pristupnih tačaka koje je koristilo: 29 banaka, deset mikrokreditnih organizacija, te 66 lizing organizacija i drugih institucija. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 11.259 izvoda (+25,66% u odnosu na 2013. godinu) iz JRTR i to: Glavna jedinica Sarajevo 7.105; Glavna banka Republike Srpske Centralne banke BiH 1.624; i Glavna jedinica Mostar 1.624.

CBBiH je i u 2014. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 8.769 naloga (+10,59% u odnosu na 2013. godinu), čija je vrijednost bila 131,05 miliona eura (+6,85% u odnosu na 2013. godinu). U sistemu plaćanja između dviju država učestvovalo je pet banaka iz BiH, a učešće jedne bankarske grupacije u ovoj vrsti transakcija iznosilo je 85,75% ukupne vrijednosti naloga u 2014. godini.

1.8. Uloga fiskalnog agenta

Bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH Ministarstvo finansija i trezora BiH daje ovlaštenje CBBiH da u ime i za račun Ministarstva obavlja poslove agenta za servisiranje vanjskog duga BiH (u skladu s odredbama Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakona o Centralnoj banci BiH, Zakona o finansiranju institucija BiH, Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakona o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda). Centralna banka je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za: blagovremeno osiguranje stranih valuta za plaćanje dospjelih obaveza; blagovremeno i tačno izvršenje naloga/instrukcija Ministarstva za servisiranje vanjskog duga; korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima i izvještavanje Ministarstva o svim izvršenim transakcijama. U skladu sa zaključenim agentskim sporazumom između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH tokom 2014. godine izvršavani su poslovi vezani za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim finansijskim institucijama (EIB, EBRD, Svjetska banka, i dr.)¹⁷, kao i usluge platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanje depozitnim računima, konverzije sredstava, investiranje deviznih sredstava u depozite, te poslovi servisiranja inozemnog duga. Također, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Ministarstva finansija FBiH i CBBiH izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima

¹⁷ U skladu sa Statutom Svjetske banke CBBiH je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica izvršavaju se finansijske transakcije na njihovim depozitnim računima u CBBiH.

nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Distrikta Brčko te za entitetske registre vrijednosnih papira.

U skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH nastavljen je proces evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije, kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s menadžerom inozemnih portfelja, upravlja menadžer portfelja.

U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Uprave za indirektno oporezivanje BiH (UIO), a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2014. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UIO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne su banke na dnevnoj osnovi transferisale na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UIO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom su se ti prihodi po nalogu UIO alocirali na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UIO. Na osnovu Zakona o akcizama u 2014. godini nastavljen je proces dnevnog prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UIO kod CBBiH, te dnevni raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i Distriktu Brčko.

I u 2014. godini CBBiH je svojim deponentima omogućavala korištenje usluge elektronskog bankarstva. CBBiH svakodnevno poduzima aktivnosti na unapređenju poslovanja u radu s deponentima, automatizovanju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće efikasnosti u radu.

1.9. Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je tokom 2014. uspješno i pravovremeno realizirala planirane statističke aktivnosti, čime je nastavila doprinositi realizaciji godišnjeg plana aktivnosti u statističkom sistemu BiH. U okviru svog rada Odjeljenje za statistiku i publikacije proizvodi podatke iz tri područja makroekonomskih statistika: statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku platnog bilansa i statistiku vladinih finansija i finansijskih računa. Unutar svakog od ovih statističkih područja provodi se niz odvojenih statističkih istraživanja, a na osnovu kojih se proizvode zasebne službene statistike, koje se stavljaju na raspolaganje širokoj javnosti putem vlastitih publikacija, web-stranice i međunarodne distribucije statističkih podataka.

Metodološka osnova za statističku produkciju u CBBiH su međunarodne metodologije i standardi, što omogućava direktnu međunarodnu uporedivost podataka i viši kvalitet podataka za korisnike. Prikupljanje izvornih podataka zasniva se na korištenju raspoloživih administrativnih podataka i direktnog prikupljanja od izvještajnih jedinica, kao i prilagođavanju raspoloživih službenih statističkih podataka drugih statističkih institucija u BiH i inozemstvu. Kvalitet i raspoloživost administrativnih podataka u BiH još nije dostigao nivo razvijenih zemalja, što predstavlja ograničenje za statističku produkciju.

Tokom 2014. godine nastavljeno je jačanje saradnje u okviru domaćeg statističkog sistema u BiH, ali i na međunarodnom planu kroz učešće u forumima, radnim grupama i seminarima u organizaciji Eurostata, ECB, BIS-a. U cilju poboljšanja kvaliteta s izvorima podataka se kontinuirano obavljaju konsultacije i kontrole ulaznih podataka, dok se korisnicima pružaju pojašnjenja i izlazi u susret novim zahtjevima. CBBiH je bila direktno uključena u realizaciju nekoliko programa tehničke pomoći, a s ciljem daljnjeg podizanja kvaliteta, proširivanja broja statistika i usklađivanja s međunarodnim statističkim standardima (prvenstveno metodologijama i standardima u EU). U oblasti platnobilansne statistike BiH s još nekoliko zemalja iz okruženja CBBiH participira na projektu koji ima za cilj unapređenje kompilacije statistike platnog bilansa u oblasti statistike usluga s inozemstvom. Unapređenje se odnosi na usvajanje standarda EU po pitanju statistike usluga, koji pored ostalog podrazumijevaju i geografsku distribuciju platno bilansnih stavki u spomenutoj oblasti. U skladu s planom, okončanje projekta očekuje se početkom novembra 2015. godine. Kada je riječ o statistici vladinih finansija, realizovana je tehnička misija MMF-a koja se bavila pitanjima za identifikaciju izvora i pripremu finansijskog bilansa stanja sektora vlade (i javnog duga), a što dosada nije bilo pokriveno statistikom vladinih finansija. U okviru misije obavljene su detaljne tehničke konsultacije s izvorima podataka (ministarstva finansija), što je omogućilo pripremu finansijskog bilansa stanja.

Važno unapređenje vezano je za diseminaciju statističkih podataka putem uspostavljanja novog statističkog portala. Novi statistički portal (Panorama-Necto) pruža korisnicima mnogo lakši i fleksibilniji pristup podacima. Realizacija novog statističkog portala bila je zahtjevna i s tehničke strane, ali i sa stanovišta pripreme podataka za novi način publiciranja, kroz koji korisnici imaju mogućnost dinamičkog pristupa podacima. Kroz ovu aktivnost proširen je i broj indikatora koji se publiciraju. Značajni naponi realizovani su na podizanju informativne podrške za statističku produkciju, pa je za potrebe statistike monetarnog i finansijskog sektora

napravljena nova IT-aplikacija, a koja je bazirana na savremenim tehnološkim rješenjima (*Business Intelligence* i *DataWarehouse*) i koja omogućava pouzdaniju proizvodnju statistike.

Pored redovne diseminacije podataka, CBBiH je nastavila ispunjavati posebne statističke zahtjeve domaćih institucija (Direkcije za ekonomsko planiranje, FIPA-e, Direkcije za ekonomske integracije, Ministarstva finansija i trezora BiH, Ministarstva za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS-a), kao i stalnu razmjenu podataka s Agencijom za statistiku BiH. U sklopu međunarodnih obaveza CBBiH redovito dostavlja obimne setove podataka u skladu s kalendarom objavljivanja, međunarodnim institucijama (MMF, Svjetska banka, ECB, EBRD, UNCTAD, Eurostat, BIS banka, UN Statistički odjel), a koje nakon toga bivaju publicirane na njihovim web-stranicama i u publikacijama.

1.10. Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti, koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijalizovanu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom komitetu za finansijsku stabilnost BiH, kojeg, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo čine i članovi fiskalnog vijeća i direktor Agencije za osiguranje depozita.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvještaja o finansijskoj stabilnosti CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sistem suočiti u narednim periodima.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja objavljuju se kvartalno na web-stranici CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web-stranici MMF-a.

U 2014. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provođenju makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade kvartalno i osnovni su alat za kvantifikaciju efekata sistemskih rizika na bankarski sistem. Detaljni rezultati testova na stres dijele se s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvještaj o rezultatima testova na stres, u kojem se na deskriptivan način prezentuju sistemski rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine objavljuju se u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti.

Od ostalih informacija i izvještaja koji su u funkciji praćenja stabilnosti finansijskog sistema mogu se izdvojiti informacije za Stalni odbor za finansijsku stabilnost i set internih standardizovanih ili ad hoc informacija koje se u prvom redu kreiraju za potrebe CBBiH, ali se mogu podijeliti i s drugim relevantnim institucijama. Informacijama prema Stalnom odboru za finansijsku stabilnost članicama Odbora prezentira se stanje i postojeći rizici u bankarskom sektoru BiH, te utjecaji sistemskih rizika iz realnog, fiskalnog i finansijskog sektora, te međunarodnog okruženja na bankarski sektor, čime se osigurava razmjena mišljenja i obuhvatnije sagledavanje veza u ekonomiji. Standardizovane ili ad hoc informacije se u prvom redu kreiraju za potrebe CBBiH, ali se mogu podijeliti i s drugim relevantnim institucijama. Informacije internog karaktera služe kao indikatori ranog upozorenja o nastanku disbalansa ili jačanju rizika u bilo kojem segmentu ekonomije.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sistemskog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravovremenu identifikaciju sistemskih rizika. U prvoj polovini 2014. godine CBBiH je nastavila aktivnosti na projektu tehničke pomoći u području finansijske stabilnosti sa Svjetskom bankom, preko Centra FinSAC (*Financial Sector Advisory Center*) iz Beča, koji je uspješno završen sredinom 2014. godine. Projekt je imao za cilj jačanje analitičkih kapaciteta

CBBiH u području nadgledanja sistemskog rizika i podržavanja rada Stalnog odbora za finansijsku stabilnost.

CBBiH je u 2014. godini nastavila pružati tehničku podršku, prvenstveno u smislu dostave relevantnih informacija, podataka i pojašnjenja, za izradu publikacije Evropske centralne banke pod nazivom „Izveštaj o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“. U toku 2014. godine nastavljena je saradnja s ECB u navedenim aktivnostima, a CBBiH po istom principu učestvuje i u projektu izrade izvještaja Svjetske banke „Perspektive finansijskog sektora na Zapadnom Balkanu“. Publikacije ove vrste doprinose boljem razumijevanju sistemskih rizika u regionu i pozicije BiH u odnosu na druge zemlje.

Nakon što je krajem 2013. godine CBBiH sačinila Plan djelovanja u kriznim situacijama, u drugoj polovini 2014. godine CBBiH je koordinirala aktivnosti članica Stalnog odbora za finansijsku stabilnost na izradi Sveobuhvatnog plana djelovanja u kriznim situacijama. Ovaj plan predstavlja skup mjera i postupaka koje nadležne institucije, članice Stalnog odbora za finansijsku stabilnost, samostalno ili u saradnji s drugim članicama Stalnog odbora i drugim regulatornim institucijama poduzimaju u cilju preventivnog djelovanja i izbjegavanja kriznih situacija, kao i upravljanja i djelovanja u kriznim situacijama kada do njih dođe, s ciljem očuvanja finansijske stabilnosti.

Potpisivanjem Memoranduma o usvajanju Metodologije za utvrđivanje liste sistemski važnih banaka u BiH između CBBiH i agencija za bankarstvo u junu 2013. godine CBBiH je preuzela obavezu ažuriranja liste sistemski važnih banaka u BiH na godišnjem nivou. Lista sistemski važnih banaka sačinjava se na osnovu podataka za kraj godine, koje agencije za bankarstvo dostavljaju CBBiH, te vanredno, ukoliko se dese bitne promjene u bankarskom sistemu. Identifikacijom sistemski važnih banaka u zemlji stvorena je mogućnost za korištenje različitog pristupa prilikom supervizije ovih institucija, kao i prilikom postupanja po Sveobuhvatnom planu djelovanja u kriznim situacijama.

U toku 2014. godine CBBiH je aktivno učestvovala u misiji Program ocjene finansijskog sektora (FSAP), koju su u BiH zajednički proveli MMF i Svjetska banka. Sastavni dio misije FSAP iz oblasti finansijske stabilnosti predstavljalo je provođenje testova na stres za bankarski sistem BiH. U saradnji s CBBiH i agencijama za bankarstvo predstavnici MMF-a izvršili su testiranje na stres bankarskog sektora prema *top-down* i *bottom-up* metodi, čiji je

cilj bila procjena stabilnosti bankarskog sektora. Za sve banke u sistemu provedeni su testovi na stres za solventnost, likvidnost, kao i analiza rizika bankovne zaraze s komplementarnom analizom osjetljivosti.

U 2014. godini CBBiH je obavljala poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, a koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima supervizije banaka, mikrokreditnih organizacija i društava za lizing i informisanje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovne sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo u skladu s Memorandumom o principima koordinacije bankarske supervizije, saradnju u razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem saradnje agencija i s drugim odjeljenjima u CBBiH. Kontinuirana koordinacija ostvarena je i s Agencijom za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine. Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za lizing razmjenjivane su kvartalno.

Centralna banka je u 2014. godini bila uključena u proces praćenja aktivnosti na izradi novih entitetskih zakona o bankama, koji radi radna grupa uspostavljena od nadležnih institucija, a tehničku asistenciju i pomoć za ove aktivnosti omogućili su predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda. Ostvarena je i kontinuirana saradnja s udruženjem banaka, udruženjem mikrokreditnog sektora i udruženjem sektora lizing društava.

1.11. Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting-agencijama

Premda je tokom 2014. godine napredak BiH u vezi s evropskom agendom bio ograničen usljed neispunjavanja uvjeta EU po mnogim ekonomskim i političkim pitanjima, CBBiH je i u takvom izazovnom ambijentu uspjela osigurati neophodan kontinuitet umjerenog, ali stabilnog napretka u približavanju standardima evropskog centralnog bankarstva. Kroz saradnju s institucijama BiH po pitanjima obaveza koje proizlaze iz procesa stabilizacije i pridruživanja i šire evropske agende i aktivnim učešćem u pripremi strateških dokumenata i izvještaja u skladu sa zahtjevima EU, CBBiH je tokom 2014. godine nastavila doprinositi evropskom integracijskom procesu BiH.

Za godišnji izvještaj Evropske komisije o napretku Centralna je banka učestvovala u izradi priloga iz područja monetarne politike, platnog bilansa, slobode kretanja kapitala i finansijskog sektora. Bitno je spomenuti da, prema nalazima Izvještaja o napretku za 2014.

godinu, monetarna politika CBBiH u okviru aranžmana valutnog odbora dobro funkcioniše i dalje uživa visok nivo pouzdanosti i povjerenja. Naglašavamo aktivnosti CBBiH kao jedne od koautorskih institucija u izradi Nacionalnog programa ekonomskih reformi BiH, koji je prvi put pripremljen krajem 2014. godine u sklopu realizacije jedne od direktnih preporuka Evropske komisije navedenih u Izvještaju o napretku. Centralna banka je dala kvalitetan doprinos i radu Privremenog pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku te u skladu s preporukama Evropske komisije osigurala redovnu dostavu rezultata makroekonomskih testova na stres. Tokom 2014. godine nastavilo se s postepenim usklađivanjem sa zahtjevima Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB) i Eurostata, kontinuirano jačajući svoje institucionalne i stručne kapacitete.

Pored višekorisničkih projekata tehničke pomoći namijenjenih jačanju statističkog sistema u BiH finansiranih iz IPA-fondova EU, za CBBiH poseban značaj ima program akademske saradnje s Institutom za međunarodne studije (*Graduate Institute of International Studies – GIIS*) iz Ženeve, koji se realizuje u sklopu Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka na osnovu Sporazuma o saradnji sa Švicarskim sekretarijatom za ekonomske poslove (*Swiss State Secretariat for Economic Affairs – SECO*). U sklopu ovog višegodišnjeg Programa (2014–2016) 2014. godine u CBBiH su održani seminari i radionice dizajnirani prema konkretnim zahtjevima i potrebama CBBiH u cilju jačanja kapaciteta osoblja za primijenjena ekonomska istraživanja. Posebno izdvajamo edukaciju iz ekonometrije realizovanu u dva ciklusa: „Uvod u ekonometriju“ i „Ekonometrija – srednji nivo“ u ukupnom trajanju od četiri radne sedmice.

Učešćem na drugoj godišnjoj konferenciji Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka održanoj u Ženevi oktobra 2014. godine “Razvoj finansijskog sektora: politike promocije i jačanja lokalnih tržišta kapitala” i regionalnoj konferenciji “Globalne banke i transmisija šokova iz međunarodnog okruženja” u organizaciji Banke Albanije u decembru 2014. predstavnici CBBiH osigurali su sistemske kontakte i promociju CBBiH u međunarodnoj stručnoj i akademskoj zajednici. Vrijedi spomenuti i završni istraživački rad “Empirijska evidencija kanala bankarskog kreditiranja u Bosni i Hercegovini” autora iz Centralne banke, nakon stručnog usavršavanja na Institutu za međunarodne studije u Ženevi.

Centralna banka je i u 2014. godini nastavila uspješnu saradnju s *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)*. Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju između

CBBiH i GIZ-a u septembru 2014. godine označilo je početak realizacije Druge faze Programa jačanja javnih institucija u periodu 2014–2016. godine. Od aktivnosti realiziranih u 2014. godini izdvajamo nadogradnju sistema *Business Intelligence* uključujući aplikaciju za kompilaciju i diseminaciju statistike portfelj-investicija, kao i uspostavu statističke web-platforme *Panorama Necto*, također bazirane na BI-tehnologiji.

U organizaciji CBBiH tokom 2014. godine održane su misije međunarodnih rejting-agencija *Standard & Poor's* i *Moody's Investors Services* s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Politička situacija, budžet, servisiranje vanjskog duga, odnosi s međunarodnim finansijskim institucijama i finansijski sistem bile su glavne teme za razgovor u ocjeni kreditnog rejtinga BiH. U 2014. godini međunarodna rejting-agencija *Standard & Poor's* potvrdila je kreditni rejting Bosni i Hercegovini i to „B/sa stabilnim izgledima“, a kod međunarodne rejting-agencije *Moody's Investors Service* nije bilo promjene kreditnog rejtinga, tako da Bosna i Hercegovina kod ove agencije od jula 2012. godine ima kreditni rejting „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10. Proces interne revizije

Funkciju interne revizije u Centralnoj banci BiH obavlja Ured glavnog internog revizora, organizovan kao samostalni organizacijski oblik CBBiH. Aktivnosti Ureda u 2014. bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definisanih Zakonom o CBBiH i realizaciju poslova i zadataka utvrđenih Planom poslovanja Centralne banke za 2014, Strateškim planom interne revizije za period 2014–2017. godine i godišnjim Planom interne revizije za 2014.

Procjena rizika revizije vrši se u skladu s Metodologijom procjene rizika u Centralnoj banci BiH, koja predstavlja okvir za definisanje i identifikovanje rizičnih oblasti, procesa i aktivnosti i uspostavljanje adekvatnih mjera za upravljanje rizicima. Postupajući po Planu interne revizije za 2014, izvršene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH, dajući prioritet procesima visokog nivoa rizika kao što su: upravljanje deviznim rezervama, gotovinom, računima rezervi komercijalnih banaka; finansijsko poslovanje i nabavke; funkcionalnost i sigurnost informacijskog sistema i ukupna informacijska sigurnost; kao i funkcionisanje sistema fizičke i tehničke zaštite u objektima CBBiH.

Revizija se provodi na način i po postupcima definisanim Priručnikom o radu interne revizije, koji donosi glavni interni revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna regulativa za oblast interne revizije i u skladu s promjenama vrši se usaglašavanje Priručnika. Kroz pisane izvještaje o izvršenim revizijama, koji su razmatrani na Revizorskom komitetu i usvojeni na Upravnom vijeću CBBiH, daje se mišljenje u vezi s ocjenom o efikasnosti sprovođenja sistema upravljanja rizicima i djelovanja sistema internih kontrola s prijedlogom mjera za unapređenje istih.

Unapređenje funkcije interne revizije je strateško opredjeljenje Centralne banke kroz usmjeravanje njene aktivnosti na kontinuiranom praćenju i procjeni rizika, kao i ocjeni adekvatnosti uspostavljenih internih kontrola u cilju unapređenja metoda za upravljanje rizicima.

2.11. Ostalo

2.11.1. Upravljanje ljudskim resursima

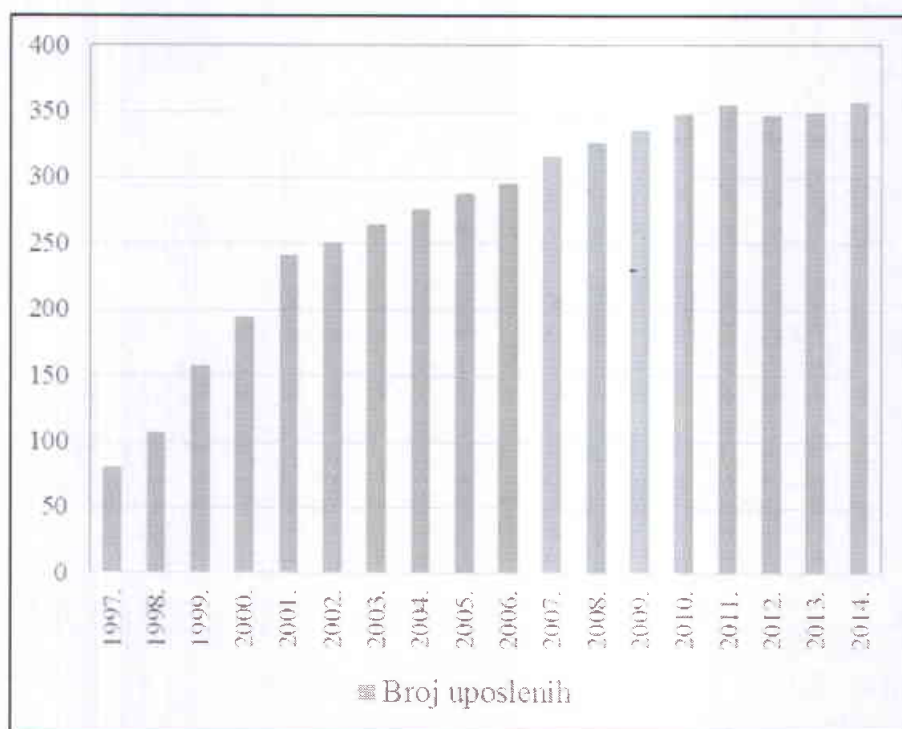
Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tabela 2.9 ispod). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

Tabela 2.9: Rukovodna struktura CBBiH

Upravno vijeće CBBiH	dr. Kemal Kozarić, predsjedavajući
	dr. Fikret Čaušević, član
	dr. Milenko Krajišnik, član
	dr. Željko Šain, član
	dr. Vasilj Žarković, član
Uprava CBBiH	dr. Kemal Kozarić, guverner
	mr. Ernadina Bajrović, viceguverner
	dr. Radomir Božić, viceguverner
	mr. Ankica Kolobarić, viceguverner
Ured glavnog internog revizora	mr. Edis Kovačević, glavni interni revizor
	Angela Medić, zamj. gl. internog revizora
	Jasmina Novalija, zamj. gl. internog revizora
	Krstinja Tošović, zamj. gl. internog revizora
Revizorski komitet	dr. Mila Gadžić, član
	Gordana Ković, član
	dr. Sead Kreso, član

Na dan 31.12.2013. godine u CBBiH je bilo zaposleno 356 službenika (Grafikon 2.12). Broj zaposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzela. U periodu 2002–2010. godine broj uposlenih je rastao u prosjeku za 4% godišnje. Ovakav umjeren rast omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadrova koji su bili neophodni za dalje unapređenje efikasnosti poslovanja. U periodu 2011–2014. godine broj uposlenih je gotovo nepromijenjen, što je djelimično i posljedica politike racionalnog korištenja raspoloživih resursa.

Grafikon 2.12: Broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Od ukupnog broja službenika sa 31.12.2014. godine 55,90% bile su žene, a 44,10% muškarci. U pogledu stručne spreme ističemo da je 255 službenika (71,63%) s visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora nauka i 41 magistar. Prosječna starost službenika na isti datum bila je 45 godina.

Na osnovu Programa tehničke saradnje između CBBiH i GIZ-a realizovan je projekt uspostavljanja jedinstvenog Informacijskog sistema za upravljanje ljudskim potencijalima (HRMIS – *Human Resources Management Information System*). Sistem HRMIS zamijenio je postojeće baze *MS Access* i aplikaciju *Oracle Workflow*, te je proširen i s dodatnim modulima za upravljanje ljudskim potencijalima, kojima su se automatizirali i preostali procesi u Centralnoj banci.

2.11.2. Društveno odgovorno poslovanje

Krajem 2014. godine Centralna banka Bosne i Hercegovine pokrenula je projekt edukacije javnosti, imajući u vidu činjenicu da je komunikacija centralne banke s javnošću značajan dio monetarne politike, jer efikasna komunikacija i kredibilne akcije mogu utjecati na ostvarivanje ciljeva centralnih banaka. S tim u vezi, urađen je Plan strateškog komuniciranja CBBiH i edukacija šire javnosti, na osnovu kojeg je počela realizacija projekta. Cilj Strategije je da omogući razumijevanje i podršku javnosti za akcije koje provodi CBBiH i spriječi spekulacije i jednosmjerna tumačenja u nedostatku dovoljnog znanja i informacija o radu i aktivnostima.

Natpisi u medijima od početka 2014. godine pokazali su da još uvijek većina stanovništva nije dovoljno informisana o tome šta su osnovni zadaci i ciljevi CBBiH, čime se stvara pogrešna slika u javnosti, što može imati ozbiljan utjecaj na reputaciju ove institucije. U skladu s preporukama Upravnog vijeća, pokrenute su aktivnosti na intenziviranju edukacije opće i stručne javnosti u proaktivnom smislu posredstvom novinskih kuća, pokrivajući cijelu teritoriju i sve nivoe populacije. Projekt je pokrenut nakon izbora različitih medijskih kuća koje, svaka za sebe, imaju svoje isprofilisano čitateljstvo, specifičnu regionalnu pokrivenost, različiti nivo dostupnosti i način objavljivanja. Kampanja će dijelom biti nastavljena i u 2015. godini u skladu s raspoloživim sredstvima. Centralna banka Bosne i Hercegovine je u 2014. godini primila 50 studenta na ferijalnu praksu s ekonomskih fakulteta iz cijele BiH i nastavila s praksom organizovanja studijskih posjeta studenata ekonomskih fakulteta. Studenti su na taj način ispunili svoje obaveze, ali i stekli znanja i uvid u rad ove institucije, što će moći iskoristiti u daljem obrazovanju. Nastavilo se i s praksom stipendiranja djece preminulih službenika.

Već tradicionalno, i u 2014. godini je u CBBiH obilježen 31. oktobar, Svjetski dan štednje. Službenici CBBiH dali su svoj materijalni i novčani doprinos zbrinjavanju stradalih u poplavama, a u rekordnom broju su se odazvali i redovnoj akciji darivanja krvi.

III. Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA
POSTAJU SASTAVNI DIO GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA PO USVAJANJU U
PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BIH.

IV. Publikacije i web-servisi

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju koja se od maja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koji CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu, te procjenu otpornosti sistema na identifikovane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
WEB-SERVISI	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovu Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu.
WEB-STRANICA	
www.cbbh.ba	
e-mail:	

contact@cbbh.ba

pr@cbbh.ba

TWITTER

@CBBiH

Web-stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...), te spisak svih komercijalnih banaka u BiH.

Publikacije i statistički podaci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista, koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost.

Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku.

U 2013. godini CBBiH je, s ciljem povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter.

Preko tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web-stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni.

Način komuniciranja prilagođen je ciljanoj javnosti.

V. Statističke tabelle

T01 Glavni ekonomski indikatori

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014. ¹⁾
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM) ¹⁾ tekuće cijene	22.065	24.984	24.307	24.879	25.772	25.734	26.282	26.934
Godišnji rast realnog BDP-a (u%) ¹⁾	6,0	5,6	-2,7	0,8	1,0	-1,2	1,6	0,7
Stopa rasta potrošačkih cijena u BiH ²⁾								
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	1,5	7,4	-0,4	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	4,9	3,8	0,0	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4
u procentima BDP-a								
Budžet opće vlade ³⁾								
Prihodi	44,6	43,6	42,5	43,7	44,1	44,5	43,4	44,2
Rashodi ⁴⁾	43,4	45,8	47,0	46,1	45,3	46,6	45,6	46,0
Saldo	1,2	-2,2	-4,4	-2,5	-1,3	-2,0	-2,2	-1,8
u procentima BDP-a								
Novac i kredit								
Novac u širem smislu (M2) ⁵⁾	54,2	49,8	52,3	54,8	55,9	57,9	61,2	64,1
Kreditni nevladinim sektorima	53,1	57,0	56,4	56,7	57,0	58,7	59,0	58,6
Platni bilans								
Bruto devizne rezerve								
U milionima KM	6.699	6.296	6.212	6.458	6.424	6.508	7.068	7.826
U milionima USD	4.686	4.710	4.416	4.372	4.568	4.274	4.797	5.309
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,5	5,1	6,3	6,1	5,4	5,5	6,0	6,1
Saldo tekućeg računa ⁷⁾								
U milionima KM	-2.047	-3.513	-1.590	-1.531	-2.483	-2.279	-1.504	-2.059
U milionima USD	-1.432	-2.629	-1.130	-1.037	-1.766	-1.497	-1.021	-1.397
U procentima BDP-a	-9,3	-14,1	-6,5	-6,2	-9,6	-8,9	-5,7	-7,6
Saldo robne razmjene								
U milionima KM	-8.935	-10.665	-7.786	-7.629	-8.346	-8.340	-7.719	-8.393
U milionima USD	-6.250	-7.979	-5.535	-5.165	-5.936	-5.477	-5.239	-5.694
U procentima BDP-a	-40,5	-42,7	-32,0	-30,7	-32,4	-32,4	-29,4	-31,2
Vanjski dug sektora vlade								
U milionima KM	3.961	4.240	5.234	6.289	6.661	7.155	7.409	8.182
U milionima USD	2.975	3.056	3.837	4.270	4.407	4.823	5.221	5.087
U procentima BDP-a	18,0	17,0	21,5	25,3	25,8	27,8	28,2	30,4
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade ⁸⁾								
U milionima KM	239	230	246	301	340	413	685	761
U milionima USD	167	172	175	204	242	271	465	516
U procentima izvoza robe i usluga	4,1	3,5	4,1	4,2	4,2	5,1	8,0	8,4

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu 2005-2013", januar 2015.

2) BDP je procjena CBBH, koja se koristi kao preliminarni podatak do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

3) Izvor: Agencija za statistiku BiH.

4) Izvor: Centralna banka BiH.

5) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

6) Monetarni podaci od januara 2006. ažurirani na osnovu nove metodologije.

7) Platni bilans BiH urađen je u skladu s metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans, šesto izdanje).

8) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH.

T02	Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)							
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014*
Nominalni BDP (u milionima KM)	22.065	24.984	24.307	24.879	25.772	25.734	26.282	26.934
Nominalni BDP (u milionima USD)	15.435	18.692	17.279	16.845	18.329	16.901	17.835	18.272
BDP po stanovniku BiH (u KM)	5.743	6.503	6.325	6.474	6.712	6.709	6.859	7.035
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.017	4.865	4.496	4.383	4.773	4.406	4.655	4.773
Godišnji rast realnog BDP (u%)	6,0	5,6	-2,7	0,8	1,0	-1,2	2,5	0,7
Broj stanovnika (u hiljadama)	3.842	3.842	3.843	3.843	3.840	3.836	3.832	3.828
Prosječni godišnji kurs BAM/USD	1,430	1,337	1,407	1,477	1,406	1,523	1,474	1,474

Izvor: Agencija za statistiku BiH, "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu 2005-2013", januar 2015, osim podataka o prosječnom godišnjem kursu BAM/USD za koje je izvor CBBIH.

1) Broj stanovnika za 2014. godinu je procijenjen na način da je broj za 2013. godinu korigovan za prirodni priraštaj za prvih deset mjeseci 2014. godine. Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje "Demografija", decembar 2014.

* BDP je procjena CBBIH, koja se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03 Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine		Period / isti period prethodne godine			
		FBIH	RS	FBIH	RS	FBIH	RS
1998.	12.	115,4	115,5	...	123,8	123,0	...
1999.	12.	109,1	92,7	...	110,6	101,6	...
2000.	12.	105,7	103,5	...	108,8	105,6	...
2001.	12.	107,4	74,6	...	112,2	87,1	...
2002.	12.	113,9	119,4	...	109,2	97,5	...
2003.	12.	107,8	100,9	...	104,8	105,7	...
2004.	12.	109,0	113,9	...	113,2	109,7	...
2005.	12.	105,1	112,9	...	106,1	119,8	...
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2014.	01.	106,4	103,8	104,8	106,4	103,8	104,6
	02.	106,7	106,7	106,2	106,3	105,2	105,6
	03.	102,0	101,4	101,6	105,1	103,9	104,1
	04.	97,2	93,9	96,8	103,0	101,1	102,1
	05.	90,6	99,7	92,6	100,4	100,8	100,1
	06.	100,8	99,8	101,1	100,4	100,6	100,3
	07.	108,6	96,1	104,1	101,6	99,7	100,8
	08.	97,5	91,2	95,0	101,1	98,6	100,1
	09.	99,6	110,6	103,1	100,9	100,0	100,4
	10.	98,2	106,6	100,9	100,6	100,7	100,5
	11.	97,6	100,7	98,8	100,3	100,7	100,3
	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.
 Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04 Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
1998.	12.	...	121,2	113,3
1999.	12.	...	103,3	103,7
2000.	12.	...	107,5	104,8
2001.	12.	...	100,9	103,1
2002.	12.	...	100,2	100,4
2003.	12.	...	100,6	100,6
2004.	12.	...	100,5	100,4
2005.	12.	...	104,3	103,8
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2014.	01.	...	98,5	98,5
	02.	...	98,4	98,5
	03.	...	98,4	98,4
	04.	...	98,6	98,5
	05.	...	98,7	98,5
	06.	...	98,6	98,5
	07.	...	99,1	98,8
	08.	...	99,4	98,7
	09.	...	99,9	98,9
	10.	...	100,1	99,0
	11.	...	100	99,1
	12.	...	99,6	99,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05

Prosječne bruto i neto plate i penzije
(u KM)

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBIH	RS	Brčko	BiH	FBIH	RS	Brčko	BiH	FBIH	RS	Brčko
1998.	12.	507	258	...	454	329	172	...	296	153
1999.	12.	551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.	12.	607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.	12.	652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.	12.	710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.	12.	771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.	12.	785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.	12.	820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.	12.	887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.	12.	974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.	12.	1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.	12.	1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.	12.	1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.	12.	1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.	12.	1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.	12.	1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.	12.	1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2014.	01.	1.298	1.336	1.277	1.308	850	810	824	838	365	332	323
	02.	1.255	1.333	1.255	1.277	822	822	811	822	370	332	324
	03.	1.268	1.316	1.258	1.282	831	815	807	826	365	331	323
	04.	1.277	1.323	1.273	1.290	836	821	820	832	369	332	323
	05.	1.275	1.316	1.254	1.286	835	818	815	830	369	331	324
	06.	1.262	1.347	1.272	1.286	827	837	817	829	368	331	322
	07.	1.284	1.342	1.267	1.299	840	830	813	836	367	331	322
	08.	1.260	1.331	1.258	1.281	826	825	809	825	366	331	321
	09.	1.258	1.341	1.271	1.282	824	831	815	826	366	331	321
	10.	1.281	1.333	1.260	1.295	838	826	813	834	365	338	324
	11.	1.255	1.333	1.248	1.277	822	827	803	823	365	338	325
	12.	1.295	1.351	1.284	1.311	847	836	827	843	365	338	325

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statističko biro Brčko distrikta.

Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06

Monetarni agregati
 (na kraju perioda, u milionima KM)

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 = 3+4+5	12 = 6+7	13 = 8+9+10	14 = 12+13
1997.	12.	114,6	213,0	0,0	112,5	139,2	9,6	553,7	363,3	327,6	251,7	926,5	1.178,2
1998.	12.	167,5	181,7	0,0	162,5	147,5	8,0	762,1	467,0	349,1	310,0	1.237,0	1.547,0
1999.	12.	538,4	289,2	0,0	515,3	584,6	22,4	465,5	577,3	827,6	1.099,9	1.065,1	2.165,0
2000.	12.	695,9	261,9	0,1	651,7	750,0	77,9	559,5	428,2	957,9	1.401,7	1.065,6	2.467,3
2001.	12.	1.806,0	734,7	2,2	1.673,9	1.018,4	140,9	928,5	907,7	2.542,9	2.692,3	1.977,0	4.669,3
2002.	12.	1.868,7	446,9	2,9	1.734,4	1.273,3	272,2	817,1	974,4	2.318,5	3.007,6	2.063,7	5.071,3
2003.	12.	1.721,9	885,4	1,9	1.601,3	1.512,1	461,9	818,3	1.102,5	2.609,1	3.113,4	2.382,7	5.496,1
2004.	12.	1.817,4	1.421,4	2,0	1.670,6	1.864,9	703,4	988,1	1.604,6	3.240,8	3.535,4	3.296,1	6.831,6
2005.	12.	1.907,2	2.062,1	3,1	1.729,1	2.373,6	818,1	1.154,8	1.999,4	3.972,4	4.102,8	3.972,3	8.075,1
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	692,0	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,8	9.902,6
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	834,5	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.222,0	11.953,9
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.108,0	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,8	12.440,0
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,7	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.164,0	12.709,8
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.210,6	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,9	13.627,9
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,9	5.848,9	6.185,5	8.232,7	14.418,1
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.053,0	5.042,2	5.801,7	6.142,7	8.767,8	14.910,5
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.203,1	6.401,0	6.695,6	9.398,7	16.094,3
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,8	6.999,9	7.310,4	9.959,3	17.269,8
2014.	01.	2.854,5	3.404,0	18,2	2.491,2	4.112,0	3.065,3	1.150,0	5.237,0	6.276,7	6.603,2	9.452,3	16.055,5
	02.	2.916,9	3.404,9	14,6	2.555,0	4.062,3	3.073,2	1.266,5	5.230,0	6.336,3	6.617,3	9.569,6	16.186,9
	03.	2.929,2	3.365,6	12,4	2.542,1	4.123,2	3.086,2	1.154,9	5.248,3	6.307,2	6.665,3	9.489,4	16.154,7
	04.	2.984,5	3.449,7	11,2	2.617,7	4.099,3	3.074,8	1.125,0	5.267,3	6.445,5	6.717,0	9.467,1	16.184,0
	05.	2.990,0	3.434,2	9,7	2.633,9	4.162,2	3.089,9	1.183,6	5.304,8	6.433,9	6.796,1	9.578,3	16.374,4
	06.	3.006,4	3.404,6	8,6	2.618,7	4.128,4	3.108,3	1.214,9	5.231,5	6.419,5	6.747,2	9.554,7	16.301,9
	07.	3.113,4	3.729,8	9,2	2.736,8	4.175,8	3.177,2	1.264,1	5.225,7	6.852,3	6.912,6	9.667,0	16.579,7
	08.	3.158,1	3.878,2	5,7	2.779,2	4.378,1	3.173,3	1.226,0	5.269,7	7.042,1	7.157,2	9.669,0	16.826,2
	09.	3.158,2	3.915,3	7,8	2.752,9	4.525,5	3.165,7	1.258,6	5.275,5	7.081,2	7.278,4	9.699,8	16.978,1
	10.	3.151,3	3.803,5	6,2	2.753,9	4.374,5	3.304,6	1.229,1	5.299,8	6.961,0	7.128,4	9.833,5	16.961,9
	11.	3.132,6	3.768,9	4,5	2.748,3	4.396,4	3.349,1	1.269,5	5.321,8	6.906,1	7.144,6	9.940,5	17.085,1
	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,8	6.999,9	7.310,4	9.959,3	17.269,8

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2006), od januara 2006. godine.

Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja Institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikt. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferibilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite, priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Monetarni pregled
(na kraju perioda, u milionima KM)

Godine	Mjesec	AKTIVA											Ukupno
		Neto strana aktiva:				Domaci krediti							
		Strana aktiva		Strana pasiva	Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantonala i opština	Potraživanja od nefinansijalnih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijalnih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijalnih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora			
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
1997.	12.	1.157,8	-1.658,3	-500,5	-187,9	4,8	1.243,6	1.034,8	8,3	163,6	2.267,2	1.766,7	
1998.	12.	1.170,5	-1.605,8	-435,4	-180,9	8,6	1.100,0	1.314,3	5,4	388,0	2.635,4	2.200,0	
1999.	12.	1.715,5	-1.519,4	196,1	-159,1	16,6	1.003,2	1.449,4	6,3	285,5	2.601,9	2.798,1	
2000.	12.	1.988,3	-1.577,3	411,0	-129,0	9,3	1.673,1	874,9	10,9	424,2	2.863,4	3.274,4	
2001.	12.	4.098,9	-1.556,5	2.542,5	-318,7	25,4	1.430,8	1.142,8	20,0	712,6	3.012,8	5.555,2	
2002.	12.	3.980,5	-1.794,8	2.185,7	-385,1	28,7	1.254,7	1.442,2	27,8	1.495,8	3.864,1	6.049,8	
2003.	12.	4.382,6	-2.438,0	1.944,6	-467,5	21,5	1.166,7	1.859,6	40,2	2.010,3	4.630,7	6.575,3	
2004.	12.	5.412,8	-2.652,1	2.760,8	-443,0	24,7	691,7	2.478,2	60,1	2.652,9	5.464,6	8.225,4	
2005.	12.	6.348,9	-3.560,3	2.788,6	-552,5	31,5	695,0	3.244,0	67,9	3.488,8	6.974,6	9.763,2	
2006.	12.	7.836,7	-4.075,8	3.760,8	-971,4	62,3	634,4	4.086,1	89,4	4.450,8	8.351,6	12.112,4	
2007.	12.	10.285,0	-5.166,6	5.118,4	-2.377,8	96,1	626,7	5.315,7	159,6	5.793,5	9.613,8	14.732,2	
2008.	12.	9.429,7	-6.362,9	3.066,8	-1.655,2	148,3	629,2	6.751,6	169,2	6.804,5	12.847,5	15.914,3	
2009.	12.	9.430,9	-5.744,9	3.685,9	-1.294,1	195,6	636,1	6.682,5	103,0	6.411,3	12.734,3	16.420,2	
2010.	12.	9.300,8	-4.784,6	4.516,3	-996,4	270,8	749,1	6.965,5	80,2	6.424,3	13.493,6	18.009,8	
2011.	12.	9.175,9	-4.177,9	4.997,9	-439,7	323,1	768,8	7.166,9	94,0	6.770,1	14.683,2	19.681,1	
2012.	12.	9.044,2	-3.948,2	5.096,0	-182,1	386,3	789,6	7.473,1	73,7	6.874,4	15.415,0	20.511,0	
2013.	12.	9.733,5	-3.698,9	6.034,6	-18,5	422,5	829,6	7.556,4	67,4	7.139,3	15.996,8	22.031,4	
2014.	12.	10.479,7	-3.364,2	7.115,5	71,6	509,1	855,2	7.416,2	62,8	7.540,3	16.455,1	23.570,6	
2014.	01.	9.620,2	-3.414,9	6.205,3	-121,4	418,7	819,6	7.547,3	70,2	7.123,3	15.857,7	22.063,1	
	02.	9.513,7	-3.387,7	6.126,0	19,4	417,8	831,5	7.646,2	69,0	7.137,6	16.121,5	22.247,5	
	03.	9.356,5	-3.292,4	6.064,1	-40,0	430,5	822,9	7.667,1	70,2	7.223,9	16.174,6	22.238,7	
	04.	9.455,4	-3.317,4	6.138,0	-35,3	425,0	825,2	7.636,3	71,4	7.263,1	16.185,7	22.323,7	
	05.	9.554,4	-3.270,4	6.284,0	-38,7	441,4	827,9	7.643,3	65,0	7.328,0	16.266,9	22.550,9	
	06.	9.539,5	-3.366,4	6.173,1	-40,7	462,1	821,7	7.645,7	71,9	7.390,8	16.351,5	22.524,5	
	07.	9.962,5	-3.208,8	6.753,7	-273,1	481,3	822,0	7.550,8	67,5	7.431,6	16.080,1	22.833,8	
	08.	10.273,5	-3.226,6	7.046,9	-209,9	506,8	828,5	7.469,4	69,2	7.435,5	16.099,5	23.146,4	
	09.	10.193,3	-3.282,4	6.910,9	-18,0	507,5	843,5	7.535,0	68,7	7.477,3	16.414,1	23.325,0	
	10.	10.092,0	-3.269,9	6.822,1	-1,8	504,7	842,0	7.570,5	65,2	7.509,5	16.490,1	23.312,3	
	11.	10.208,1	-3.114,6	7.093,5	-19,3	512,2	844,0	7.352,6	59,5	7.518,9	16.267,9	23.361,3	
	12.	10.479,7	-3.364,2	7.115,5	71,6	509,1	855,2	7.416,2	62,8	7.540,3	16.455,1	23.570,6	

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbiru stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbiru stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikt. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

		PASIVA														
		Novčana masa (M2)														
		Novac (M1)			Domaći krediti											
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti			Vrijednosni papiri	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno		
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9 = 6+7+8	10 = 5+9	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	14	15 = 10+...+14		
1997.	12.	112,5	139,2	251,7	553,7	9,6	363,3	926,5	1.178,2	14,2	0,0	0,0	574,4	1.766,7		
1998.	12.	162,5	147,5	310,0	762,1	8,0	467,0	1.237,0	1.547,0	10,6	0,0	0,0	642,5	2.200,0		
1999.	12.	515,3	584,6	1.099,9	465,5	22,4	577,3	1.065,1	2.165,0	8,7	0,0	0,0	624,3	2.798,1		
2000.	12.	651,7	750,0	1.401,7	559,5	77,9	428,2	1.065,6	2.467,3	4,4	0,0	0,0	802,7	3.274,4		
2001.	12.	1.673,9	1.018,4	2.692,3	928,5	140,9	907,7	1.977,0	4.669,3	0,1	0,0	0,0	885,8	5.555,2		
2002.	12.	1.734,4	1.273,3	3.007,6	817,1	272,2	974,4	2.063,7	5.071,3	0,1	0,0	0,0	978,5	6.049,8		
2003.	12.	1.601,3	1.512,1	3.113,4	818,3	461,9	1.102,5	2.382,7	5.496,1	0,0	0,0	0,0	1.079,1	6.575,3		
2004.	12.	1.670,6	1.864,9	3.535,4	988,1	703,4	1.604,6	3.296,1	6.831,6	0,0	0,0	0,0	1.393,8	8.225,4		
2005.	12.	1.729,1	2.373,6	4.102,8	1.154,8	818,1	1.999,4	3.972,3	8.075,1	0,0	0,0	0,0	1.688,1	9.763,2		
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	692,0	1.365,4	3.105,4	5.162,8	9.902,6	0,0	114,0	1.908,9	187,0	12.112,4		
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	834,5	1.726,5	3.661,1	6.222,0	11.953,9	5,2	106,1	2.366,0	300,9	14.732,2		
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.108,0	1.776,2	3.864,7	6.748,8	12.440,0	17,9	264,3	2.785,2	407,0	15.914,3		
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,7	1.844,3	4.241,0	7.164,0	12.709,8	13,6	446,7	2.835,6	414,5	16.420,2		
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.210,6	1.991,0	4.526,4	7.727,9	13.627,9	9,1	595,1	3.055,8	721,9	18.009,8		
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,9	8.232,7	14.418,1	0,0	675,3	3.606,4	981,3	19.681,1		
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.053,0	2.672,7	5.042,2	8.767,8	14.910,5	0,0	712,4	3.780,4	1.107,8	20.511,0		
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.203,1	9.398,7	16.094,3	0,0	707,9	3.828,9	1.400,3	22.031,4		
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,8	9.959,3	17.269,8	0,0	681,0	4.031,7	1.588,2	23.570,6		
2014.	01.	2.491,2	4.112,0	6.603,2	1.150,0	3.065,3	5.237,0	9.452,3	16.055,5	0,0	702,7	3.908,0	1.396,9	22.063,1		
	02.	2.555,0	4.062,3	6.617,3	1.266,5	3.073,2	5.230,0	9.569,6	16.186,9	0,0	702,5	3.937,7	1.420,3	22.247,5		
	03.	2.542,1	4.123,2	6.665,3	1.154,9	3.086,2	5.248,3	9.489,4	16.154,7	0,0	704,5	3.965,2	1.414,4	22.238,7		
	04.	2.617,7	4.099,3	6.717,0	1.125,0	3.074,8	5.267,3	9.467,1	16.184,0	0,0	702,4	3.983,0	1.454,3	22.323,7		
	05.	2.633,9	4.162,2	6.796,1	1.183,6	3.089,9	5.304,8	9.578,3	16.374,4	0,0	703,9	4.027,2	1.445,3	22.550,9		
	06.	2.618,7	4.128,4	6.747,2	1.214,9	3.108,3	5.231,5	9.554,7	16.301,9	0,0	701,8	4.038,4	1.482,4	22.524,5		
	07.	2.736,8	4.175,8	6.912,6	1.264,1	3.177,2	5.225,7	9.667,0	16.579,7	0,0	704,7	4.052,8	1.496,7	22.833,8		
	08.	2.779,2	4.378,1	7.157,2	1.226,0	3.173,3	5.269,7	9.669,0	16.826,2	0,0	713,8	4.080,5	1.525,9	23.146,4		
	09.	2.752,9	4.525,5	7.278,4	1.258,6	3.165,7	5.275,5	9.699,8	16.978,1	0,0	701,1	4.116,5	1.529,2	23.325,0		
	10.	2.753,9	4.374,5	7.128,4	1.229,1	3.304,6	5.299,8	9.833,5	16.961,9	0,0	700,6	4.135,8	1.513,9	23.312,3		
	11.	2.748,3	4.396,4	7.144,6	1.269,5	3.349,1	5.321,8	9.940,5	17.085,1	0,0	684,0	4.160,6	1.431,6	23.361,3		
	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,8	9.959,3	17.269,8	0,0	681,0	4.031,7	1.588,2	23.570,6		

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su takođe uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08

Bilans stanja CBBiH
 (na kraju perioda, u milionima KM)

Godina	Mjesec	AKTIVA				PASIVA					
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac		Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti						
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 7+...+11
1997.	12.	144,1	0,0	144,1	114,6	160,1	0,0	0,1	0,4	-16,6	144,1
1998.	12.	283,3	0,0	283,3	167,5	246,5	0,0	7,3	29,5	-0,1	283,3
1999.	12.	867,1	0,0	867,1	538,4	827,6	0,1	9,1	33,7	-3,3	867,1
2000.	12.	1.027,7	0,0	1.027,7	695,9	957,9	0,2	10,3	58,5	0,7	1.027,7
2001.	12.	2.735,0	0,2	2.735,1	1.806,0	2.542,9	30,0	48,7	121,5	-7,9	2.735,1
2002.	12.	2.511,9	0,2	2.512,0	1.868,7	2.318,5	1,2	26,7	180,7	-15,1	2.512,0
2003.	12.	2.820,7	1,0	2.821,7	1.721,9	2.609,1	1,0	18,6	214,7	-21,8	2.821,7
2004.	12.	3.506,8	1,8	3.508,5	1.817,4	3.240,8	1,0	44,6	226,5	-4,3	3.508,5
2005.	12.	4.252,3	1,9	4.254,3	1.907,2	3.972,4	1,0	37,7	245,0	-1,8	4.254,3
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2014.	01.	7.051,0	1,5	7.052,5	2.854,5	6.276,7	1,0	292,1	511,9	-29,3	7.052,5
	02.	6.974,6	1,5	6.976,1	2.916,9	6.336,3	2,0	147,3	521,5	-31,1	6.976,1
	03.	6.981,6	1,7	6.983,2	2.929,2	6.307,2	1,6	181,8	523,1	-30,5	6.983,2
	04.	7.106,1	1,5	7.107,6	2.984,5	6.445,5	1,2	179,2	530,2	-48,4	7.107,6
	05.	7.115,0	1,4	7.116,4	2.990,0	6.433,9	2,0	185,5	542,8	-47,8	7.116,4
	06.	7.171,6	1,6	7.173,3	3.006,4	6.419,5	1,1	232,5	567,4	-47,4	7.173,3
	07.	7.514,3	1,5	7.515,8	3.113,4	6.852,3	1,1	137,9	573,2	-48,8	7.515,8
	08.	7.721,3	1,4	7.722,8	3.158,1	7.042,1	1,1	139,3	589,4	-49,0	7.722,8
	09.	7.764,6	1,6	7.766,2	3.158,2	7.081,2	1,7	142,3	589,1	-48,2	7.766,2
	10.	7.671,5	1,4	7.672,9	3.151,3	6.961,0	1,2	169,9	589,1	-48,4	7.672,9
	11.	7.737,1	1,6	7.738,8	3.132,6	6.906,1	1,5	280,6	598,6	-48,0	7.738,8
	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju primosive i ostale depozite Institucija BiH, vlada, entiteta, entitetskih fondova, socijalne sigurnosti i široko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagodavanje/porovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Godina	Mjesec	AKTIVA							Ukupno
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
1997.	12.	239,5	657,8	133,8	1.099,1	1.034,8	8,3	163,6	3.336,9
1998.	12.	207,6	604,6	113,0	1.100,0	1.314,3	5,4	388,0	3.733,0
1999.	12.	274,7	848,4	36,7	1.003,2	1.449,4	6,3	285,5	3.904,3
2000.	12.	287,4	960,7	33,8	1.673,1	874,9	10,9	424,2	4.265,0
2001.	12.	871,9	1.364,0	32,9	1.430,8	1.142,8	20,0	712,6	5.574,9
2002.	12.	595,2	1.468,7	60,7	1.254,7	1.442,2	27,8	1.495,8	6.345,0
2003.	12.	1.004,6	1.561,9	45,6	1.166,7	1.859,6	40,2	2.009,4	7.688,0
2004.	12.	1.566,6	1.906,1	45,6	691,7	2.478,2	60,1	2.651,4	9.399,8
2005.	12.	2.233,9	2.096,6	50,1	695,0	3.244,0	67,9	3.487,2	11.874,6
2006.	12.	3.063,6	2.357,1	70,3	634,4	4.086,1	89,4	4.448,9	14.749,7
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	128,1	626,7	5.315,7	159,6	5.791,7	19.603,2
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	266,1	629,2	6.751,6	169,2	6.802,8	21.118,3
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	356,0	636,1	6.682,5	103,0	6.409,8	21.009,6
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,9	749,1	6.965,5	80,2	6.423,0	21.177,6
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	905,2	768,8	7.166,9	94,0	6.768,9	21.898,1
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,8	789,6	7.473,1	73,7	6.873,3	22.324,6
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.380,0	829,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.446,3
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.855,1	855,2	7.416,2	62,8	7.539,5	24.470,0
2014.	01.	3.767,9	2.569,2	1.376,7	819,6	7.547,3	70,2	7.121,6	23.272,6
	02.	3.768,2	2.539,1	1.417,7	831,5	7.646,2	69,0	7.135,1	23.406,7
	03.	3.753,4	2.375,0	1.406,1	822,9	7.667,1	70,2	7.221,3	23.315,9
	04.	3.817,1	2.349,2	1.458,3	825,2	7.636,3	71,4	7.262,3	23.419,8
	05.	3.801,5	2.439,4	1.474,4	827,9	7.643,3	65,0	7.327,3	23.578,7
	06.	3.793,4	2.368,3	1.516,5	821,7	7.645,7	71,9	7.390,0	23.607,4
	07.	4.127,0	2.448,2	1.520,9	822,0	7.550,8	67,5	7.430,8	23.967,2
	08.	4.257,9	2.552,2	1.585,3	828,5	7.469,4	69,2	7.434,7	24.197,2
	09.	4.321,9	2.428,7	1.702,4	843,5	7.535,0	68,7	7.476,5	24.376,7
	10.	4.203,1	2.420,6	1.679,2	842,0	7.570,5	65,2	7.508,8	24.289,4
	11.	4.155,2	2.470,9	1.720,3	844,0	7.352,6	59,5	7.518,2	24.120,7
	12.	4.115,0	2.626,3	1.855,1	855,2	7.416,2	62,8	7.539,5	24.470,0

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBR5 (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Bilans stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po stranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

**Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH
(na kraju perioda, u milionima KM)**

Godina	Mjesec	PASIVA										Ukupno
		Depoziti centralne vlade	Prenosi i depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosi i depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+4+5+6+7+8+9+10+11+12
1997.	12.	233,6	139,2	448,5	9,6	363,3	14,2	0,0	1.513,8	1.043,4	-428,5	3.336,9
1998.	12.	222,2	147,5	637,9	8,0	467,0	10,6	0,0	1.605,8	1.310,9	-676,8	3.733,0
1999.	12.	170,1	584,6	465,5	22,4	577,3	8,7	0,0	1.519,3	1.257,0	-700,6	3.904,3
2000.	12.	143,2	749,9	554,5	77,9	428,2	4,4	0,0	1.577,1	1.096,2	-366,4	4.265,0
2001.	12.	277,5	1.016,2	928,5	140,9	907,7	0,1	0,0	1.526,5	1.118,8	-341,2	5.574,9
2002.	12.	390,3	1.270,3	817,1	272,2	974,4	0,1	0,0	1.793,7	1.213,6	-386,6	6.345,0
2003.	12.	473,1	1.510,3	818,3	461,9	1.102,5	0,0	0,0	2.437,0	1.305,4	-420,4	7.688,0
2004.	12.	419,4	1.862,9	988,1	703,4	1.604,6	0,0	0,0	2.651,1	1.472,1	-301,8	9.399,8
2005.	12.	533,4	2.370,5	1.154,8	818,1	1.999,4	0,0	0,0	3.559,3	1.712,5	-273,4	11.874,6
2006.	12.	853,3	2.751,0	692,0	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	4.074,8	1.607,9	185,9	14.749,7
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	834,5	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	5.165,7	1.979,7	255,2	19.603,2
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.108,0	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	6.361,9	2.285,9	308,4	21.118,3
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,7	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.744,1	2.333,1	379,8	21.009,6
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.210,6	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.783,2	2.521,9	738,2	21.177,6
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,9	0,0	675,3	4.176,9	3.058,7	990,8	21.898,1
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.053,0	2.672,7	5.042,2	0,0	712,4	3.947,0	3.204,7	1.130,7	22.324,6
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.203,1	0,0	707,9	3.697,9	3.362,4	1.424,1	23.446,3
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,8	0,0	681,0	3.363,1	3.446,6	1.580,5	24.470,0
2014.	01.	787,3	4.093,8	1.150,0	3.065,3	5.237,0	0,0	702,7	3.413,8	3.396,1	1.426,5	23.272,6
	02.	833,4	4.047,7	1.266,5	3.073,2	5.230,0	0,0	702,5	3.385,7	3.416,2	1.451,5	23.406,7
	03.	833,9	4.110,8	1.154,9	3.086,2	5.248,3	0,0	704,5	3.290,8	3.442,1	1.444,5	23.315,9
	04.	889,5	4.088,0	1.125,0	3.074,8	5.267,3	0,0	702,4	3.316,1	3.452,8	1.503,9	23.419,8
	05.	886,2	4.152,5	1.183,6	3.089,9	5.304,8	0,0	703,9	3.268,4	3.484,4	1.504,9	23.578,7
	06.	862,7	4.119,9	1.214,9	3.108,3	5.231,5	0,0	701,8	3.365,2	3.471,0	1.532,1	23.607,4
	07.	1.174,9	4.166,6	1.264,1	3.177,2	5.225,7	0,0	704,7	3.207,7	3.479,5	1.566,8	23.967,2
	08.	1.149,2	4.372,4	1.226,0	3.173,3	5.269,7	0,0	713,8	3.225,5	3.491,1	1.576,3	24.197,2
	09.	1.070,5	4.517,7	1.258,6	3.165,7	5.275,5	0,0	701,1	3.280,7	3.527,4	1.579,5	24.376,7
	10.	1.006,4	4.368,4	1.229,1	3.304,6	5.299,8	0,0	700,6	3.268,7	3.546,7	1.565,2	24.289,4
	11.	946,9	4.391,9	1.269,5	3.349,1	5.321,8	0,0	684,0	3.113,0	3.562,0	1.482,4	24.120,7
	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,8	0,0	681,0	3.363,1	3.446,6	1.580,5	24.470,0

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantonu i općini), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagodavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) takođe obuhvataju i ograničene depozite.

T10a

**Kamatne stope na kredite stanovništvu
(u procentima, na godišnjem nivou)**

Stanovništvo																					
Kamatne stope na kredite u KM									Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom							Revolving krediti, preporučanja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produženi kredit)					
Potrošački krediti						Ostali krediti			Potrošački krediti				Stambeni krediti			Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kreditima s valutnom klauzulom
Godina	Period	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 3 godine IPFKS	preko 3 do 5 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 3 godine IPFKS	preko 3 do 5 godine IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 3 godine IPFKS	preko 3 do 5 godine IPFKS	preko 10 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 3 godine IPFKS	preko 3 do 5 godina IPFKS	Preporučanje	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Preporučanje			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			
2012.	12.	8,058	7,159	8,708	8,030	8,193	6,626	8,288	7,425	6,990	9,027	9,213	8,435	13,123	13,825	13,742			
2013.	01.	8,112	7,420	8,813	7,340	9,449	8,665	...	6,594	7,961	7,710	7,018	9,205	9,196	8,274	13,044	15,064	13,882			
	02.	8,480	7,012	8,748	7,844	9,193	9,120	...	6,752	7,864	7,557	6,387	9,157	9,425	8,309	13,158	15,109	13,880			
	03.	8,227	7,052	8,607	8,028	8,639	8,910	...	6,678	8,042	7,440	6,763	8,578	9,217	8,304	13,090	15,172	13,878			
	04.	8,118	6,435	8,347	7,983	7,179	8,213	...	6,553	7,837	7,864	6,279	8,793	8,692	8,097	13,120	15,159	13,869			
	05.	8,321	6,384	7,831	7,880	8,475	8,935	...	6,518	7,673	7,516	5,964	8,616	8,636	8,432	13,001	14,381	13,831			
	06.	7,342	6,697	7,926	8,091	8,095	9,055	...	6,511	7,304	7,625	6,353	8,842	8,711	8,686	12,576	14,543	13,830			
	07.	7,553	...	8,336	7,865	7,476	8,014	...	6,599	7,713	7,430	5,997	8,647	8,645	9,090	12,579	14,683	13,857			
	08.	7,443	...	8,195	7,893	7,490	8,844	...	6,272	7,960	...	6,922	8,649	8,440	8,809	12,584	14,596	13,917			
	09.	7,493	...	7,952	7,378	7,738	6,342	7,787	7,622	6,584	8,553	8,352	9,047	12,553	14,617	13,928			
	10.	7,576	6,396	7,774	6,789	7,916	8,659	...	6,211	7,381	7,529	5,928	8,462	8,409	8,737	12,530	14,620	13,303			
	11.	8,005	...	7,607	6,772	7,661	8,216	...	6,427	7,184	7,357	6,459	8,346	8,278	8,596	12,471	14,617	13,948			
	12.	7,106	...	7,680	7,018	7,248	8,542	...	6,360	7,497	7,375	6,056	8,429	8,720	8,599	12,442	14,622	13,907			
2014.	01.	6,832	6,080	7,748	7,206	7,085	8,188	...	6,254	7,543	8,085	5,700	8,476	7,843	8,792	12,449	14,616	13,897			
	02.	6,180	...	7,869	8,645	7,974	7,939	...	6,417	6,956	7,596	5,320	8,168	8,106	8,774	12,414	14,607	13,863			
	03.	7,544	...	7,942	6,958	7,990	7,918	...	6,291	8,104	8,047	6,264	8,519	7,082	8,043	12,481	14,619	13,865			
	04.	7,783	5,178	7,330	7,013	8,534	8,254	...	6,287	7,647	8,055	6,828	8,034	6,889	8,294	12,447	14,618	13,828			
	05.	7,907	5,537	7,396	6,169	8,320	8,010	...	6,032	8,082	7,493	6,149	8,131	7,736	8,386	12,444	14,618	13,861			
	06.	7,513	5,241	7,410	6,181	7,316	8,662	...	6,006	7,298	7,741	6,604	8,382	7,732	8,254	12,438	14,620	13,886			
	07.	7,766	...	7,579	6,296	7,636	8,324	...	6,226	8,112	7,304	6,224	8,587	8,028	7,994	12,434	14,615	13,901			
	08.	7,633	...	7,821	6,916	7,557	8,379	...	6,043	7,581	7,631	6,400	8,431	7,796	8,243	12,455	14,595	13,906			
	09.	7,667	...	7,782	6,986	8,059	8,238	...	6,151	7,045	7,383	6,291	8,522	7,968	7,784	12,392	14,652	13,927			
	10.	7,685	...	7,433	7,013	7,237	7,493	...	5,889	7,339	7,066	6,470	8,336	8,188	7,498	12,324	14,603	13,909			
	11.	7,737	...	7,531	7,134	6,806	8,520	...	6,340	7,068	6,854	5,943	8,311	7,699	8,198	12,297	14,680	13,910			
	12.	7,663	7,728	7,180	7,090	5,689	8,200	...	6,120	6,819	6,010	6,172	8,408	7,485	7,520	11,516	14,652	13,858			

Revidirani podaci za 2012 i 2013. godinu.

Bilješka:

Statistika kamatnih stopa na nivou BiH, od januara 2012. godine, usklađena s metodologijom koju je propisala Evropska centralna banka. Više detalja dostupno putem linka: <http://www.cbbh.ba/index.php?id=883&lang=bs&sub=sk>

Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnošću. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnošću podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i preporačenjima stanovništvu.

**Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima
(u procentima, na godišnjem nivou)**

Nefinansijska preduzeća														
Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom								
Godina	Razdoblje	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR	Revolving krediti i prekoračenja			
		promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509
2013.	01.	7,995	8,480	6,604	6,312	8,211	8,375	7,201	7,462	6,928	7,686	6,907	7,017	6,573
	02.	8,096	8,382	6,563	6,282	7,953	8,549	7,696	7,392	7,354	7,122	7,358	6,995	6,471
	03.	8,080	8,133	6,806	6,374	7,983	8,738	7,629	7,392	7,368	7,314	6,493	7,044	6,535
	04.	8,045	8,179	6,915	6,165	7,865	8,563	8,223	7,030	6,924	6,386	6,937	7,129	6,535
	05.	8,127	8,633	6,412	5,519	7,948	8,419	8,314	6,932	7,407	7,809	6,985	6,985	6,515
	06.	8,012	8,280	6,490	6,262	7,848	8,528	7,552	7,082	6,800	7,066	6,497
	07.	7,733	7,892	6,429	5,815	7,906	8,936	8,424	6,447	7,971	5,328	5,668	7,093	6,532
	08.	8,001	7,369	6,564	6,496	8,041	8,978	8,054	6,661	6,182	7,147	6,534
	09.	8,030	7,887	6,948	6,653	7,666	8,950	8,479	7,097	7,431	6,836	5,879	6,996	6,508
	10.	7,857	7,248	6,882	6,308	7,873	8,712	8,096	7,060	7,547	7,762	5,890	6,917	6,701
	11.	7,861	7,175	6,221	6,997	7,778	8,624	7,958	6,790	7,185	...	5,300	6,970	6,526
	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517
2014.	01.	7,571	7,922	6,493	6,828	8,297	7,963	7,478	6,564	6,413	6,868	6,508
	02.	7,501	8,398	5,967	6,662	8,402	8,745	8,143	7,295	6,689	7,012	5,999	6,810	6,501
	03.	7,905	7,882	6,542	6,330	7,549	8,592	8,093	6,150	7,485	6,979	5,599	6,714	6,517
	04.	7,698	7,615	6,507	6,001	7,582	8,096	7,506	6,485	5,886	7,532	5,734	6,776	6,555
	05.	7,769	7,979	6,583	6,491	7,567	8,147	8,079	6,450	6,990	7,738	5,154	6,656	6,565
	06.	7,585	8,219	6,247	5,918	7,379	7,609	7,713	5,778	7,845	6,292	5,894	6,593	6,602
	07.	7,442	7,650	6,503	6,998	7,493	8,129	7,111	6,672	6,871	6,802	5,888	6,692	6,614
	08.	7,273	7,987	6,375	7,191	7,469	8,464	6,787	6,887	7,116	7,464	5,925	6,668	6,598
	09.	7,213	7,281	5,985	6,019	7,633	7,631	7,729	6,879	6,369	...	6,365	6,533	6,556
	10.	7,128	7,283	5,846	5,441	7,659	7,512	7,179	6,380	7,122	7,620	5,626	6,508	6,525
	11.	7,354	6,850	5,736	4,965	7,283	7,894	7,781	6,613	7,529	6,888	6,146	6,399	6,519
	12.	7,071	7,097	5,798	6,003	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311

Revidirani podaci za januar 2013. godine.

Bilješka:

Statistika kamatnih stopa na nivou BiH, od januara 2012. godine, usklađena s metodologijom koju je propisala Evropska centralna banka. Više detalja dostupno putem linka: <http://www.cbbh.ba/index.php?id=883&lang=bs&sub=sk>

Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice se odnose na postojeće poslove (preostala stanja). IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T10c

Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća (u procentima, na godišnjem nivou)

		Stanovništvo										Nefinansijska preduzeća														
		Depoziti u KM i depoziti u valutama klasičnom					Depoziti u EUR					Depoziti u stranoj valuti					Depoziti u KM i u valutama klasičnom					Depoziti u stranoj valuti				
		i dogovorenim dospeljem					i dogovorenim dospeljem					i dogovorenim dospeljem					i dogovorenim dospeljem					i dogovorenim dospeljem				
		Godina	Period	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prilivom)	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prilivom)	u dogovorenim dospeljem	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prilivom)	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prilivom)	Depoziti po viđenju (prilivom)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21						
2012.	12.	2,079	3,205	4,441	0,140	2,384	3,343	4,022	0,342	1,953	0,092	3,467	4,868	4,159	0,176	1,456	4,026	...	0,136	0,098						
2013.	01.	2,169	3,209	4,035	0,139	2,228	3,354	3,887	0,349	1,707	0,090	3,757	4,788	4,448	0,192	1,908	4,127	5,331	0,132	0,158						
	02.	2,120	3,484	3,835	0,135	2,200	3,452	4,188	0,342	1,653	0,089	3,334	4,930	4,581	0,190	2,114	4,102	4,806	0,128	0,159						
	03.	1,957	3,182	3,796	0,134	2,243	3,279	4,158	0,345	1,465	0,090	2,228	4,076	4,809	0,209	2,424	3,829	...	0,152	0,240						
	04.	1,959	3,459	3,584	0,133	2,239	3,268	3,784	0,318	1,793	0,090	2,119	4,569	4,158	0,206	1,746	4,563	4,393	0,139	0,184						
	05.	2,117	3,157	3,541	0,157	2,253	3,338	3,915	0,305	2,054	0,082	2,152	4,347	4,740	0,220	1,635	4,080	...	0,209	0,199						
	06.	2,244	3,282	3,675	0,138	2,281	3,438	4,203	0,264	2,875	0,087	2,469	4,452	3,857	0,216	1,471	4,431	...	0,210	0,110						
	07.	2,116	3,301	3,712	0,125	2,238	3,212	4,071	0,262	1,195	0,081	2,307	4,150	4,054	0,210	2,173	0,229	0,161						
	08.	2,228	3,399	3,639	0,119	2,312	3,355	4,094	0,254	1,350	0,088	2,390	4,091	4,068	0,230	1,097	4,045	3,995	0,137	0,158						
	09.	2,116	3,320	3,614	0,116	2,293	3,282	4,199	0,246	1,707	0,076	2,307	4,132	4,279	0,231	2,235	3,685	4,123	0,152	0,171						
	10.	2,186	3,324	3,483	0,117	2,248	3,328	4,010	0,245	1,400	0,075	2,323	4,035	4,528	0,249	2,050	4,082	...	0,151	0,156						
	11.	1,956	3,233	3,676	0,116	2,115	3,330	4,104	0,242	1,348	0,075	2,011	4,373	3,630	0,237	1,314	2,892	...	0,146	0,122						
	12.	1,973	3,190	3,866	0,116	2,068	3,190	4,054	0,240	1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	...	0,144	0,157						
2014.	01.	2,015	3,125	3,625	0,111	2,025	3,074	3,931	0,228	1,874	0,075	1,656	3,737	3,444	0,217	2,446	3,030	...	0,202	0,120						
	02.	1,911	3,188	3,571	0,113	1,902	3,196	3,860	0,219	1,622	0,077	2,354	3,953	3,954	0,217	...	3,398	4,780	0,202	0,171						
	03.	1,887	3,275	3,553	0,097	1,913	3,194	4,016	0,209	1,687	0,078	1,801	3,446	3,909	0,206	1,573	2,947	...	0,211	0,199						
	04.	1,632	3,205	3,355	0,104	1,801	3,335	3,568	0,221	1,947	0,097	1,957	3,744	4,035	0,219	2,335	3,637	...	0,242	0,167						
	05.	1,646	3,212	3,305	0,094	1,696	3,207	3,579	0,198	1,921	0,078	0,826	3,388	2,912	0,216	1,079	3,840	...	0,183	0,142						
	06.	1,405	3,298	3,258	0,095	1,510	3,232	3,832	0,202	1,437	0,079	1,149	3,150	4,502	0,204	1,518	...	3,375	0,201	0,095						
	07.	1,174	3,256	3,131	0,094	1,892	3,134	3,308	0,195	1,141	0,077	0,821	3,763	3,741	0,195	2,191	2,601	3,559	0,213	0,150						
	08.	1,555	3,225	3,178	0,091	1,659	3,100	3,369	0,157	1,081	0,058	0,912	3,009	3,653	0,206	1,308	3,051	3,414	0,211	0,113						
	09.	1,577	3,032	3,117	0,090	1,666	3,104	3,313	0,194	1,190	0,063	1,634	3,329	3,641	0,219	2,176	...	3,775	0,201	0,149						
	10.	1,602	3,175	3,056	0,089	1,642	3,132	3,336	0,190	1,019	0,065	1,161	3,250	3,066	0,201	1,173	2,300	3,358	0,143	0,128						
	11.	1,457	2,928	3,050	0,089	1,545	3,040	3,406	0,188	1,068	0,065	1,781	3,058	2,122	0,210	1,973	3,266	...	0,160	0,136						
	12.	1,263	2,764	2,980	0,089	1,431	2,901	3,173	0,181	0,916	0,064	0,760	2,852	2,970	0,203	1,890	...	2,319	0,132	0,094						

Bilješka:

Statistika kamatnih stopa na nivou BiH, od januara 2012. godine, usklađena s metodologijom koju je propisala Evropska centralna banka. Više detalja dostupno putem linka: <http://www.cbbh.ba/index.php?id=883&lang=bs&sub=sk>

Kamatne stope na depozite po viđenju se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospeljem se odnose na nove poslove.

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T11

**Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
(na kraju perioda, u milionima KM)**

Godina	Mjesec	DEPOZITI			KREDITI		
		Posredni depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kreditni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
1997.	12.	784,1	598,3	1.382,4	956,7	1.482,9	2.439,6
1998.	12.	983,8	678,7	1.662,5	1.028,2	1.892,6	2.920,8
1999.	12.	1.107,7	712,1	1.819,9	852,3	1.928,9	2.781,2
2000.	12.	1.385,8	568,0	1.953,7	878,3	2.138,6	3.017,0
2001.	12.	2.061,5	1.209,3	3.270,7	913,3	2.425,7	3.339,0
2002.	12.	2.293,8	1.430,5	3.724,3	1.097,8	3.183,3	4.281,1
2003.	12.	2.553,8	1.812,3	4.366,0	1.233,5	3.888,0	5.121,5
2004.	12.	3.121,7	2.456,7	5.578,4	1.576,2	4.350,9	5.927,1
2005.	12.	3.876,1	3.000,1	6.876,3	1.837,0	5.707,1	7.544,2
2006.	12.	4.005,1	4.758,1	8.763,2	2.068,8	7.130,4	9.199,2
2007.	12.	5.106,5	6.980,7	12.087,2	2.552,7	9.298,7	11.851,4
2008.	12.	4.905,1	6.970,0	11.875,1	3.439,0	11.070,5	14.509,5
2009.	12.	5.215,1	6.877,0	12.092,1	3.399,7	10.650,4	14.050,1
2010.	12.	5.557,7	6.972,4	12.530,0	3.626,5	10.916,9	14.543,4
2011.	12.	5.518,1	7.474,9	12.993,0	3.984,0	11.327,1	15.311,1
2012.	12.	5.306,9	8.019,6	13.326,5	4.283,0	11.658,7	15.941,7
2013.	12.	5.771,9	8.478,0	14.249,9	4.330,2	12.074,7	16.405,0
2014.	12.	6.292,8	9.083,3	15.376,1	4.182,4	12.705,3	16.887,7
2014.	01.	5.751,5	8.577,6	14.329,2	4.347,8	12.028,0	16.375,7
	02.	5.858,3	8.587,5	14.445,8	4.442,1	12.074,2	16.516,4
	03.	5.819,3	8.608,4	14.427,7	4.451,9	12.172,3	16.624,1
	04.	5.767,9	8.668,8	14.436,7	4.402,1	12.234,4	16.636,5
	05.	5.859,0	8.746,3	14.605,3	4.461,6	12.265,9	16.727,5
	06.	5.825,8	8.696,6	14.522,4	4.454,7	12.405,6	16.860,2
	07.	6.217,0	8.775,7	14.992,7	4.314,1	12.450,5	16.764,6
	08.	6.352,5	8.821,3	15.173,8	4.246,8	12.476,0	16.722,8
	09.	6.442,9	8.827,9	15.270,7	4.347,6	12.509,5	16.857,1
	10.	6.226,5	8.962,7	15.189,2	4.374,3	12.534,1	16.908,4
	11.	6.215,6	9.042,1	15.257,7	4.248,0	12.487,7	16.735,7
	12.	6.292,8	9.083,3	15.376,1	4.182,4	12.705,3	16.887,7

Vidi bilješku na strani...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
 (na kraju perioda, u milionima KM)

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA											Ostali depoziti	Ukupno
		Depoziti entiteta BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada opština	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstava			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13	
1997.	12.	0,0	91,2	17,3	15,1	8,9	11,0	204,8	221,8	63,8	136,1	14,0	784,1	
1998.	12.	0,5	73,7	19,2	11,2	4,4	15,2	235,6	299,1	70,8	240,6	13,4	983,8	
1999.	12.	8,8	48,8	54,4	14,6	19,6	44,4	285,9	298,6	101,4	158,9	72,3	1.107,7	
2000.	12.	12,5	68,8	50,2	29,9	25,1	35,7	334,0	394,1	107,3	236,9	91,2	1.385,8	
2001.	12.	17,7	99,1	86,3	35,6	60,4	55,1	333,4	569,9	88,7	697,2	18,2	2.061,5	
2002.	12.	57,4	149,0	62,0	58,2	50,8	72,3	397,1	544,5	105,9	789,6	7,2	2.293,8	
2003.	12.	47,8	177,4	95,3	63,7	72,2	85,7	501,6	506,6	104,5	892,5	6,4	2.553,8	
2004.	12.	16,4	254,3	163,9	90,6	104,6	86,3	486,9	656,8	118,4	1.134,9	8,6	3.121,7	
2005.	12.	36,6	314,2	231,4	118,7	82,2	113,0	557,9	919,1	108,6	1.385,4	9,1	3.876,1	
2006.	12.	44,2	393,7	351,8	169,8	124,3	155,2	698,3	1.067,2	137,3	853,3	10,1	4.005,1	
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	741,0	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.106,5	
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	782,5	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.905,1	
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,9	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.215,1	
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	724,5	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.557,7	
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1	
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,6	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9	
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9	
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8	
2014.	01.	71,6	361,1	200,9	149,8	75,1	201,3	675,9	1.580,3	195,0	2.227,4	13,0	5.751,5	
	02.	84,6	350,1	230,1	162,6	109,4	233,0	693,4	1.541,1	200,5	2.239,9	13,8	5.858,3	
	03.	78,0	377,0	209,6	158,7	98,6	180,2	687,3	1.553,2	206,0	2.254,4	16,3	5.819,3	
	04.	91,0	375,8	194,3	159,7	88,2	164,7	621,6	1.539,2	209,4	2.310,0	13,9	5.767,9	
	05.	91,8	347,5	219,5	165,5	83,6	181,3	587,9	1.646,5	220,0	2.302,8	12,7	5.859,0	
	06.	75,2	356,3	210,3	161,7	59,6	169,8	585,9	1.658,8	225,8	2.309,8	12,6	5.825,8	
	07.	74,6	628,5	221,9	180,6	83,3	164,6	505,5	1.752,4	248,0	2.344,7	12,9	6.217,0	
	08.	108,2	576,5	236,4	187,6	69,6	220,0	527,7	1.807,4	267,9	2.338,3	13,1	6.352,5	
	09.	104,4	494,8	230,8	195,9	67,4	183,8	603,8	1.906,3	253,1	2.389,0	13,5	6.442,9	
	10.	76,3	489,0	236,5	190,9	63,7	179,3	508,8	1.812,3	249,1	2.409,1	11,5	6.226,5	
	11.	73,3	435,5	252,6	183,2	45,4	193,9	513,2	1.843,8	249,4	2.413,2	12,0	6.215,6	
	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8	

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i orožene depozite, ostale depozite - ostalo.

**Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
(na kraju perioda, u milionima KM)**

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA											Ukupno
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada ostalih zemalja	Depoziti vlada BiH	Depoziti vlada ostalih zemalja	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstava	Ostali depoziti	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
1997.	12.	0,0	225,5	24,7	5,9	5,8	17,6	40,6	128,3	10,7	137,3	1,9	598,3
1998.	12.	0,5	203,3	3,9	7,1	6,3	22,1	38,1	178,1	12,4	206,3	0,6	678,7
1999.	12.	0,4	112,1	10,8	1,6	2,8	19,1	43,5	255,6	18,8	245,9	1,7	712,1
2000.	12.	5,3	56,5	18,0	4,4	7,6	29,7	42,8	86,8	25,8	285,5	5,6	568,0
2001.	12.	10,6	150,2	33,5	4,2	8,5	36,9	60,0	120,7	18,4	750,1	16,2	1.209,3
2002.	12.	23,3	160,6	41,2	12,6	4,2	87,8	59,1	182,9	21,7	831,7	5,3	1.430,5
2003.	12.	29,1	218,8	54,5	22,2	3,1	103,0	127,3	195,0	19,9	1.033,4	6,0	1.812,3
2004.	12.	20,0	128,6	66,3	28,4	2,6	126,2	355,9	336,1	28,3	1.354,2	10,0	2.456,7
2005.	12.	8,2	174,4	58,5	18,9	19,7	190,3	339,1	341,4	41,0	1.801,9	6,7	3.000,1
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	817,1	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,9
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	779,7	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.019,6
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,7	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.478,0
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	670,4	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.083,3
2014.	01.	65,2	171,6	20,8	45,0	38,5	666,6	703,7	542,3	102,5	6.208,3	13,2	8.577,6
	02.	112,7	133,8	21,1	46,2	37,8	664,7	719,1	528,7	100,9	6.209,2	13,2	8.587,5
	03.	113,0	125,1	26,2	50,8	35,9	665,3	683,6	547,1	98,4	6.240,9	22,2	8.608,4
	04.	112,3	181,5	26,5	50,9	32,8	658,4	650,9	548,1	105,2	6.279,8	22,4	8.668,8
	05.	112,1	205,9	27,4	48,3	33,6	655,7	672,0	551,8	100,1	6.325,5	14,0	8.746,3
	06.	111,9	210,6	27,9	44,2	34,3	667,7	584,8	520,9	99,0	6.380,8	14,6	8.696,6
	07.	112,4	228,3	33,2	40,8	32,0	664,4	629,2	512,0	100,2	6.409,1	14,1	8.775,7
	08.	114,7	231,0	34,5	40,8	32,5	673,4	632,4	502,3	103,6	6.440,8	15,2	8.821,3
	09.	114,8	238,9	33,6	40,2	33,0	676,4	544,1	505,8	113,8	6.511,3	16,0	8.827,9
	10.	117,6	204,6	33,8	41,4	36,1	682,2	639,6	502,5	116,6	6.571,9	16,4	8.962,7
	11.	127,4	207,1	33,3	41,6	36,6	673,7	658,2	500,0	113,1	6.636,7	14,4	9.042,1
	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	670,4	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.083,3

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T14

Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
 (na kraju perioda, u milionima KM)

Godina	Mjesec	KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA											Ostali krediti	Ukupno
		Kredit institucijama države	Kredit vladama institucijama	Kredit vladama institucijama	Kredit vladama institucijama	Kredit fondovima socijalne zaštite	Kredit ostalim finansijskim institucijama	Kredit nefinansijskim javnim institucijama	Kredit nefinansijskim privatnim institucijama	Kredit finansijskim privatnim institucijama	Kredit finansijskim privatnim institucijama			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13	
1997.	12.	0,0	129,0	3,0	1,4	0,3	2,7	202,1	516,6	3,4	66,9	31,0	956,7	
1998.	12.	0,0	104,5	4,5	2,6	1,5	0,4	199,8	535,9	6,2	42,7	130,2	1.028,2	
1999.	12.	0,1	20,0	8,4	2,5	5,7	1,1	189,2	548,6	2,6	61,6	12,4	852,3	
2000.	12.	0,7	23,9	1,9	7,2	0,2	3,2	246,6	469,5	33,4	88,3	3,6	878,3	
2001.	12.	0,0	7,5	13,3	8,8	3,4	11,6	215,2	544,5	22,5	84,1	2,5	913,3	
2002.	12.	8,6	23,3	13,7	9,5	5,5	15,3	210,5	655,9	13,2	135,1	7,2	1.097,8	
2003.	12.	0,6	23,5	4,8	16,7	0,0	24,8	158,9	815,2	7,4	154,0	27,6	1.233,5	
2004.	12.	0,0	20,9	2,5	22,2	0,0	31,4	160,6	1.056,0	5,2	270,1	7,2	1.576,2	
2005.	12.	0,0	18,6	3,7	27,8	0,0	41,4	116,8	1.213,8	6,1	396,4	12,5	1.837,0	
2006.	12.	0,1	6,8	2,2	1,4	0,1	30,1	88,8	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.068,8	
2007.	12.	0,0	6,9	2,3	0,3	0,0	53,5	84,6	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.552,7	
2008.	12.	0,0	6,6	2,3	10,4	0,1	69,8	87,4	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.439,0	
2009.	12.	0,0	9,3	2,2	31,7	33,5	33,4	90,9	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.399,7	
2010.	12.	0,0	6,7	2,3	21,9	40,6	28,1	80,3	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.626,5	
2011.	12.	0,0	12,5	1,4	21,5	26,0	37,4	81,5	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.984,0	
2012.	12.	0,0	3,2	0,7	22,2	9,9	41,1	85,0	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.283,0	
2013.	12.	0,0	13,5	0,6	40,1	35,3	28,5	100,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.330,2	
2014.	12.	0,0	27,3	4,0	45,3	26,0	27,4	100,4	2.953,9	4,9	974,2	19,0	4.182,4	
2014.	01.	0,0	13,7	2,0	42,7	43,8	31,8	96,7	3.169,6	6,2	932,8	8,4	4.347,8	
	02.	0,0	13,7	2,3	46,8	48,5	30,3	99,7	3.256,9	6,1	929,1	8,8	4.442,1	
	03.	0,0	13,2	3,0	39,0	48,4	31,8	96,9	3.254,4	6,1	948,9	10,2	4.451,9	
	04.	0,0	27,2	1,3	40,1	39,0	32,7	107,1	3.202,2	5,3	932,7	14,5	4.402,1	
	05.	0,0	27,7	8,9	41,1	44,3	30,9	105,1	3.229,1	5,4	954,1	15,2	4.461,6	
	06.	0,0	56,3	8,9	40,4	44,7	33,7	100,2	3.185,4	5,4	963,7	16,0	4.454,7	
	07.	0,0	28,2	19,8	43,7	26,5	32,6	93,9	3.079,4	6,0	965,7	18,2	4.314,1	
	08.	0,0	29,2	29,5	38,6	21,5	33,0	90,7	3.014,6	6,3	964,3	19,2	4.246,8	
	09.	0,0	37,6	29,7	39,2	28,6	33,2	92,3	3.087,3	6,2	974,5	19,1	4.347,6	
	10.	0,0	24,5	19,5	51,0	33,1	28,1	93,2	3.122,4	6,4	976,7	19,3	4.374,3	
	11.	0,0	41,3	21,8	44,9	17,4	25,8	94,6	2.995,0	5,2	979,3	22,6	4.248,0	
	12.	0,0	27,3	4,0	45,3	26,0	27,4	100,4	2.953,9	4,9	974,2	19,0	4.182,4	

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

**Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
(na kraju perioda, u milionima KM)**

Godina	Mjesec	KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA											Ukupno
		Krediti institucijama BHT	Krediti vladama institucijama	Kredit vladama institucijama	Kredit vladama institucijama	Kredit fondovima socijalne zaštite	Kredit ostalim finansijskim institucijama	Kredit nefinansijskim javnim poduzećima	Kredit nefinansijskim privatnim poduzećima	Kredit neprofitnim organizacijama	Kredit stanovnicima	Ostali krediti	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
1997.	12.	5,6	897,0	518,1	3,4	54,0	4,8	1.482,9
1998.	12.	5,0	900,2	778,4	0,7	204,8	3,3	1.892,6
1999.	12.	5,2	814,0	900,8	2,1	206,4	0,4	1.928,9
2000.	12.	7,8	1.426,5	405,4	3,1	295,9	0,0	2.138,6
2001.	12.	8,4	1.215,6	598,3	5,7	597,8	0,0	2.425,7
2002.	12.	12,4	1.044,2	786,3	4,5	1.321,2	14,6	3.183,3
2003.	12.	15,4	1.007,8	1.044,3	3,9	1.812,4	4,2	3.888,0
2004.	12.	28,7	531,1	1.422,2	6,8	2.357,5	4,7	4.350,9
2005.	12.	26,5	578,3	2.030,2	10,8	3.057,0	4,4	5.707,1
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	542,5	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	7.130,4
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	539,6	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	9.298,7
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	539,1	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	11.070,5
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	542,9	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.650,4
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	657,4	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.916,9
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	682,5	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	11.327,1
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	700,4	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.658,7
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	728,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	12.074,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	753,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.705,3
2014.	01.	0,0	414,8	74,9	294,7	16,6	23,4	722,0	4.341,9	16,2	6.120,9	2,4	12.028,0
	02.	0,0	430,4	76,3	287,9	15,8	23,1	730,8	4.353,6	15,6	6.138,3	2,4	12.074,2
	03.	0,0	427,0	84,9	299,2	14,9	22,0	724,9	4.377,3	15,8	6.203,9	2,3	12.172,3
	04.	0,0	423,7	83,2	296,4	14,0	22,2	717,0	4.398,0	10,9	6.266,6	2,4	12.234,4
	05.	0,0	420,9	92,3	295,2	13,5	22,0	721,8	4.378,8	10,9	6.308,3	2,3	12.265,9
	06.	0,0	445,3	109,5	299,1	12,9	23,0	720,5	4.423,6	10,8	6.358,6	2,3	12.405,6
	07.	0,0	436,9	118,6	295,6	12,3	21,0	726,6	4.435,1	10,5	6.391,7	2,4	12.450,5
	08.	0,0	434,8	137,0	298,0	21,3	20,5	736,3	4.418,7	10,1	6.396,9	2,5	12.476,0
	09.	0,0	431,4	135,2	299,7	20,5	19,4	749,7	4.410,4	9,9	6.430,9	2,4	12.509,5
	10.	0,0	432,7	144,6	286,2	19,7	19,8	747,3	4.413,4	9,6	6.458,5	2,3	12.534,1
	11.	0,0	433,6	152,6	289,4	47,9	17,2	747,9	4.323,1	9,6	6.464,3	2,2	12.487,7
	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	753,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.705,3

Vidi bilješku na strani ...

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

T16

Kupovina i prodaja KM
(u hiljadama KM)

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ saldo
1	2	3	4	5 (3-4)	6
1997.	12.	71.484	71.160	324	324
1998.	12.	382.193	319.508	62.685	63.009
1999.	12.	1.136.535	577.983	558.552	621.561
2000.	12.	1.413.730	1.287.796	125.934	747.495
2001.	12.	3.758.768	2.141.044	1.617.724	2.365.219
2002.	12.	3.665.370	3.907.317	-241.947	2.123.272
2003.	12.	2.026.594	1.751.730	274.864	2.398.136
2004.	12.	4.295.881	3.648.609	647.273	3.045.409
2005.	12.	3.324.413	2.623.382	701.031	3.746.440
2006.	12.	3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.	12.	3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.	12.	4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.	12.	4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.	12.	5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.	12.	5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.	12.	5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.	12.	4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.	12.	5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2014.	01.	230.213	362.140	-131.927	6.010.089
	02.	315.380	304.566	10.814	6.020.903
	03.	260.958	297.179	-36.221	5.984.682
	04.	386.749	213.267	173.482	6.158.163
	05.	218.567	221.263	-2.696	6.155.468
	06.	407.913	416.605	-8.691	6.146.776
	07.	783.689	407.523	376.165	6.522.942
	08.	423.120	229.070	194.050	6.716.992
	09.	466.811	424.614	42.197	6.759.189
	10.	398.051	493.859	-95.808	6.663.381
	11.	401.747	342.703	59.044	6.722.425
	12.	772.161	666.259	105.902	6.828.327

T17

**Prosječne obavezne rezerve
(u hiljadama KM)**

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CB BiH	Ukupna sredstva za održavanje obavezne rezerve*	Razlika 7=6-4
1	2	3	4	5	6	7=6-4
1998.	12.	131.976	13.198	38.350	42.028	28.830
1999.	12.	288.950	28.895	107.506	115.974	87.079
2000.	12.	709.104	70.910	232.435	260.143	189.233
2001.	12.	979.952	97.995	242.144	340.140	242.144
2002.	12.	1.510.313	151.031	317.169	460.097	309.065
2003.**	12.					
2004.	12.	6.596.857	406.560	1.061.712	1.061.712	655.151
2005.	12.	8.456.603	885.528	1.516.182	1.516.182	630.653
2006.	12.	10.905.879	1.635.882	2.372.908	2.372.908	737.026
2007.	12.	14.328.455	2.149.268	3.309.562	3.309.562	1.160.294
2008.	12.	17.320.130	2.961.865	3.630.571	3.630.571	668.706
2009.	12.	16.194.265	1.754.398	3.010.417	3.010.417	1.256.019
2010.	12.	15.617.849	1.624.905	3.154.793	3.154.793	1.529.888
2011.	12.	15.227.393	1.323.886	2.959.315	2.959.315	1.635.429
2012.	12.	14.755.574	1.257.850	2.711.013	2.711.013	1.453.163
2013.	12.	15.162.241	1.290.758	3.103.865	3.103.865	1.813.107
2014.	12.	15.999.278	1.370.137	3.577.824	3.577.824	2.207.688
2014.	01.	15.706.870	1.343.434	3.412.406	3.412.406	2.068.973
	02.	15.695.923	1.342.371	3.403.193	3.403.193	2.060.822
	03.	15.739.902	1.346.948	3.351.896	3.351.896	2.004.948
	04.	15.678.180	1.340.562	3.366.649	3.366.649	2.026.088
	05.	15.768.405	1.348.988	3.437.365	3.437.365	2.088.377
	06.	15.783.696	1.348.990	3.422.732	3.422.732	2.073.742
	07.	15.920.519	1.364.415	3.684.019	3.684.019	2.319.604
	08.	16.191.541	1.389.386	3.764.756	3.764.756	2.375.369
	09.	16.416.306	1.410.239	3.856.249	3.856.249	2.446.010
	10.	16.379.844	1.405.288	3.778.209	3.778.209	2.372.921
	11.	16.357.824	1.400.369	3.750.029	3.750.029	2.349.660
	12.	16.352.327	1.400.648	3.706.385	3.706.385	2.305.737

Bilješka:

Od 1. juna 2003. u obračunu obavezne rezerve došlo je do sljedećih promjena: stopa obavezne rezerve je smanjena sa 10% na 5%, u osnovicu za obračun obavezne rezerve ulaze depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i ostalim valutama izraženi u KM, dok se gotovina u trezorima banaka isključuje iz sredstava za održavanje obavezne rezerve.

Od 1. septembra 2004. stopa obavezne rezerve povećana je na 7,5%, a od 1. decembra 2004. na 10%.

Od 1. decembra 2005. stopa obavezne rezerve iznosi 15%. Stopa naknade se utvrđivala: - na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obaveznu rezervu po stopi 0,5% - na iznos sredstava iznad obavezne rezerve na bazi aritmetičke sredine ili ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koji je u istom periodu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2008. stopa obavezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

Od 11. oktobra 2008. stopa obavezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2009. stopa obavezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 1. maja 2009. stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. stopa naknade se utvrđuje:

- na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezne rezerve po stopi 0,50%.

- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. jula 2010. stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promijenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve ostala nepromijenjena.

Od 1. februara 2011. stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromijenjena.

Od 1. augusta 2011. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*U ukupna sredstva za održavanje obavezne rezerve do 2003. uključivala su se i sredstva u trezorima banaka.

**Podatak o prosječnoj obaveznjoj rezervi za 2003. nije primijenjen zbog promjene u načinu obračuna obavezne rezerve od 1. juna 2003.

T18

Transakcije u platnom prometu
(u milionima KM)

Godina	Mjesec	HTGS		ŽIRONLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2001.	12.	332.622	9.701	11.583.600	7.144	11.916.222	16.845
2002.	12.	257.691	13.520	15.269.148	8.990	15.526.839	22.510
2003.	12.	293.847	14.460	17.427.404	9.883	17.721.251	24.342
2004.	12.	480.935	19.179	20.761.227	9.205	21.242.162	28.384
2005.	12.	521.014	27.237	22.388.413	8.958	22.909.427	36.195
2006.	12.	591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.	12.	704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.	12.	766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.	12.	692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.	12.	713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.	12.	760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.	12	763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.	12	773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.	12.	821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2014.	01.	56.563	4.595	2.707.261	975	2.763.824	5.569
	02.	59.636	5.185	2.796.908	1.017	2.856.544	6.202
	03.	65.139	5.176	3.094.418	1.139	3.159.557	6.314
	04.	72.195	6.444	3.220.934	1.227	3.293.129	7.671
	05.	60.662	5.588	2.806.870	1.046	2.867.532	6.634
	06.	66.057	5.896	3.098.749	1.147	3.164.806	7.043
	07.	74.370	7.783	3.366.148	1.260	3.440.518	9.043
	08.	67.362	6.966	3.028.828	1.152	3.096.190	8.117
	09.	75.098	7.031	3.232.244	1.248	3.307.342	8.279
	10.	75.596	6.505	3.342.589	1.277	3.418.185	7.782
	11.	65.706	5.705	2.898.727	1.101	2.964.433	6.807
	12.	83.513	7.025	3.514.764	1.372	3.598.277	8.396

Godina	TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN					Ukupno	FINANSUSKI RAČUN	NETO GREŠKE I PROPUSTI
	Tekući račun				Kapitalni račun			
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak				
2007.	-8.747	2.129	670	3.901	415	-1.632	-1.736	-104
2008.	-10.472	2.186	943	3.827	383	-3.132	-3.314	-182
2009.	-7.632	1.748	955	3.341	350	-1.238	-1.126	112
2010.	-7.426	1.953	413	3.529	389	-1.142	-987	155
2011.	-8.080	1.847	211	3.540	357	-2.127	-2.050	77
2012.	-8.002	1.801	238	3.679	336	-1.948	-1.737	212
2013.	-7.316	1.806	330	3.669	337	-1.174	-859	315
2014.	-8.101	1.822	314	3.898	516	-1.551	-1.301	251
2012. Q1	-1.798	385	101	828	76	-408	-650	-241
Q2	-1.924	464	9	930	80	-441	-303	138
Q3	-2.256	538	115	944	91	-568	-404	164
Q4	-2.024	413	12	978	89	-532	-380	152
2013. Q1	-1.661	384	78	832	78	-290	-464	-175
Q2	-1.676	486	-60	918	79	-253	-235	17
Q3	-1.922	527	168	946	91	-189	-3	186
Q4	-2.058	409	145	972	89	-443	-157	286
2014. Q1	-1.795	426	65	825	77	-403	-560	-157
Q2	-1.967	435	14	991	85	-442	-300	143
Q3	-2.189	541	111	1.046	178	-313	-123	190
Q4	-2.150	420	125	1.037	176	-392	-317	75

T20

Tekući i kapitalni račun
(u milionima KM)

Godina	TEKUĆI RAČUN										KAPITALNI RAČUN				
	Ukupno			Roba		Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak					
	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Saldo	
2007.	11.480	13.527	-2.047	2.802	11.738	3.024	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415	
2008.	12.250	15.763	-3.513	3.397	14.062	3.161	779	1.656	713	4.036	209	383	0	383	
2009.	10.853	12.442	-1.590	3.213	11.000	2.795	895	1.265	309	3.579	238	350	0	350	
2010.	11.909	13.440	-1.531	4.281	11.911	2.960	804	881	468	3.787	257	389	0	389	
2011.	12.780	15.264	-2.483	5.134	13.481	2.894	780	934	725	3.818	278	357	0	357	
2012.	12.922	15.201	-2.279	5.166	13.506	2.929	785	871	633	3.957	277	336	0	336	
2013.	13.364	14.868	-1.504	5.604	13.323	2.968	752	845	515	3.948	279	337	0	337	
2014.	14.202	16.261	-2.059	6.153	14.546	2.928	806	926	612	4.196	298	516	0	516	
2012. Q1	2.815	3.300	-485	1.122	3.003	600	132	199	98	895	67	76	0	76	
Q2	3.379	3.898	-519	1.422	3.429	741	192	218	209	998	68	80	0	80	
Q3	3.495	4.152	-657	1.320	3.667	926	295	232	117	1.017	73	91	0	91	
Q4	3.233	3.851	-619	1.302	3.406	662	166	222	210	1.047	70	89	0	89	
2013. Q1	2.964	3.330	-366	1.232	2.999	628	137	202	124	902	70	78	0	78	
Q2	3.507	3.838	-330	1.529	3.310	777	184	213	273	988	70	79	0	79	
Q3	3.566	3.845	-279	1.430	3.447	896	272	227	58	1.014	68	91	0	91	
Q4	3.327	3.856	-529	1.413	3.567	667	159	204	59	1.043	71	89	0	89	
2014. Q1	3.122	3.600	-478	1.358	3.238	653	141	216	151	895	70	77	0	77	
Q2	3.519	4.044	-525	1.531	3.563	696	194	230	217	1.062	71	85	0	85	
Q3	3.912	4.401	-490	1.624	3.886	909	294	253	142	1.126	80	178	0	178	
Q4	3.650	4.216	-566	1.640	3.859	669	178	227	102	1.113	76	176	0	176	

Godina	FINANSIJSKI RAČUN				Ukupno
	Direktne investicije	Portfolio investicije	Ostale investicije	Rezervna aktiva	
2007.	-2.560	4	-422	1.242	-1.736
2008.	-1.315	29	-1.565	-462	-3.314
2009.	-344	274	-952	-104	-1.126
2010.	-532	173	-886	258	-987
2011.	-674	46	-1.389	-33	-2.050
2012.	-509	16	-1.316	73	-1.737
2013.	-439	130	-1.259	709	-859
2014.	-826	96	-1.255	685	-1.301
2012. Q1	-56	-7	-273	-314	-650
Q2	-158	44	41	-230	-303
Q3	-149	-18	-631	394	-404
Q4	-146	-4	-453	224	-380
2013. Q1	-324	50	-22	-168	-464
Q2	-208	21	-290	241	-235
Q3	-30	20	-441	447	-3
Q4	122	39	-507	189	-157
2014. Q1	-298	8	-109	-161	-560
Q2	-235	27	-254	163	-300
Q3	-145	-19	-584	625	-123
Q4	-147	81	-308	57	-317

Kreditor	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.		
					Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	237.153	269.064	339.601	617.207	597.260	96.458	693.718
Međunarodne i regionalne organizacije	194.974	226.021	290.493	559.130	547.007	73.685	620.692
Evropska investicijska banka	25.148	30.871	38.236	40.804	29.350	22.233	51.583
Evropska banka za obnovu i razvoj	57.909	72.598	75.034	90.998	100.925	11.511	112.436
Svjetska banka - IDA	38.642	43.102	49.547	51.296	43.172	13.317	56.489
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	47.811	48.164	51.290	45.057	35.106	8.384	43.490
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	654	651	991	1.818	2.287	799	3.086
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.489	1.932	2.341	6.412	2.385	517	2.902
MMF	11.001	15.463	64.134	318.723	325.959	12.840	338.799
EUROFIMA	7.580	8.398	0	0	0	0	0
Evropska komisija	4.741	4.844	8.919	4.022	7.823	4.084	11.907
Vlada i vladine agencije	42.179	43.043	49.108	58.077	50.253	22.773	73.026
Pariski klub ¹⁾	27.402	28.470	30.493	31.746	21.697	12.114	33.811
Saudijski fond za razvoj	2.721	2.607	3.050	4.808	3.102	1.403	4.505
Ostala bilateralna ²⁾	12.056	11.966	15.566	21.523	25.454	9.255	34.710
Privatni kreditori	63.680	70.927	73.682	67.604	62.569	4.608	67.177
Londoni klub ¹⁾	63.680	70.927	73.682	67.604	62.569	4.608	67.177
Ukupno	300.832	339.992	413.283	684.810	659.829	101.066	760.895

Izvor: Ministarstvo za finansije i trezor BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KfW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (Bawag), Raiffeisen banka

Kreditor	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.*	Neangžirano sa 2014.*
Javni kreditori								
Međunarodne i regionalne organizacije								
Evropska investicijska banka	246.090	368.263	537.870	704.579	973.305	1.197.893	1.461.725	732.654
Evropska banka za obnovu i razvoj	217.243	357.804	427.819	481.540	623.344	743.616	752.038	106.987
Svjetska banka - IDA	1.497.781	1.497.460	1.738.590	1.803.033	1.769.456	1.692.110	1.804.338	252.333
Svjetska banka - IBRD ⁵⁾	614.372	569.232	654.872	692.060	675.710	622.817	713.731	136.187
Evropska razvojna banka	29.359	31.834	35.843	37.180	36.776	35.180	63.239	26.599
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	51.447	56.108	64.100	68.235	70.302	69.067	74.075	7.555
Međunarodni monetarni fond	0	388.705	767.071	784.851	950.444	851.771	1.061.656	0
EUROFIMA ¹⁾	23.071	13.146	7.839	0	0	0	0	0
Evropska komisija	78.233	78.233	74.322	70.410	62.587	250.346	242.523	0
Ostalo ²⁾	7.399	10.295	14.163	14.033	12.690	13.644	20.460	56.449
Vlada i vladine agencije								
Saudijski razvojni fond	27.188	24.428	24.424	33.780	49.628	68.419	87.916	13.077
Pariski klub ³⁾	879.236	828.455	834.959	825.224	781.672	755.540	815.779	0
Japan	61.947	57.642	69.858	73.248	62.324	48.251	47.081	166.258
Kuvajt ³⁾	36.945	29.381	30.829	28.997	27.971	24.212	24.132	0
Ostalo ³⁾⁴⁾	188.865	198.101	316.369	395.378	446.030	468.033	499.277	532.916
Privatni kreditori								
Londonski klub ¹⁾	230.489	651.298	599.205	541.875	479.306	416.737	354.168	0
Ostalo	50.727	73.717	90.687	106.621	133.936	151.182	159.512	21.296
Ukupno	4.240.392	5.234.102	6.288.820	6.661.044	7.155.480	7.408.819	8.181.651	2.052.312

Izvor: Baza podataka Ministarstva finansija i trezora BiH

Bilješka: Stanje duga na kraju perioda Q4 predstavlja stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preračunom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po kursnoj listi CBBIH važećoj za posmatrani datum. Pored navedenog, postoji i državna garancija BiH za kredit javnim preduzećima u iznosu od 11,34 miliona KM.

1) Dug nastao prije 1992.

2) Uključuje OPEC fond.

3) Uključuje i direktno zaduženje entitetskih vlada.

4) Ova kategorija uključuje: Austriju, Belgiju, Mađarsku, Portugal, Španiju, Švedsku, Koreju, KfW agenciju i Banku za rad i privredu i Austrijsku poštansku štedionicu.

5) Uključuje stari i novi dug

* Preliminarni podaci

**Podaci revidirani u skladu s izmjenama u bazi podataka od 12.02.2015.

Devizne rezerve CBBiH
 (na kraju perioda, u milionima KM)

(na kraju perioda, u milijunima KM)											
Godina	Mjesec	BRUTO DEVIZNE REZERVE							Neto devizna rezerva	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
1997.	12.	0,0	0,0	6,2	138,0	0,0	0,0	144,1	144,1	160,3	-16,1
1998.	12.	0,0	0,0	32,7	250,6	0,0	0,0	283,3	283,3	253,9	29,4
1999.	12.	0,0	0,0	83,5	782,2	1,3	0,0	867,0	866,9	836,7	30,3
2000.	12.	0,0	0,0	38,1	983,2	6,2	0,0	1.027,5	1.027,3	973,2	54,1
2001.	12.	0,0	0,0	804,9	1.891,6	11,9	0,0	2.708,4	2.678,4	2.591,6	86,8
2002.	12.	0,0	5,9	58,9	2.399,6	19,7	0,0	2.484,1	2.482,9	2.345,2	137,7
2003.	12.	0,0	5,3	59,1	2.716,2	12,3	0,0	2.792,9	2.791,9	2.627,7	164,1
2004.	12.	0,0	0,7	37,1	3.419,7	21,5	0,0	3.479,0	3.478,0	3.303,6	174,4
2005.	12.	0,0	0,5	40,5	4.154,9	28,6	0,0	4.224,5	4.223,5	4.010,1	213,4
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	4.951,4	51,3	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2014.	01.	172,0	96,2	119,7	2.469,4	0,0	4.165,9	7.023,2	7.022,2	6.568,8	453,3
	02.	182,3	2,6	57,6	1.976,5	0,0	4.727,9	6.946,8	6.944,7	6.483,6	461,1
	03.	175,2	2,6	72,6	1.504,3	0,0	5.199,0	6.953,8	6.952,1	6.489,0	463,1
	04.	175,4	5,2	93,1	1.532,9	0,0	5.271,8	7.078,3	7.077,1	6.624,7	452,4
	05.	172,6	2,8	111,7	1.418,1	0,0	5.382,0	7.087,2	7.085,2	6.619,4	465,7
	06.	183,0	2,7	59,4	1.439,5	0,0	5.459,3	7.143,8	7.142,7	6.652,1	490,6
	07.	179,6	6,4	75,6	2.082,8	0,0	5.142,2	7.486,5	7.485,3	6.990,2	495,2
	08.	183,2	3,8	95,3	2.620,9	0,0	4.790,2	7.693,5	7.692,5	7.181,3	511,1
	09.	178,7	3,5	40,5	2.530,5	0,0	4.983,6	7.736,7	7.735,0	7.223,6	511,5
	10.	175,0	8,2	51,9	2.275,4	0,0	5.133,2	7.643,7	7.642,4	7.130,9	511,5
	11.	175,5	5,1	61,6	2.101,3	0,0	5.365,7	7.709,3	7.707,8	7.186,6	521,1
	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T25

Vanjskotrgovinska razmjena
(u milionima KM)

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
1998.		1.043	5.120	-4.077	20,4
1999.		1.376	6.048	-4.672	22,7
2000.		2.265	6.583	-4.318	34,4
2001.		2.256	7.331	-5.076	30,8
2002.		2.089	8.048	-5.958	26,0
2003.		2.323	8.319	-5.996	27,9
2004.		2.819	9.306	-6.487	30,3
2005.		3.783	11.179	-7.395	33,8
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.684	16.199	-7.516	53,6
2014.	01.	655	1.004	-349	65,2
	02.	672	1.267	-595	53,0
	03.	736	1.357	-621	54,2
	04.	737	1.331	-594	55,4
	05.	649	1.350	-701	48,1
	06.	748	1.326	-577	56,5
	07.	792	1.423	-632	55,6
	08.	635	1.365	-731	46,5
	09.	798	1.483	-685	53,8
	10.	791	1.536	-745	51,5
	11.	740	1.353	-612	54,7
	12.	731	1.405	-674	52,1

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu.

BiH izvoz po zemljama destinacije
(u hiljadama KM)

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
1999.		144.235	202.375	244.408	269.301	96440	62316	...	356.544	1.375.619
2000.		262.061	173.413	464.820	515.014	150.614	74.194	...	624.805	2.264.921
2001.		328.378	247.278	466.386	412.797	175.634	83.190	...	541.863	2.255.526
2002.		262.698	313.266	421.059	248.396	174.258	83.640	...	585.839	2.089.156
2003.		289.074	406.121	382.257	340.796	249.706	82.094	...	572.797	2.322.846
2004.		268.389	609.975	446.073	492.555	256.498	136.048	...	609.242	2.818.780
2005.		429.036	775.428	587.960	496.275	365.199	163.432	...	965.951	3.783.280
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	...	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.044	800.690	1.197.634	697.785	755.827	293.818	2.665.491	8.683.780
2014.	01.	115.526	72.818	64.725	88.333	54.270	54.637	14.791	189.477	654.576
	02.	111.871	71.612	53.548	89.214	55.592	53.461	23.544	213.115	671.957
	03.	117.557	84.606	67.800	99.977	58.919	62.928	26.298	217.796	735.883
	04.	112.006	76.921	61.580	99.601	59.473	63.088	31.972	232.143	736.785
	05.	108.019	78.408	46.603	89.788	50.094	60.997	21.078	193.819	648.807
	06.	109.769	83.989	59.624	115.201	65.915	64.749	23.540	225.614	748.401
	07.	113.332	88.569	70.778	125.272	62.765	73.931	24.181	232.684	791.511
	08.	92.663	70.424	65.925	78.336	50.599	60.804	20.959	194.997	634.707
	09.	121.220	82.755	79.472	119.995	59.927	72.001	18.161	244.643	798.174
	10.	112.846	87.924	80.770	102.034	64.525	68.865	27.859	246.237	791.061
	11.	112.198	78.047	71.306	99.234	63.262	67.525	28.121	220.797	740.491
	12.	90.483	78.971	78.558	90.649	52.443	52.842	33.313	254.169	731.427

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je procenat učešća izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s prethodno navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u koloni "Druge zemlje".

* Do 12.2.2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju, a od tog datuma se Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

BiH Uvoz po zemljama porijekla
(u hiljadama KM)

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
1999.		1.020.151	384.395	633.553	978.755	...	753.158	...	288.118	...	296.611	1.693.171	6.047.912
2000.		953.134	439.282	805.186	704.214	...	998.717	...	368.070	...	307.729	2.006.271	6.582.603
2001.		1.104.538	523.827	772.527	957.233	...	945.602	...	416.642	...	411.652	2.199.407	7.331.428
2002.		1.330.043	697.856	998.531	789.764	...	906.329	...	463.792	...	491.428	2.369.838	8.047.581
2003.		1.446.124	656.626	1.007.015	852.243	116.439	774.398	132.012	360.981	106.005	510.172	2.356.925	8.318.941
2004.		1.633.847	946.962	1.101.218	850.747	218.963	712.071	215.936	396.408	123.417	411.549	2.694.823	9.305.942
2005.		1.886.484	1.135.162	1.605.765	1.000.500	322.357	779.943	381.513	488.104	213.567	409.603	2.955.547	11.178.545
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	478.958	3.967.610	13.898.242
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	719.598	4.444.452	16.292.516
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	401.304	3.214.517	12.355.179
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	416.780	3.447.593	13.616.238
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	379.214	4.067.045	15.525.428
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	412.951	4.044.863	15.252.942
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	441.535	3.990.634	15.169.793
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	433.638	4.338.579	16.199.306
2014.		1.851.679	1.629.521	1.869.579	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.386	433.638	4.338.579	16.199.306
2014.	01.	127.080	91.829	120.987	98.092	68.390	48.276	75.213	33.908	42.164	29.746	268.184	1.003.870
	02.	129.820	108.222	149.868	122.308	175.819	58.196	96.418	40.209	30.546	31.739	323.672	1.266.818
	03.	147.372	129.056	163.690	147.367	91.299	64.629	126.250	43.729	37.048	36.804	369.447	1.356.692
	04.	168.398	144.906	164.449	153.705	41.030	72.746	91.440	45.383	34.214	42.541	372.069	1.330.882
	05.	149.864	120.064	151.117	150.228	175.498	65.418	81.749	47.104	31.610	31.091	346.269	1.350.012
	06.	156.932	143.219	155.507	148.543	111.155	64.247	98.316	39.924	21.940	33.095	352.780	1.325.658
	07.	178.953	145.451	171.994	159.315	58.909	71.500	126.969	46.499	33.016	40.749	389.829	1.423.185
	08.	178.284	155.408	148.125	103.699	120.018	56.912	127.353	45.057	32.548	36.845	360.997	1.365.246
	09.	168.362	149.909	160.741	137.969	90.082	69.957	120.731	49.223	97.958	36.240	401.580	1.482.753
	10.	164.524	150.499	165.290	157.799	137.862	70.468	158.423	51.022	42.620	41.090	396.637	1.536.234
	11.	136.021	138.511	150.579	138.017	113.333	63.284	128.855	46.788	33.858	38.076	365.400	1.352.724
	12.	146.068	152.446	167.232	136.521	109.071	57.603	127.831	43.262	37.863	35.620	391.716	1.405.232

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je procenat učešća uvoza iz te zemlje u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog bh. uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

* Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen je uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje".

Grupa proizvoda	Izvoz robe					Uvoz robe				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ukupno	7.095,5	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.683,8	13.616,2	15.525,4	15.252,9	15.169,8	16.199,3
Životinje i proizvodi životinjskog porijekla	117,8	129,0	134,3	127,5	114,6	371,7	414,6	425,0	442,7	456,7
Proizvodi biljnog porijekla	119,3	101,7	91,1	128,8	158,9	602,2	681,8	705,8	663,6	710,3
Masti i ulja životinjskog porijekla i biljnog porijekla	55,1	58,2	75,9	92,6	93,3	103,3	146,4	171,9	162,3	150,7
Prehrambene preradevine	260,9	323,3	336,7	324,9	282,5	1.425,2	1.527,1	1.513,9	1.482,8	1.434,2
Proizvodi mineralnog porijekla	1.215,7	1.316,0	872,0	1.091,9	949,2	2.743,9	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2
Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	488,7	570,6	533,2	531,6	604,5	1.345,7	1.475,5	1.522,5	1.475,4	1.565,6
Plastične mase, guma i kaučuk	132,5	166,0	202,7	229,0	249,2	725,1	800,4	846,8	858,8	949,6
Koža i krzno	107,8	178,9	179,8	170,8	147,2	298,0	382,1	397,8	426,1	482,3
Drvo i proizvodi od drveta	424,2	504,4	507,4	579,5	645,0	154,3	168,2	158,0	165,3	191,3
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	205,9	234,9	224,7	233,5	230,1	372,1	398,4	353,3	352,3	387,4
Tekstil i tekstilni proizvodi	316,0	353,1	332,2	371,4	425,2	708,1	754,9	734,7	827,3	986,2
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	412,4	461,4	476,3	557,2	666,2	226,4	252,1	251,1	276,7	329,2
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	51,8	49,3	49,0	52,3	62,7	283,6	296,9	284,3	280,8	302,9
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamenje	3,8	12,1	19,7	36,2	12,9	12,2	14,2	11,5	12,5	13,9
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.609,0	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.209,2	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,4
Mašine, aparati, mehanički i električni uređaji	696,3	815,1	791,3	859,6	939,5	1.764,4	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.337,9
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	154,0	189,0	203,0	260,4	299,9	755,5	1.053,7	909,9	936,7	1.037,9
Satovi, mjerni, muzički i medicinski instrumenti	16,3	19,0	19,5	17,1	17,2	242,1	191,7	211,7	181,2	192,9
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	29,5	44,5	79,0	63,5	92,1	6,2	3,7	4,5	7,9	6,3
Razni proizvodi	678,2	760,1	821,2	898,5	944,4	266,2	251,3	309,5	305,0	350,2
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,3	0,8	0,0	0,2	0,1	0,7	1,3	0,5	0,5	0,4
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasifikovani prema Harmonizovanom sistemu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T29 Pregled prosječnih srednjih kurseva konvertibilne marke

		EMU	Hrvatska	Mađarska	Slovenija	Švicarska	V. Britanija	SAD	Srbija
		EUR	HRK	HUF	SIT	CHF	GBP	USD	RSD
Godina	Mjesec	1	100	100	100	1	1	1	100
1998.	12.	1,972018	1,060839	1,214705	2,918182	1,761376
1999.	12.	1,955830	0,718689	1,009530	1,222682	2,967027	1,834282
2000.	12.	1,955830	25,617210	0,752855	0,949208	1,255752	3,206893	2,118857
2001.	12.	1,955830	26,193657	0,762688	0,897501	1,295163	3,146578	2,185558
2002.	12.	1,955830	26,407764	0,805188	0,865838	1,333166	3,112649	2,076755	3,206892
2003.	12.	1,955830	25,863200	0,772600	0,836500	1,286900	2,829700	1,733500	3,009400
2004.	12.	1,955830	26,100232	0,777071	0,818152	1,266918	2,883133	1,575463	2,699271
2005.	12.	1,955830	26,422917	0,788640	0,816393	1,263147	2,859614	1,572843	2,360525
2006.	12.	1,955830	26,703006	0,741214	0,816303	1,243337	2,869188	1,559433	2,327066
2007.	12.	1,955830	26,653716	0,778418	1,190857	2,858739	1,429542	2,446287
2008.	12.	1,955830	27,072193	0,778567	1,233196	2,462700	1,336615	2,406718
2009.	12.	1,955830	26,641714	0,698858	1,295257	2,195821	1,406763	2,083674
2010.	12.	1,955830	26,836049	0,710646	1,417637	2,280434	1,476950	1,903300
2011.	12.	1,955830	26,296474	0,702511	1,589068	2,253721	1,406117	1,918824
2012.	12.	1,955830	26,003868	0,676389	1,622699	2,412276	1,522668	1,732491
2013.	12.	1,955830	25,806786	0,658705	1,589326	2,304432	1,473557	1,729721
2014.	12.	1,955830	25,619449	0,633710	1,610337	2,426325	1,474019	1,668863
2014.	01.	1,955830	25,621529	0,649072	1,588244	2,362216	1,434712	1,695894
	02.	1,955830	25,542366	0,630010	1,600987	2,372108	1,434099	1,687248
	03.	1,955830	25,543019	0,627821	1,606795	2,352640	1,414790	1,688183
	04.	1,955830	25,643160	0,636098	1,604622	2,369422	1,415872	1,692901
	05.	1,955830	25,746483	0,641345	1,602654	2,396679	1,423416	1,690938
	06.	1,955830	25,810834	0,639996	1,605581	2,432532	1,438953	1,692810
	07.	1,955830	25,693029	0,631643	1,609806	2,465801	1,443719	1,683618
	08.	1,955830	25,623450	0,623186	1,613669	2,452542	1,467822	1,667740
	09.	1,955830	25,654929	0,624395	1,619759	2,471781	1,514870	1,649089
	10.	1,955830	25,545618	0,635095	1,619315	2,480241	1,542801	1,638813
	11.	1,955830	25,502137	0,637072	1,625694	2,476015	1,568864	1,631164
	12.	1,955830	25,503667	0,628514	1,626480	2,480115	1,585814	1,609430

T30

Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade
(u milionima KM)

	Instrukcije BiH	FBIH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Instrukcije BiH	FBIH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2003.	270,7	3.889,1	1.853,5	199,9	6.021,0	254,6	3.706,7	1.749,7	161,8	5.680,4	237,9	102,6
2004.	334,9	4.163,0	1.853,7	206,1	6.380,2	295,5	3.877,5	1.743,9	157,3	5.896,7	229,5	253,9
2005.	472,5	4.488,3	2.078,5	178,7	7.122,1	399,5	4.082,6	1.810,8	162,6	6.359,5	351,8	410,8
2006.	801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.	885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.	980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.	1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.	1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.	968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.	1.069,8	6.610,3	3.570,5	232,6	11.374,3	939,0	6.471,9	3.415,6	219,2	10.936,7	1.046,8	-609,2
2012. Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
Q4	291,4	1.550,2	830,9	65,9	2.704,6	260,4	1.737,9	898,3	70,2	2.933,1	86,7	-315,2
2013. Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
Q4	317,2	1.497,5	854,8	59,7	2.685,6	273,3	1.661,4	854,3	61,6	2.807,0	91,6	-213,0
2014. Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBIH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBIH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

**Vladine finansije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda
(u milionima KM)**

	Porezi	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompensacija aspozivnih	Koristne robo i usluga	Ramane	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
2003.	3.223,6	1.877,8	919,6	6.021,0	1.783,5	1.518,4	107,2	154,8	1.749,7	366,7	5.680,4	237,9
2004.	3.401,8	2.002,8	975,5	6.380,2	1.776,2	1.414,8	84,4	184,4	1.965,4	471,4	5.896,7	229,5
2005.	4.002,4	2.100,6	1.019,1	7.122,1	1.834,7	1.601,4	96,4	217,0	2.212,2	397,8	6.359,5	351,8
2006.	4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.	5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.	5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.	5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.	5.918,9	4.105,2	1.350,2	11.374,3	3.278,3	2.122,7	201,1	383,9	4.424,2	526,1	10.936,7	1.046,8
2012. Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
Q4	1.438,7	1.086,4	179,6	2.704,6	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	314,4	2.933,1	86,7
2013. Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
Q4	1.369,7	1.120,0	196,0	2.685,6	707,1	516,8	48,2	173,9	1.152,7	208,4	2.807,0	91,6
2014. Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

	Budžet Federacije FBiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani prihodi	Budžet Federacije FBiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2003.	1.011,3	1.367,6	1.244,4	3.889,1	992,1	1.315,5	1.163,6	3.706,7	92,3	90,2
2004.	1.052,0	1.530,4	1.299,8	4.163,0	988,6	1.452,6	1.205,5	3.877,5	127,6	157,8
2005.	1.120,9	1.659,6	1.367,3	4.488,3	912,5	1.593,8	1.332,3	4.082,6	118,3	287,4
2006.	1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.	1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.	1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.	1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.	1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.	1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.	1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.	1.457,5	3.192,9	1.711,4	6.610,3	1.344,2	3.107,9	1.826,9	6.471,9	645,6	-507,1
2012. Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
Q4	390,9	786,8	442,2	1.550,2	463,8	776,6	567,2	1.737,9	26,8	-214,5
2013. Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
Q4	392,2	779,2	397,9	1.497,5	453,4	776,3	503,5	1.661,4	25,1	-189,0
2014. Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti u FBiH, JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade
 (u milionima KM)

	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani prihodi	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani Rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2003.	1.001,5	561,9	1.853,5	904,2	596,3	1.749,7	77,7	26,1
2004.	981,2	653,0	1.853,7	922,0	653,6	1.743,9	75,8	34,0
2005.	1.034,0	713,5	2.078,5	912,4	720,7	1.810,8	169,4	98,3
2006.	1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2
2007.	1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.	1.604,5	1.616,9	3.570,5	1.546,8	1.637,1	3.415,6	310,3	-155,4
2012. Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013. Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
Q4	452,5	469,3	854,8	486,6	434,8	854,3	21,3	-20,9
2014. Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (opštine i gradovi), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne strane, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača
(u milionima KM)

Godina	Austrija	Poljska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija**	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2004.*	167,6	24,3	108,2	30,2	62,9	...	72,2	6,1	8,0	11,6	314,2	805,2
2005.*	158,1	29,9	81,7	26,0	23,6	...	110,2	39,0	21,6	16,8	45,2	552,3
2006.*	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	...	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.*	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.*	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.*	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.*	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.*	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.*	132,9	1,6	98,8	12,6	32,5	150,0	-59,1	4,0	8,4	-5,3	157,7	534,2
2013.*	51,1	31,8	30,9	30,2	40,3	-79,2	-21,7	62,0	43,5	30,9	197,8	417,6

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šestu izdanje i OECD-ovom Otvorom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korištenu se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija;
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zaradene kako je bilo po prethodnoj metodologiji);
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004.-2009.

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

**Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju i Crnu Goru.

***U ovoj djelatnosti/zeonji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T35a

Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema djelatnostima
(u milionima KM)

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pica	Prerađivačka i proizvodnja od drveta i gume, osim namještaja, proizvodnja prelijeva od aluminij i poljoprivreda	Proizvodnja tekstila, odjeve i kože, i prehrambenih proizvoda	Proizvodnja hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalskih materijala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkolima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkolima, popravak prijemnika za ličnu upotrebu i domaćinstvo	Posla i telekomunikacije	Financijske posredovanje, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2004.*	51,6	4,3	...	21,0	21,1	260,0	23,4	110,2	0,0	12,8	126,7	2,7	171,4	805,2
2005.*	63,9	6,3	...	26,5	13,9	-2,2	18,5	44,1	0,0	12,5	176,6	7,1	185,1	552,3
2006.*	120,8	5,2	...	58,1	49,3	35,5	12,8	65,0	29,7	10,7	283,0	24,5	170,3	864,8
2007.*	109,7	15,2	315,5	5,8	0,4	132,9	16,7	120,6	15,0	1.316,8	266,8	40,5	243,8	2.599,8
2008.*	24,7	14,0	215,2	19,0	93,2	36,9	21,2	173,9	113,1	164,0	222,0	27,1	213,2	1.337,5
2009.*	55,0	-8,7	46,3	52,2	17,9	-127,8	14,7	161,8	19,6	-30,2	73,4	-21,7	99,3	351,9
2010.*	-16,8	-4,0	33,7	-27,7	33,4	47,5	-8,4	94,0	22,7	-9,5	48,5	31,6	354,8	599,7
2011.*	20,8	12,3	43,6	17,6	-7,3	-24,0	-5,5	125,3	47,7	11,1	165,4	99,6	192,1	698,6
2012.*	5,3	-0,2	5,0	31,4	3,6	-30,9	6,4	145,2	54,9	5,6	130,3	3,6	173,9	534,2

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korištenu se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i oplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija;
- evidentiranje dividendi (dividende se križaju za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zaradene kako je bilo po prethodnoj metodologiji);
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 - 2009.

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

..u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T35b

Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev 2 klasifikaciji djelatnosti
(u milionima KM)

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerađivačka i proizvodnja od drveta i celuloze, osim namještaja, proizvoda od tkanine i plešanih materijala	Proizvodnja volana i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nepretvornih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim izdvojenih i potrošnih vozila i motozemlja	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motozemlja	Telekomunikacije	Financijske usluge, djelatnosti osim osiguranja i poslovanja fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.*	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.*	-8,0	-0,2	5,0	18,6	3,6	-30,9	6,7	145,2	-15,6	6,4	130,3	1,1	271,9	534,2
2013.*	14,6	2,2	-92,6	25,4	14,0	-18,2	8,3	-1,3	28,6	13,0	141,8	33,3	248,8	417,6

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korištenu se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija;
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji);
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 - 2009.

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

*...u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

Godina	Neto MIP	Ukupno aktiva	AKTIVA											
			Direktno investicije u inostranstvo				Portfeljne investicije u inostranstvo	Financijski derivativi	Ostala ulaganja					Rezervna aktiva
			Ukupno	Vlasnički kapital i dionice	Zaduženja (uzajamni i ostali instrumenti)	Ukupno			Vrijednosni papiri	Zalihe	Trgovinski krediti i obilježja	Ostala aktiva		
1	2=3-15	3=4+5+6+7+8	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14	
2005.	-5.832,9	7.737,1	114,4	75,0	39,4	15,2	0,0	3.355,2	2.850,4	5,3	368,7	130,8	4.252,3	
2006.	-5.716,0	9.634,8	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.880,9	3.225,3	130,2	461,9	63,4	5.479,5	
2007.	-7.641,7	12.485,7	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.402,5	4.376,8	194,3	749,8	81,7	6.726,3	
2008.	-11.627,0	12.397,9	398,8	126,0	272,9	33,6	0,0	5.641,9	4.216,6	165,9	1.164,9	94,5	6.323,5	
2009.	-13.730,5	12.111,1	266,1	124,0	142,1	305,5	0,0	5.299,5	3.753,6	161,3	1.277,0	107,6	6.240,0	
2010.	-14.364,1	11.884,5	428,5	233,6	194,9	432,0	0,0	4.538,4	3.145,1	184,4	1.076,4	132,5	6.485,6	
2011.	-15.339,8	11.645,1	417,1	250,6	166,5	415,0	0,0	4.361,6	2.967,6	88,2	1.154,1	151,7	6.451,5	
2012.	-15.848,4	11.635,9	451,9	280,0	171,9	447,8	0,0	4.199,8	2.760,5	77,1	1.177,3	184,8	6.536,5	
2013.	-14.958,4	12.620,5	476,3	253,0	223,3	505,3	0,0	4.542,7	3.013,7	118,8	1.181,1	229,2	7.096,1	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podataka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T36

Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
 (u milionima KM)

	PASIVA											
	Ukupno pasiva	Direktne investicije u BiH				Portfolio investicije u BiH	Financijski derivativi	Ostala ulaganja				Ostala pasiva
		Ukupno	Vlasništvo kapitala i dionice investicijskih fondova	Zaključujući (bez dionica) instrumenti	Valuta i depoziti			Zajmovi	Financijski krediti i izdaci			
	15=16+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25	
2005.	13.570,0	3.846,0	3.296,2	549,8	256,7	0,0	9.467,3	1.904,1	6.670,2	691,6	201,4	
2006.	15.350,8	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	10.188,1	2.137,2	7.048,1	769,2	233,7	
2007.	20.127,4	7.380,4	6.484,5	895,9	244,2	0,0	12.502,8	2.674,5	8.740,6	823,0	264,7	
2008.	24.024,9	8.817,2	7.289,8	1.527,4	331,4	0,0	14.876,3	3.338,1	10.167,0	1.101,0	270,2	
2009.	25.841,6	9.512,6	7.467,5	2.045,2	751,9	0,0	15.577,1	3.227,8	10.159,9	1.564,9	624,4	
2010.	26.248,6	9.963,1	7.473,3	2.489,8	699,8	0,0	15.585,7	2.619,6	10.420,5	1.968,6	577,0	
2011.	26.984,9	10.840,8	7.843,6	2.997,2	642,3	0,0	15.501,9	2.136,8	10.700,9	2.093,1	571,1	
2012.	27.484,4	11.120,5	7.886,2	3.234,3	579,7	0,0	15.784,1	2.053,4	11.014,1	2.178,8	537,8	
2013.	27.578,9	11.189,0	8.007,0	3.182,0	417,1	0,0	15.972,8	1.934,8	11.282,1	2.230,4	525,6	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podatka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetrane statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T37 Realni i nominalni efektivni kurs konvertibilne marke

Godina	Mjesec	NEER	REER
2005.	12.	96,71	99,37
2006.	12.	96,92	101,23
2007.	12.	96,37	98,45
2008.	12.	96,36	100,02
2009.	12.	100,38	100,94
2010.	12.	99,98	100,00
2011.	12.	100,86	100,39
2012.	12.	101,57	99,58
2013.	12.	102,76	97,84
2014.	12.	105,43	98,06
2014.	01.	104,63	98,22
	02.	105,27	98,66
	03.	105,80	98,80
	04.	105,41	98,19
	05.	105,00	97,65
	06.	104,59	97,14
	07.	104,74	97,22
	08.	105,07	97,76
	09.	105,03	97,41
	10.	105,45	97,72
	11.	106,20	98,50
	12.	108,01	100,24

Napomena:

Zbog promjene bazne godine (2010=100), u odnosu na prijašnju baznu godinu (2005=100), za indeks potrošačkih cijena i indeks kursa KM, od 2005. godine revidirani su i podaci NEER-a i REER-a.

Kraće metodološke napomene izračuna NEER-a i REER-a su sljedeće:

Prilikom izračuna NEER-a ponder se računa u odnosu na ukupnu trgovinu za tri uzastopne godine (počevši od 2005, 2006. i 2007. – koristi se ponder koji se dobije iz vrijednosti zbira ukupne trgovine od 2005 – 2007; za 2008, 2009. i 2010. godinu vrijednost zbira ukupne trgovine od 2008 – 2010, za godine 2011, 2012. i 2013. se računa koristeći vrijednosti 2011 – 2013, dok se za 2014. godinu i dalje, sve dok nemamo period od tri uzastopne godine, koristi ponder koji je rezultat perioda 2011 – 2013). Također, po datoj metodologiji koristi se kurs koji izražava koliko broj jedinica strane valute odgovara jednom KM.

Za izračun REER-a, pored NEER-a, koristi se i indeks potrošačkih cijena – CPI. CPI je inverzno postavljen i formiran je na osnovi dvadeset trgovinskih partnera (Austrija, Češka, Francuska, Njemačka, Mađarska, Italija, Litvanija, Holandija, Poljska, Slovenija, Hrvatska, Kina, Velika Britanija, BJR Makedonija, Rumunija, Ruska Federacija, SAD, Srbija i CG – od 2007. posmatra se samo Srbija, Švicarska i Turska).

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun indeksa NEER-a i REER-a su dostupna na web stranici CBBIH.